

Am őt a mi gonoszágainkért
szúrták át,
a mi bűneinkért törték össze.
A mi békességünkért érte
fenyítés,
az ő sebei által gyógyultunk
meg.

Iz 53,5

Új Ember

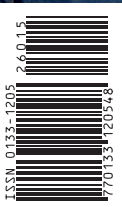
KATOLIKUS HETILAP

ferenc
300

LXXXII. évf. 14-15.
(4048-4049.)
2026. április 5-12.
Ára 950 Ft

Foto: Fábrián Attila

Francesco della Robbia mázas terrakotta alkotása, 1490-es évek, Angyalok királynője-kápolna, Alverna, Olaszország

Varga László püspök

Hinni a feltámadásban

Jézus Krisztus azért jött, hogy felébressze a hitet Isten irántunk való szeretetében. Ez a szeretet állandó. Visszavonhatatlan, feltétel nélküli, amelyet sem személyes bűneink, sem a strukturális vagy kontinentális bűnök nem tudnak megingatni. Mivel magunkból indulunk ki, nehéz elhinni, hogy Isten nem adta fel, és még mindig bízik bennünk.

Amikor a keresztények Istent a hétköznapijainkban is felfedezik, akkor az addig nehéz helyzetek is a gondviselő Isten ajándékaivá válnak. Ehhez találkozni kell vele. A találkozásunk gyümölcse olyan, mint a földbe rejtett mag szárba szökkenése. Csendes, de feltartóztathatatlan esemény. A bizonyíték, hogy elkezdünk változni. *Minden megváltozott élet a feltámadás bizonyítéka.*

Ő a feltámadott, mi pedig a feltámadók. Ezt éljük át a szentgyónásban is. Akik elvégzik a szentgyónásukat, feltámadva új életet kapnak. Isten visszahelyezi őket abba az állapotba, amelyben akkor voltak, amikor megkeresztelkedtek. Tiszta lappal folytatják az útjukat. Isten országának erőterébe helyezi őket ez a szentség. Ugyanez történik a szentáldozásban is.

Jézus Krisztus mindent leegyszerűsített a szeretet két parancsára, hogy a kicsinyek és a szegények is értsék és be tudják fogadni. Mi pedig bonyolítunk, érveket és kifogásokat keresünk azért, hogy ne kelljen teljesen átadnunk magunkat neki. Jézus nemcsak leegyszerűsített mindent a szeretet két parancsára, hanem meg is valósította őket teljes szívéből, teljes lelkéből, minden erejéből, s így megdicsőült általa az Atya.

Mi, keresztények nem tagadjuk és nem hazudjuk el a gonoszság, a bűn hatalmát. Csak szeretnénk úgy jelen lenni ebben a bűntől sebzett, gonoszságtól megterhelt világban, ahogyan Jézus. Ő soha nem vesztette el a fejét a bűnösök és bűneik láttán! Jézus tudta, hogy mindig a

Szeretet és az Élet győz, akkor is, ha megölik, eltemetik. Mivel hiszünk a Feltámadásban, minden körülmények között tanúi szeretnénk lenni a feltámadásnak!

Mi is látjuk a gonosz erejét, hatalmát, de nem félünk. Nem azért, mert vakok vagyunk, hanem mert tudjuk, hogy a sátán vesztesre áll. Jézus legyőzte, ezért hatalma csak ideiglenes, és minden győzelme látszólagos. Mi akkor is győzünk, ha látszólag veszítettünk. Hiszünk, hogy mindig a feltámadás az utolsó szó. Jézus a kereszten nem veszített, hanem győzött!

Ezt a győzelmet valljuk, hirdetjük, de amikor rajtunk a sor, és elér bennünket a szenvedés, a halál, olyankor nehezen hiszünk el. Számonkérjük Istent, hogyan engedheti meg, hogy velünk ez megtörténjen. Szünetekkel terhelt valóságunkat nem tudjuk összekapcsolni a feltámadással. Ilyenkor különösen is szükségünk van megerősíteni hitünket abban, hogy a mi szeretett Atyánk az élet Ura. Az örök életnek, az élet teljességének Ura, itt és most!

Mit jelent a feltámadásba vetett hittel a világot egészen látni? Ha a hitünkkel nézünk embertársainkra, akkor a külső mögött meglátjuk bennük Isten gyermekét, a Szentlélek szentélyét. Látjuk, hogy megváltak, akkor is, ha bűnösök, szenvednek, és kudarcok kísérik az életüket. A hit oldaláról nézve mindig a feltámadás az utolsó szó!

Amikor a hitünkkel nézzük az Egyházat, akkor egységben látjuk a megdicsőült és a zarándok Egyházat. Ha ez utóbbit szemléljük, csak a felszínt látjuk. A kettő együtt létezik! A szentek így nézték, ezért soha nem veszítették el a reményüket és a derűjüket, mert a mennyország és az Atya dicsősége felől láttak mindent. Tudták, hogy az a teljesség.

Amikor a történelmet a hit szemével nézzük, akkor az több mint időbeli események összessége.

Látni fogjuk azt a hatalmas ívet, ami az alfától az ómegáig terjed, s hogy a legkisebb esemény is az üdvösségtörténet része. Mennyországértéke, örök élet értéke van. Így meg tudjuk őrizni a reményünket. Hiszünk, hogy a történelem ura még mindig a mennyei Atya. Nem engedte ki a kezéből a világot, és be fogja teljesíteni.

Amikor a hit szemével látunk, megértjük, hogy tényleg Krisztus a király. Úgy tűnik, semmit nem tesz azért, hogy megmentse az Egyházat, és nem védi meg a mennyei Atyát sem a káromlásoktól. Amikor visszatér, akkor viszont mindenekfelett kinyilvánítja a szeretet hatalmát. Akkor az örökkévaló végre fölébe kerül az esetlegesnek.

Amikor ítélkezünk, panaszkodunk, morgunk, szidjuk a másikat, akkor az Egyházból hullaszag árad. Eláruljuk, hogy nem hiszünk a feltámadásban, s otthagynak bennünket az emberek, mert nem bírják a szagot. Az Egyháznak van gyógyszere a világ sok bajára. Úgy hívják, hogy *evangélium*. De a beteg csak akkor veszi be a gyógyszert, ha nem csupán felkínáljuk neki, hanem a feltámadásba vetett hittel sorsközösséget is vállalunk ezzel a beteg világgal.

Ő a Feltámadott, mi a feltámadók. Ehhez találkozni kell vele, aminek a gyümölcse olyan, mint a földbe rejtett mag szárba szökkenése. Csendes, de feltartóztathatatlan esemény. Az életünk megváltozása rá a bizonyíték!

Ő a Feltámadott, mi a feltámadók. Bűneinkből bűnbánattal, kudarcainkból újrakezddéssel, sértődöttségünkből megbocsátással, sebzéseinkből bocsánatkéréssel.

Hiszünk a feltámadást, itt és most, minden helyzetben! Hiszünk, hogy a Szeretet győz, akkor is, ha mi csak a veszteséget látjuk. Isten soha nem veszít, és vele mi sem lehetünk vesztesek. Adjuk át magunkat még jobban a szeretetnek, és soha nem látott távlatokba viszi az életünket!

Kocsis Imre

Az asszonyok szerepe a megváltás titkának továbbadásában

Jézus nyilvános működésének bemutatása során az evangélisták közül csak Lukács és János tesz gyakrabban említést asszonyokról (például bűnös asszony, samariai asszony, naimi özvegy, Mária és Márta). A szentírók főként azt tudatosítják, hogy Jézus nyitott és segítőkész a nők iránt, akik a férfiakhoz viszonyítva társadalmilag hátrányos helyzetben voltak. A Jézus szenvedéséről és feltámadásáról szóló részekben is csupán néhány helyen szerepelnek asszonyok, ám mindig különös figyelem irányul rájuk. Mindegyik evangélista hangsúlyosan számol be arról a látogatásról, amelyet Mária Magdolna és néhány társa húsvét hajnalán Jézus sírjánál tett (Mk 16,1–8; Mt 28,1–7; Lk 24,1–12; Jn 20,1–2.11–18). A húsvéti eseménysorozat ezzel a látogatással kezdődik. Márk és Máté evangéliumában a szenvedéstörténet elején is egy női szereplő kerül az érdeklődés középpontjába (Mk 14,3–9; Mt 26,6–13). Betániában vacsora közben egy asszony illatos olajjal keni meg Jézus fejét. Erről az eseményről, bár nem a szenvedéstörténet szerves részeként, János evangélista is ír (Jn 12,1–8), s egyúttal a betáni Máriaival, Mártával és Lázár nővérével azonosítja az asszonyt.

A két történet, amelyeket a kenet (illatszer) motívuma is összekapcsol, azáltal válik különös jelentőségűvé, hogy a bennük szereplő asszonyok aktív, kezdeményező szerepet töltenek be. A betániai megkenésről szóló elbeszélésben nagy hangsúlyt kap az asszony és a férfi tanítványok közötti ellentét. Az utóbbiak ugyanis tiltakoznak, és pazarlasként értelmezik a cselekményt. Kétségtelen, hogy a kenet nagyon nagy értékű volt, és válságos időkre tartogatott vagyontárgy is lehetett. Ám éppen ez a nagy érték teszi nyilvánvalóvá, hogy az asszony tettével a feltétel nélküli, mindent odaadni kész, pazarló szeretetét fejezte ki.

Jézus határozottan védelmébe veszi az asszonyt: „Ő megtette azt,

ami tőle telt: előre megkentem testemet a temetésre” (Mk 14,8). E mondattal Jézus előre utal a halálára, és az asszony szeretetaktusát prófétaik tekinti. Ez a prófétaik előrejelzés nemcsak a halál tényére utal, hanem azt is sejteti, hogy ez a halál, amelyet megelőz a sok testi-lelki szenvedés, Jézus határtalan, mindent odaadni kész szeretetének kifejezése lesz.

A kenetvivő asszonyokról, illetve az üres sír felfedezéséről szóló evangéliumi elbeszélések olvasásakor némileg zavaró lehet a részletekben mutatkozó eltérés. Már a sírhoz kimenő asszonyok száma is változó, s az angyallal (angyalokkal) való találkozás mozzanatai sem teljesen ugyanazok. Az eltérések bizonyára azt az aggodalommal és örömmel egyaránt párosuló meglepetést tükrözik, amit az üres sír felfedezése és az azt követő események Jézus követőiben kiváltottak. A részletekben tapasztalható különbségek ellenére a négy elbeszélés lényegi üzenete teljesen megegyezik: az asszonyok üresen találják a sírt, ahol az angyaloktól (vagy magától a Feltámadottól) megbízatást kapnak arra, hogy a feltámadás örömhírét továbbadják az apostoloknak és a többi férfi tanítványnak.

A sírhoz való kimenetel célját az evangélisták nem fejtik ki részletesen, ám abból a tényből, hogy az asszonyok illatszereket visznek magukkal, joggal következtethetünk arra, hogy Jézus holttestét kívánják bebalzsamozni. Ezeket az asszonyokat, a betáni Máriaéhoz hasonlóan, a Jézus iránti őszinte szeretet vezérli. Bár a keresztre feszítés ténye őket is fájdalommal tölti el, a férfi tanítványokkal ellentétben ők nem zárkóznak el a külvilágtól: a Jézus iránti ragaszkodásuk erősebbnek mutatkozik, mint a félelmük. Szinte kötelezve

érzik magukat, hogy az elhunyt személy „legbensőségebb emlékének” (Tolsztoj) felkeresésével kifejezzék hálás szeretetüket. E sajátos hűségmegnyilvánulásért mintegy jutalmul ők értesülhetnek először a feltámadás örömhíréről.

A szenvedéstörténetek és a húsvéti elbeszélések elején említett asszonyok a Jézus iránti elkötelezettség és hűség szép példaképei, s egyúttal annak a kommunikációnak is fontos szereplői, amely által a megváltás titka ismertté vált. Ezért különös tisztelet illeti őket. A betáni asszony cselekvésével kapcsolatban maga Jézus hangsúlyozza: „Bizony, mondom nektek: az egész világon, ahol csak hirdetik majd az evangéliumot, az

ő emlékezetére elbeszéljük azt is, amit tett” (Mk 14,9). Ez a kijelentés a sírhoz látogató asszonyokra is alkalmazható. Az evangélium hirdetésének célja a Krisztusba vetett hit és a Krisztus iránti szeretet erősítése, s ezért a hirdetés során Jézus életére, halálára és feltámadására, vagyis megváltó művére kell összpontosítani. Ám azokról a személyekről sem szabad megfeledkezni, akiknek példás magatartása éppen azt tudatosítja számunkra, hogy a Krisztus iránti szeretet nem maradhat a középszerűség szintjén, hanem feltétel nélküli, bátor, akadályoktól nem vissziadó és áldozatokat is vállalni kész önátadásban kell megmutatkoznia.

Kovács Zoltán mariológus

A te lelkedet is tör járja át

A Szűzanya nagypéntekje

Előfordul az emberrel, hogy elképzelése sincs arról – honnét is volna –, hogy az év bizonyos napjai később milyen évfordulókká válnak az életében. Hogy az a korábban sablonos dátum, melyhez addig semmilyen élmény nem fűződött, mekkora ünneppé lehet egy pozitív történés nyomán, mely évről évre örömmel tölti majd el az erre emlékezőket. Vagy hogy egy tragikus esemény miként bélyegez meg egy átlagosnak tűnő napot, melynek dátuma talán a sírig sajgó sebként fog visszaköszönni minden esztendőben. Ráadásul ha a szomorú esemény épp egy amúgy kedves ünnepre esik, akkor az sajátosan átértékeli az addigi ünnepvadás korábbi felhőtlen szépségét.

Izrael népének hithű lányaként a Názáreti Szűz számára is fontos volt a zsidó húsvét. De azt minden biznnyal maga sem gondolta Fia kereszthaláláig, hogy milyen egyedülálló színezete lesz majd ennek az ünnepnek az elkövetkező évekre. És nemcsak számára, hanem a tanítványoknak és annak a közösségnek a számára is, amely Krisztus húsvétjának misztériuma körül áll össze Isten népévé a pünkösdi lángtengerben. Mert a húsvét nekünk, Krisztus követőinek már más tartalommal fog bírni, mint a zsidóknak a pászkaünnep. És ezt a korszakalkotó változást Isten maga műveli, a Fiú által, a Lélekben. De nem az Istenszülő közreműködése nélkül!

Mária igen sok mindent a szívébe vés, és el-gondolkozik az eseményeken. „A te lelkedet is tör járja át” (Lk 2,35) – szegezi titokzatos szavait a fiatal anyának az igaz életű aggastyán, miközben mindketten életük egyik legszentebb napját élék meg. És az elmélkedő szívű asszonynak minden biznnyal többször is eszébe juthatott e misztikus kép. Mit jelenthet ez? Milyen törrről szolt? Mikor teljesedik be ez? Megannyi nyitott kérdés...

A népi jámborság később „hét törrről” is beszél majd, megfeleltetve azokat Jézus élete egy-egy történésének, melyek a Szűzanyát is fájdalmasan érinthették. Mind az Ó-, mind az Újszövetség többször is úgy szolt Isten Igéjéről, mint éles kardról. Az Istenszülő számára a testté lett Ige személye nemcsak örömforrás; alkalmanként vele együtt szenvedni is hivatott. A Fiú tanításában – „igéiben” – is egyszerre talál világosságot és lelkét homályba borító, fájó bizonytalanságot. Gondoljunk csak a tizenkét éves Jézus megtalálása után Lukács megjegyzésére: Jézus szülei „nem értették meg ezeket a hozzájuk intézett szavakat” (Lk 2,50). Anyai

szívét „meggolgoztatja” mind a Fiához fűződő bensőséges közelsége, mind az ő isteni igéinek hosszas ízlelgetése. Továbbra sincs azonban kétség afelől, hogy a lelkét átjáró tör igazi élet mégiscsak a Golgotán szenved meg.

A számkivetés lesújtó, ugyanakkor megtisztító tapasztalat a zsidók számára – gondoljunk csak Egyiptomra vagy Babilonra. A fogságban felszóló egyik legmélyebb vágy: újra saját kultusszal dicsőíteni Istent. Mózes ezzel „kéri el” a fáraótól a népet. A Templom újjáépítése, felszentelése pedig szintén hallatlan lendületet ad a nép hitéletének. A Messiás fellépésétől ezt a helyreállított kultuszt, egységet, békét várják. Jézus azonban ennél többet hoz: isteni, örök életet. Ennek azonban komoly feltétele lesz a szenvedése. De nincs Fájdalmak Férfia Fájdalmas Anya nélkül, aki a megváltó szenvedésből részesedik.

Ha jól megfontoljuk, Mária a kereszt alatt bizonyos értelemben egy templomrombolás kínját és szégyenét kíséri figyelemmel, hiszen Jézus a saját testére értette: „Bontsátok le ezt a templomot, és harmadnapra fölépítem” (Jn 2,19). Még nem vigasztalhatja őt az sem, amit János később a mennyei Jeruzsálemtől ír: „templomot nem láttam benne, mert a Mindenható, az Úr, az Isten és a Bárány a temploma” (Jel 21,22). Sokatmondó lesz az is, hogy a szeretett tanítvány nem azt mondja: a Feltámadott lesz Isten Temploma, hanem: a Bárány. Mert Isten Báránya, aki tökéletes áldozattá lett értünk, feltámadt testén viseli irántunk való szeretetből fakadó szenvedésének a halálon aratott győzelem által „begyógyult” sebhelyeit.

A Szűzanya, akit Szárdeszi Melitón a 2. században a „Szép Jerke” névvel illet, ebben is részes. Az ókori szerző gondolatát folytatva mondhatnánk: Szeplőtelen „anyajuhként” belőle származik az Isten Báránya. A bárányok pedig

legtöbbször nem kerülnek el a törpengét, sőt ez teljesíti be létüket. A tör kegyetlen éle Mária is „áldozattá” teszi, és ezt ő itt, a kereszt tövében ismeri meg igazán. Ő is meghozza a maga áldozatát, és Jézussal ebben is erősítik egymást.

A kereszt alatt ott áll egyfajta „szent maradék”. János az Egyházat jeleníti meg. És azzal, hogy Jézus rábízta Édesanyját, és viszont, kitágul az istenanyaság: Mária az újszövetségi nép anyjává is lesz. Őt, akinek születését szokás fájdalommentesnek nevezni – ami arra utal, hogy az emberi természet legfájdalmasabb örökségét, az áteredő bűnt nem örökíti tovább, hiszen attól maga is mentes –, most lélekben egy nagyon is fájdalmas „szülésben” való részesedés avatja az Egyház Anyjává. Épp akkor teljesedik be a simeoni prófécia, amikor véres áldozatával Jézus „újjászül” bennünket a kegyelmi életre. Nem máskor „születik meg” Máriaiban az Egyház iránti lelki anyaság, mint épp az Istenemberrel való együttes szenvedés fájdalmai közepette!

XVI. Benedek pápa húsz évvel ezelőtt Efezusban mutatott rá: „a kereszt magasából szemlélve az Anyát, és mellette a szeretett tanítványt, a haldokló Krisztus felismerte az új Család zsenéjét (...), ezért fordult úgy Mária-hoz, hogy »Asszonynak«, és nem »Anyának« szólította; ezt a kifejezést a tanítványra bizással használja: »Íme, a te Anyád.«” Mondhatnánk: íme, a te szenvedő Anyád! Jézus, akinek szívét nemsokára lándzsa döfi át, a szenvedés törétől átszúrt szívű Anyját hagyja az Egyházra. De nagypéntek elmúlik, és ahogyan Jézus kezeiben, lábaiban sem maradnak ott a szögek, úgy ismét ragyogni fog Mária szíve is, melyet a húsvét gyógyulást hozó ereje megszabadít a passió törétől. És ez a boldogság nem teszi érzéketlenné őt gyermekeinek szenvedései iránt. Ez a „tör” felkészítette arra is, hogy velünk együttérző Anya maradjon.

Lackfi János

Megragasztani arannyal

Ugyan mit tudhatok a feltámadásról,
ha még sosem támadtam fel?
Csakhogy egy a bökkenő,
a feltámadáshoz meg kell halni.
Anélkül nem megy.
Meg lehet ragasztani a széttört tálat,
de csak ha eltörött.
Csak ha eltörött.
Akkor tapasztalom meg
Isten mindent újjá lényegítő
ragasztóját, amikor lenn vagyok,
nagyon mélyen,
amikor irigyeim sokan vannak,
mint a kuttyák, úgy ugatnak,
amikor elharapnák a torkomat,
és rám írogatnak, azt kívánva,
bárcsak a jó édes anyám sírva
adná rám az inget.
Azt, hogy édes, nem írják,
inkább a foglalkozását tippelik meg,
de nem találják el,
igaz, nem is akarják.
Amikor tetőzik a mocskos áradás,
amikor lemerülök az örvénybe,
amikor kimegy belőlem, minden erő,

Isten akkor lát hozzá a megragasztáshoz.
Elsőnek reggeli kávé mellé
verebet ültet a közeli faágra,
mely felszabadultan csiripel,
eszembe idézve,
Isten a verebet is számontartja,
az ilyen emberforma madarat is,
mint én.
Másodjára a kétéves szomszéd fiú,
nagy túlkölésbe kezd az autójukkal,
legfőbb szenvedélye a dudálás,
én pedig kimegyek megijedni,
mert az mindennél jobban tetszik neki,
Istenem, milyen kevés kell
az önfelelt örömhöz,
hogy felejthettem el!
Harmadjára sétánk során
labda pottyán elém,
a suli kerítésénél marakodó,
tehetetlen kölkök torlódnak,
s én megváltójuk lehetek,
örömmel küldöm vissza a labdát,
belerúgom minden fájdalmamat.
Aztán áradni kezd az öröm,
zsinagógába megyek

tanítást hallani a felfuvalkodás
kovászáról, alázat kovásztalanjáról.
Rám ír bocsánatot kérve
családtagom, aki megbántott,
eltemetett érzések szakadnak fel.
Mások értem imádkoznak,
sorjáznak a virtuális ölelések.
És azon kapom magam,
hogy én, kiszáradt fa,
én, romok közt búslakodó pelikán,
én, ember, akit holnapra
elfeled a föld, ahol álltam,
hálás vagyok az ártóknak
ártalmaikért,
a bántóknak a bántalmazásért,
sebzőknek a fájdalomért,
mert amilyen bőven részesülök
Krisztus szenvedéseiben,
olyan bőven árad rám
Krisztus által a vigasztalás is.
Isten az asztalra teszi
a megragasztott tálat,
a feltámadt lelket, gyönyörködik,
sebb lett, mint újkorában.

Fotó: Lambert Attila

Az odafönt valókat keressétek!

(Jn 20,1–9)

„A hét első napján, kora reggel, amikor még sötét volt, Mária Magdolna kiment a sírhoz” – olvassuk az ünnepi evangéliumban. Nemcsak odakint volt sötétség, hanem ennek a nőnek a szívében is: a szomorúság és a félelem sötétsége. Jézus életeseiményei nagycsüörtök estétől kezdve megrendítik a tanítványokat, és azokat az asszonyokat is, akik tanítványi köréhez tartoznak. Az Urat és Mestert, Isten Fiát úgy hurcolják meg és végzik ki, mint valami szégyenletes gonosztevőt. Izrael várva várt Messiása, a világ Megváltója meghalt.

Am minden látszat ellenére nem a halálé, hanem az életé az utolsó szó. Ennek a reménynek a fénye jelent meg Péter és

János apostolok szívében is, amikor meglátták az üres sírt. Nem találkoztak még a Föltámadottal, de az üres sír látványa elég volt nekik ahhoz, hogy higgyenek és reménykedjenek. Ez a hit és remény a fontolva haladó Egyházat megtestesítő Péter apostolban csak lassan bontakozik ki, az Egyház karizmatikus arcát megmutató szeretett tanítványról azonban egyértelműen írja a mai evangélium, hogy „látta és hitt”.

Pétéről és Jánosról azt állítja az evangélium, hogy a sírhoz siettek, sőt futottak. János gyorsabban futott, mint Péter, ám a sírnál megvárta, sőt előre engedte őt. Ez a leírás szépen kifejezi a két apostol természetét, vérmérsékletét, de ránk, mostani tanítványokra is utal. Érzékelteti sietségünket, nyugtalanságunkat, várakozásunkat, izgalmainkat. A rohanó János megvárja Pétert, elfogadja az ő tempóját, türelmes az ő hitének beérésével kapcsolatban. Sőt, átengedi neki a vezető szerepet

„
A rohanó János megvárja Pétert, elfogadja az ő tempóját, türelmes az ő hitének beérésével kapcsolatban. Sőt, átengedi neki a vezető szerepet

A csodálatos esztergomi bazilika Duna-parti homlokzatán ez a latin nyelvű felirat olvasható: „Quae sursum sunt quaerite” – Az odafönt valókat keressétek! Ez az idézet a mai, húsvéti szentlecke első mondatából való, *A kolosszeiekhez írt levélből*, amely így fogalmaz: „Keressétek tehát azt, ami odafönt van!” (Kol 3,1). Pál apostol azt is megmondja, hogy miért: mert „Krisztussal együtt ti is föltámadtatok”. Ma sem szabad elfelejtenünk, hogy keresztségünknl fogva természetfölötti életre vagyunk meghívva. Földi életünk minden mozzanata ott éri el célját.

Péter és János apostolok a mai evangéliumban a feltámadás jeleivel találkoztak – üres sír, gyolcsleplek –, s engedték, hogy ezek a jelek megérintsék a szívüket és formálják őket. Mi is engedjük, hogy Krisztus föltámadásának valósága megérintse, formálja, jobbá és szebbé tegye az életünket!

Marton Zsolt váci püspök

Az Eucharisztia tisztelete

(170/11j)

Előző írásunkban áttekintettük a *Redemptionis Sacramentum* 32. és a *Presbyterorum ordinis* 5b pontjainak biblikus alapjait. Ezen az alapon állva értjük meg az Egyház életének mély szerkezetét és azt az egységesítő pontot, amelyben minden összeér: az Eucharisztia misztériumát. Nem csupán egy vallási cselekményről van szó, és nem is egyszerűen egy szentségről a többi között. Az Eucharisztia az a misztérium, amelyben az Egyház a saját eredetével és jövőjével találkozik, mert benne maga Krisztus adja át önmagát népének. Amikor az Egyház az oltár köré gyűlik, nem pusztán emlékezik arra, ami egykor történt, hanem belép abba az isteni cselekvésbe, amely a történelem középpontja: Krisztus húsvéti misztériumába.

Ezt a belső szerkezetet már Aquinói Szent Tamás is világosan felismerte, amikor így fogalmazott: „Eucharistia est consummatio spiritualis vitae et finis omnium sacramentorum”, azaz: „Az Eucharisztia a lelki élet beteljesedése és minden szentség célja.” (in *Summa Theologiae* III, q.73a3)

A szentségek egész rendje Krisztusra irányul, és Krisztus az Eucharisziában adja magát teljesen népének. Ezért is mondhatja Szent Tamás egy másik helyen: „Omnia alia sacramenta ordinantur ad Eucharistiam sicut ad finem.” – „Minden más szentség az Eucharisziára irányul, mint végső céljára.” (in *ST III*, q65a3)

A keresztség nyitja meg az utat ehhez a találkozáshoz, a bérmálás megerősíti a hívőt, a bűnbocsánat helyreállítja az elveszett közösséget. Mindezek egy irányba mutatnak: arra az eseményre, amelyben az ember Krisztus testének és vérének közösségébe lép.

Az Eucharisztia mélysége azonban csak akkor tárul fel teljesen, ha felismerjük: nem csupán Krisztus ajándékát kapjuk, hanem magát Krisztust. Tamás rövid és súlyos mondata ezért így hangzik: „In hoc sacramento continetur ipse Christus.” – „Ebben a szentségben maga Krisztus van jelen.” (*ST III*, q79a1) Az oltáron tehát nem pusztán jellel találkozzunk, hanem magával Krisztussal, aki a keresztszen odaadta az életét, és aki a feltámadás misztériumában a dicsőségbe emelkedett. Nem pusztán emlékezésről van szó tehát.

A keresztség áldozata történelmi szempontból egyszer történt meg, de az

Egyház liturgiájában ez az egyetlen áldozat újra és újra jelenvalóvá válik. Az idő mintegy megnyílik, és az Egyház belép Krisztus önátadásának örök pillanatába.

Ebből fakad az Eucharisztia másik nagy titka: hogy benne az isteni élet kommunikációja történik. Tamás ezt a lelki élet dinamikájával magyarázza: „Hoc sacramentum per modum cibi spiritualis vitam spiritualem conservat et auget.” – „Ez a szentség a lelki táplálék módján fenntartja és növeli a lelki életet.” (*ST III*, q79a1) Az Eucharisztia tehát nem csupán Krisztus jelenléte, hanem Krisztus életének átadása. Aki ebből a kenyérből eszik, az nemcsak emlékezik Krisztusra, hanem részese-dik az életében.

Ebből érthető meg az Egyház mély eucharisztikus természete. Az Egyház nem egyszerűen ünnepli az Eucharisziát – az Egyház az Eucharisziából él. Amikor a hívők ugyanabból a kenyérből részesednek, nemcsak Krisztussal kerülnek közösségbe, hanem egymással is. A szentség így nem csupán Krisztus jelenlétét hordozza, hanem az Egyház egységét is létrehozza. Az Egyház valószínű teste Krisztus eucharisztikus testéből épül fel.

Az Eucharisztia egyben meghívás is. Aki részesedik benne, meghívást kap arra, hogy a saját életét is felajánlja. Az oltáron Krisztus áldozata válik jelenvalóvá, de ebbe az áldozatba a hívők élete is bekapcsolódik: munkájuk, örömeik, szenvedésük és reményük. Az Egyház így nem pusztán szemlélője Krisztus áldozatának, hanem részesévé válik annak.

Az Egyház küldetése ezért nem csupán tanítás vagy erkölcsi útmutatás közvetítése. Az evangelizáció végső célja, hogy az ember belépjen abba a közösségbe, amely Krisztus testéből él. A hit útja ezért az Eucharisziához vezet, és ott találja meg beteljesedését.

Így rajzolódik ki az Egyház egész struktúrája. A szentségek, az apostoli szolgálat, a közösségi élet és az evangelizáció mind egyetlen középpont köré rendeződik. Ez a középpont maga Krisztus, aki az Eucharisziában adja önmagát. Amikor az Egyház ebből a kenyérből él, akkor válik igazán azzá, ami: Krisztus élő testévé a világban, az isteni szeretet látható jelévé az emberek között.

Sztankó Attila

Evangélium és liturgia

(13.)

„Ma mindenek betelnek világossággal: az egek, a föld és az alvilág. Ünnepeljék tehát az összes teremtmények Krisztus feltámadását, melyben megerősödnek.” Görögkatolikus templomainkban Jézus Krisztus feltámadásának kozmikus jelentőségét így zengjük harsogó örömmel a feltámadási kánon harmadik ódájában. Nemcsak a templom falait feszíti szét, nemcsak az üvegablakokat remegteti meg a húsvéti kánon, hanem azt is bemutatja a hetedik ódában, hogy „a halál legyőzetését ünnepeljük, a pokolnak megrontását, más, örök életnek kezdetét”. Nem csoda, hiszen a nyolcadik óda szerint a húsvét „az ünnepek királyi és uralkodói ünnepe s az ünnepek ünnepe”.

Az egész ünneplést a hajnali feltámadási szertartással kezdtük, ahol a körmenet után a templomajtóban elhangzott a feltámadást meghirdető evangélium. Aki nem volt jelen ezen, csodálkozhat, hogy a Szent Liturgiában nem a feltámadás – egyébként időn, földön, történelmen túli – eseményéről szól az evangélium, hanem a *János-evangélium* prológusából (Jn 1,1–17). Ámde ennek is megvan az értelme. A húsvét a bizánci teológiában annak a kozmikus győzelemnek a csúcsa, amely akkor kezdődött, amikor az Ige megtestesült. Ezért a feltámadás ünnepe visszanyúlunk a kezdethez: az örök Logoszhoz.

Az Ige létezése. Az ünnepi evangélium így kezdődik: „Kezdetben volt az Ige, az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige” (Jn 1,1). Jézus Krisztus istenségének kifejezését, megerősítését láthatjuk ebben, amint az egész *Szentírás* is a „kezdetben” szóval kezdődik (Ter 1,1). A teremtésnél már ott volt az Ige (Kol 1,16). Az evangélista még rá is erősít erre: „nálá nélkül semmi sem lett, ami lett” (Jn 1,3). Így az egész üdvtörténet legmélyebb alapját mondja ki, ami a feltámadásban csúcsozódik. A kánonban pedig így éneklünk: „Ó Bölcsesség, Istennek Igéje és Erősség, add, hogy benned igazabban részesüljünk a te országod nem alkonyodó napján.”

Megtestesülése. Az üdvtörténet másik nagy mozzanatát is megfogalmazza az evangélium: „Az Ige testté lett, és köztünk lakott” (Jn 1,14). Nem neki kellett ez, hanem a mi megváltásunkra jött, hogy nekünk életünk legyen és bővebben legyen (Jn 10,10). „Láttuk az ő dicsőségét” (Jn 1,14), de előtte láttuk a megalázkodását is. Ez vezetett a megdicsőüléséhez (Fil 2,11). A kánon szerint „mint a szűz méhet megnyitó fiúgyermek jelent meg nekünk Krisztus”. Mindenesetre elmondhatjuk, hogy a feltámadás a megtestesülés beteljesedése!

Világosságként jött. Az evangélium így folytatja: „Az igazi világosság, aki minden embert megvilágosít, a világba jött” (Jn 1,9–10). Azért, hogy akik őt követik, ne maradjanak sötétségben (Jn 12,46), hanem elnyerjék az élet világosságát (Jn 8,12), majd annak teljességét a feltámadásban. A kánon szerint megtisztított érzékeinkkel megláthatjuk „a feltámadás megközelethetetlen fényében tündöklő Krisztust”. S azt is, hogy „az örök világosság testileg mindnyájunkra kisugárzott a sírból”.

A manapság is több nyelven felolvasott húsvéti evangélium így fejezi ki a feltámadás egyetemességét, az ünnepi himnuszokkal alátámasztva.

Ivancsó István

De la Salle Szent János

Április 7.

XIV. Lajos, a Napkirály idejében élt. Egy gazdag nemesi család legidősebb gyermeke volt. Korán a papi pályát választotta. 1678-ban pappá szentelték, 1680-ban pedig teológiai doktorátust szerzett.

1679-ben egyik unokahúgával iskolát alapított a szegényeknek. Lemondott kanonoki tisztről, örökségét szétszította a szegények között, és teljesen az új kongregációnak szentelte magát, amely a Keresztény Iskolatestvérek nevet vette fel.

Nemsokára néhány újabb iskolát nyitottak Champagne-ban. 1687-ben az iskolatestvérekkel együtt Párizsba hívták, hogy megmentsen a pusztulástól egy százalmas állapotban lévő szegényiskolát. Tantervet és órarendet vezetett be és hangsúlyt adott a hitoktatásnak. Gyakorlati, a mindennapi életben hasznos tudás átadására törekedett. 1691-ben Vuyart és Drolin testvérrel együtt fogadalmat tett, hogy visszavonhatatlanul a gyermekek oktatásáért-neveléséért fog élni.

1692-ben hat új tag lépett be a kongregációba, 1694-ben az első tagok lettek örökfogadalmukat, s János átvette az intézmény vezetését. Ügyelt rá,

hogy megmaradjon a társaság laikus jellege. Saint-Sulpice plébánosa el akarta távolítani a rend éléről, és a párizsi érseket megtevesztve el is érte e célját. A testvérek azonban ellenálltak, így 1702 végétől János folytathatta tevékenységét. 1706-ban még csak egyetlen kicsiny iskolája volt a testvéreknek Párizsban, 1711-ig azonban vidéken tizenhét, Rómában pedig egy iskolát alapítottak. János pedagógiai és vallási műveket írt a tanítók és a növendékek épülésére. Élete utolsó éveiben teljesen a lelki vezetői feladatokra összpontosított. Rendfőnöki hivataláról 1717-ben mondott le. 1719 nagypéntekén halt meg.

L. K.

A HÉT LITURGIÁJA

A év

Ho 86 – ÉE 100, Ho 114, 89 – ÉE 548, Ho 205 – ÉE 224.

ÁPRILIS 5., HÚSVÉTVASÁRNAP – URUNK FELTÁMADÁSA (Ferrer Szent Vince áldozópap, Irén, Teodóra) – **Ünnepi szentmise:** ApCsel 10,34a.37–43 (*Mi ettünk és ittunk vele, miután feltámadt a halálból.*) – Kol 3,1–4 (*Azt keressétek, ami odafönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbán!*) vagy 1Kor 5,6b–8 (*El a régi kovással, hogy új testtá vá legyetek!*) – Jn 20,1–9 (*Jézusnak fel kellett támadnia a halálból.*) vagy Mt 28,1–10 (*Feltámadt, és elöttetek meg Galileába.*) vagy este mondott szentmisére: Lk 24,13–35 (*Amikor a kenyeret megtörte, felismerték Jézust.*) – **Énekrend:** Ho 87 – ÉE 545, 416,

ÁPRILIS 6., HÚSVÉTHÉTFŐ (Vilmos, Báborka, Taksony) – ApCsel 2,14.22–33 (*Isten feltámasztotta Jézust a halálból, és ennek mi mindannyian tanúi vagyunk.*) – Mt 28,8–15 (*Vigyétek hírlí testvéreimnek, hogy menjenek Galileába! Ott viszontláthatnak engem.*) – **Énekrend:** Ho 90 – ÉE 545, 416, Ho 90 – ÉE 106, Ho 89 – ÉE 548, Ho 88 – ÉE 107.

ÁPRILIS 7., KEDD (De la Salle Szent János áldozópap, Hermann) – ApCsel 2,36–41 – Jn 20,11–18.

ÁPRILIS 8., SZERDA (Dénes, Valér) – ApCsel 3,1–10 – Lk 24,13–35.

ÁPRILIS 9., CSÜTÖRTÖK (Döme, Erhard) – ApCsel 3,11–26 – Lk 24,35–48.

ÁPRILIS 10., PÉNTEK (Zsolt, Ezekiel) – ApCsel 4,1–12 – Jn 21,1–14.

ÁPRILIS 11., SZOMBAT (Szent Szaniszló püspök és vértanú, Glória, Leó) – ApCsel 4,13–21 – Mk 16,9–15.

ÁPRILIS 12., HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA, az Isteni Igalmasság vasárnapja (Gyula, Zénó, Sába) – ApCsel 2,42–47 (*A hívek mind összetartottak, és közös volt mindenük.*) – 1Pét 1,3–9 (*Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása élő reményre teremtett újjá bennünket.*) – Jn 20,19–31 (*Nyolc nap múlva eljött Jézus.*) – **Énekrend:** Ho 85 – ÉE 550, 416, Ho 85 – ÉE 101, Ho 119 – ÉE 553, Ho 87 – ÉE 100.

A „realista” Tamás

(Jn 20,19–31)

Húsvét második vasárnapján, az isteni irgalmasság ünnepén Tamás apostol alakja különösen közel kerül hozzánk. Nem a „hitetlen Tamás” áll előttünk, hanem egy nagyon is ismerős ember: aki realista, bátor, ugyanakkor sebzett és bizonytalan is.

Tomás nem rajongó alkat. Nem sodródik a lelkesedéssel, nem könnyen hisz. Realista ember, aki világosan látja a dolgokat, és éppen ezért a szenvedést is mélyebben érzékeli. Amikor Jézus a szenvedés felé indul, ő az, aki kimondja: „Menjünk mi is, hogy meghaljunk veled!” Van benne bátorság, hűség, sőt elszántság is. De realizmusa egy ponton pesszimizmusba fordul: aki élesen látja a valóságot, az könnyen elveszíti a reményt.

Jézus halála után Tamás össze-roppan. Nemcsak gyászol, hanem

nem rója fel neki a hiányt, hanem megszólítja ott, ahol van: „Nyújtsd ide az ujjadat (...), ne légy hitetlen, hanem hívő!” Az isteni irgalmasság itt válik kézzelfoghatóvá. Jézus nem a tökéleteseket keresi, hanem azokat, akik őszinték, még a kételyükben is.

Tomás válasza az egyik legmélyebb hitvallás az evangéliumban: „En Uram, én Istenem!” Aki nem hitt könnyen, most egészen odaadja magát. Mintha éppen a becületesség kétely készítette volna elő ezt a találkozást. Az ő útja arra tanít, hogy a hit nem a kérdések hiánya, hanem a találkozás gyümölcse.

Az *Apostolok cselekedetei* közössége már ebből a hitből él: együtt, egy szívvel-lélekkel, egymást hordozva. Ez a közösség nem a tökéletességből, hanem az irgalomból

mintha minden széthullana benne. A közösségtől is eltávolodik: nincs ott, amikor a feltámadt Úr először megjelenik. Beszédesebb ez a hiány. Aki csalódik, az gyakran magára marad, bezárkózik, és nehezen engedi közel magához a reményt.

Amikor a többiek örömmel mondják: „Láttuk az Urat!”, Tamás nem tud velük tartani. Nem mondja azt, amit „kellene”. Becületesen kételkedik. Nem tud hinni, és ezt ki is mondja. Van ebben valami mélyen tiszteletre méltó: nem felszínes, magával sem akarja elhíttetni azt, amit nem tapasztalt meg. Hite nem látszat, hanem igazságkeresés.

És éppen ide érkezik meg Jézus. Nem kerüli meg Tamás kételyét,

születik. Olyan emberekből, akik megtapasztalták, hogy Krisztus a bezárt ajtók mögé is belép.

Jézus ma is ezt mondja: „Békesség nektek!” És hozzánk is szól: „Boldogok, akik nem láttak, és mégis hisznek.” Ez nem azt jelenti, hogy ne lennének kérdéseink, hanem azt, hogy ezekkel együtt is merjük keresni őt. Mint Tamás.

Talán éppen ez a húsvéti hit egyik legőszintébb formája: nem rajongásból fakad, hanem találkozásból. És ha engedjük, hogy Krisztus a mi zárt ajtóink mögé is belépjen, akkor a kételyből hit, a félelemből béke, a széthullásból pedig új élet születhet.

Törő András

Húsvéti szekvencia

Húsvét vasárnapján és nyolcadában az evangélium meghirdetése előtt számos templomban nemcsak a nagyböjtnen mellőzött alleluját ízlelgetjük, hanem szekvenciát is éneklünk. A Trentói Zsinat liturgikus reformját követően csak négy szekvencia kapott helyet a misekönyvben, amelyek közül ma a húsvéti és a pünkösdi éneklése előírás.

Sajátosan középkori műfaj ez, amelynek a svájci Notker Balbulus (840–912) az első nagy mestere. Minden vasárnapra és ünnepnapra született ilyen alkotás. A szekvencia végül a párizsi Szentviktori Ádám (1068–1146) életművében nyert rendszerezett formát.

A liturgia kötött énekrendje nem hagyott más kibontakozási lehetőséget a kor liturgikus költészete számára, mint hogy az alleluja hosszú dallammal (jubilus) megénekelt zárlatának hangjaihoz egy-egy szótagnyi szöveget rendelve az ünnephez illő költeményt írjanak. Ezek a szillabikus alkotások megőrizték a jubilus melizmáinak lendületességét. Az érett középkorban pedig a szólista és a kórus között alteráló, párbeszédesebb jelleget öltöttek.

A *Victimae paschali laudes* kezdetű húsvéti szekvencia feltételezhetően a burgundiai Wipo (995–1050) alkotása. Magyarul Babits Mihály fordításban énekelhetjük (*Húsvét tiszta áldozatját*, ÉE 547), de hatása a *Dicsőség, szent áldás* (SZVU 86) és a *Föltámadt Krisztus e napon* (SZVU 87) kezdetű énekünk szövegén is tetten érhető.

Az eredeti szöveg két keretmondat közé foglalt páros sorai latin rímes költészetre adnak példát. Miről énekelnek? Előbb a húsvéti misztérium teológiai mélységeit fogalmazzák meg paradoxonok formájában: a Bárány megváltja nyáját, az ártatlan kiengesztelti értünk az Atyát; az élet és a halál párbajában az élet Hercege meghal, mégis örök diadalt ülve uralkodik. Ezt követően Mária Magdolnát kérdezzük, aki beszámol arról, amit az üres sírnál látott és hallott. Ez a rövid párbeszéd a húsvéti misztériumjátékok egyik ihletője lehetett.

Mindezt pedig keretbe foglalja két megszólítás. A szekvencia első mondata bennünket hív a húsvétkor önmagát tiszta áldozatként átadó Bárány dicséretére. A zárómondatban pedig győztes Királyunkhoz fordulva kérjük őt, hogy legyen irgalmas hozzánk.

Gérecz Imre OSB

Evangélium és liturgia

(14.)

Bizánci Egyházunkban a húsvétot követő vasárnapok a felolvasott evangéliumi szakasz alapján kapták az elnevezésüket. Ez egészen pünkösdig így van. A húsvétot közvetlenül követő vasárnap tehát a „Tamás-vasárnap”, hiszen az evangélium is jórészt róla szól ekkor (Jn 20,19–31). A szertartások liturgikus énekei pedig ebben az esetben is a szent szövegből merítenek ihletet, úgy magyarázzák az eseményt, a „hitetlen” Tamás hitre térését. A liturgia szempontjából érdemes felhívni a figyelmet valamire. A húsvét délutáni vacsernyében felolvassuk ezt az evangéliumot, de csak Tamás hitetlenkedéséig: „Hacsak nem látom (...), nem hiszem” (Jn 20,19–25). Most újrakezdjük, és felolvassuk egészen a történet végéig. A szöveget hallgatva ismét három szempontra figyelhetünk föl.

Békesség. A feltámadott Jézus legelőször ezt mondja tanítványainak: „Békesség nektek!” (Jn 20,19) Már ebből a köszöntésből is rádöbbenhetünk, mennyire fontos ez. De ha nem tennénk, Jézus két verssel később megismétli: „Békesség nektek!”, nyomatékot adva imémi szavainak. Majd azzal folytatja, hogy küldetést ad a tanítványoknak, ugyanazt, amit ő kapott az Atyától. Hogy az övéi ne csak magukban őrizzék, hanem a Szentlélek erejével tovább is tudják adni a békességet. Mégpedig az igazi, lelki békességet: a bűnöktől való szabadulás békéjét a bűnbocsátó hatalom erejével (Jn 20,23). Így világosan érthető a búcsúbeszédnek a békességről szóló mondata: „Nem úgy adom nektek, ahogy a világ adja” (Jn 14,27). Egyik énekünk (a hat közül) szemléletesen írja le az eseményt: „Az egybegyűlt tanítványoknak zárt ajtó mellett váratlan megjelentél, mindenható Krisztus Istenünk, és megállván középen békességet hirdettél nekik.”

Tamás békéje. Amikor „nyolc nap múlva ismét együtt voltak a tanítványok”, immár Tamással együtt, Jézus ismét a béke hirdetésével jelent meg nekik: „Békesség nektek!” (Jn 20,26) Mindenkinek szól ez a köszöntés. De Tamást különösen is érinti, mert Jézus megmutatja neki a sebeit, és hitre szólítja fel: „ne légy hitetlen, hanem hívő!” (Jn 20,27) Kell-e, lehet-e annál nagyobb békessége, mint hogy külső tapasztalata alapján belső meggyőződéssel hívővé válik?! Így a liturgikus szöveg szerint „hitelensége által a hitet hirdette”. Sőt, a tíz említés között még ilyen is előfordul: „Ő, helyes volt a Tamás hitelensége, mely a hívek szívét megismerésre vezette.” Egy énekben pedig személyes formában szól Jézus: „mert a te hitelenséged által mindenki megismerte föltámadásomat”. Ám a lényeg az, hogy a „hitetlen” tanítvány teljes békességre jutott.

Hitvallás. Az események csúcspontja Tamás hitvallása: „Én Uram és én Istenem” (Jn 20,28). Nem véletlen, hogy liturgikus himnuszaink tizenhárom alkalommal idézik ezt az evangéliumi verset. A legszebb közülük talán az, mely szerint Tamás így kiált: „Te vagy az én Uram, te az én Istenem, dicsőség a te feltámadásodnak!” Bizony, ez már nemcsak a Jézus megjelenésében való hitről szól, hanem a legfontosabbról: a feltámadásáról! „Boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek.” (Jn 20,29)

Ivancsó István

Labre Szent Benedek József

Április 16.

Labre Benedek József vallásos szülei szerény birtokon gazdálkodtak, és egy rövidáru-kereskedésük is volt. A hallgatag és jámbor Benedek tizenöt gyermekük közül a legidősebb volt. Amikor tizenkét éves lett, magához vette a nagybátyja, François Labre, a szülőfalujától mintegy húsz kilométerre

belebetegedett, ezért 1770-ben el kellett hagynia a noviciátust. Lassanként ráébredt, hogy egyéni hivatása van. Ekkortól a csavargók életét választotta, abban a meggyőződésben, hogy ez számára az üdvösség sajátos útja. Zarándokként bolyongott Európa útjain, kegyhelytől kegyhelyig. Mindig

levő Erin plébánosa. Benedeket az imádság és a szemlélődő élet vonzotta, a tanulás iránt nem volt érdeke, és pap sem akart lenni.

Először trappistának készült, de ezt nagybátyja és szülei egyaránt elleneztek. 1766-ban pártfogója meghalt. Ekkor másik, anyai nagybátyjára, egy szent életű papra bízta. Val-Sainte-Aldegonde karthauzi kolostorába, majd nagybátyja segítségével 1767-ben a Montreuil-sur-Mer közelében levő Neuville karthauzi kolostorába jelentkezett, de visszautasították, mivel nem találták kielégítőnek a képzettségét. Később még több kudarc érte. Sok próbálkozás után, 1769-ben a Moulins közelében levő Sept-Fonds-ban végre felvették a trappisták noviciátusába.

Néhány hónapi megnyugvás után belső bizonytalankodása olyan gyorsan elhatalmasodott, hogy

csak csekély alamizsnát fogadott el, hogy éhen ne haljon és meg ne fagyjon. Elutasított minden lehetőséget, hogy bárhol letelepedjen.

1783-ban, nagyszerdán összeesett az utcán. Egy közeli házba vitték, s ott estére meghalt. Már másnap reggel így kiáltoztak a gyerekek Róma utcáin: „Meghalt a szent!” Nagy tömeg búcsúztatta, és sírját is rengetegen felkeresték.

XVI. Benedek 2012. április 16-án, nyolcvanötödik születésnapján az egyik kedves szentjeként emlegette Labre Benedek Józsefet, és emlékeztetett zarándoklataira, amelyek a földrész minden kegyhelyére elvezették. Európai szent volt, akinek az volt a jellegzetessége, hogy semmi mást nem akart tenni, mint imádkozni és tanúságot tenni arról, ami az életben fontos, vagyis Istenről.

L. K.

A HÉT LITURGIÁJA

A év

ÁPRILIS 12., HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA, az Isteni Igalmasság vasárnapja (Gyula, Zénó, Sába) – ApCsel 2,42–47 (A hívek mind összetartottak, és közös volt mindenük.) – 1Pét 1,3–9 (Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása élő reményre teremtett újjá bennünket.) – Jn 20,19–31 (Nyolc nap múlva eljött Jézus.) – **Énekrend:** Ho 85 – EE 550, 416, Ho 85 – EE 101, Ho 119 – EE 553, Ho 87 – EE 100.

ÁPRILIS 13., HÉTFŐ – Szent I. Márton pápa és vértanú emléknapja (Ida, Hermína) – ApCsel 4,23–31 – Jn 3,1–8.

ÁPRILIS 14., KEDD (Tibor, Tiborc, Lavínia) – ApCsel 4,32–37 – Jn 3,7b–15.

ÁPRILIS 15., SZERDA (Anasztázia, Tas) – ApCsel 5,17–26 – Jn 3,16–21.

ÁPRILIS 16., CSÜTÖRTÖK (Soubirous Mária Bernadett, Enikő, Csongor) – ApCsel 5,27–33 – Jn 3,31–36.

ÁPRILIS 17., PÉNTEK (Rudolf, Izidóra) – ApCsel 5,34–42 – Jn 6,1–15.

ÁPRILIS 18., SZOMBAT (Andrea, Ilma) – ApCsel 6,1–7 – Jn 6,16–21.

ÁPRILIS 19., HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA (Emma, Malvin, Zseraldina) – ApCsel 2,14.22–33 (Lehetetlen volt, hogy a halál fogva tartsa.) – 1Pét 1,17–21 (Krisztusnak, a szeplőtelen báránynak drága vére váltott meg titeket.) – Lk 24,13–35 (Amikor a kenyeret megtörte, felismerték.) – **Zsolozsma:** III. zsoltárhét – **Énekrend:** Ho 89 – EE 550, 416, Ho 89 – EE 111, Ho 118 – EE 553, Ho 86 – EE 112.

A mennyország kapuja

A Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei Arló Ózd szomszédságában fekszik. A nagyközségben mintegy háromezer-hétszázán élnek, becslések szerint körülbelül hatvan százalék a cigányság aránya. A kistérségben magas a munkanélküliség és a közfoglalkoztatottak száma, sokan a feketegazdaságban dolgoznak. Jellemző az aluliskolázottság, alacsony a szakképzettek száma. A gyermekek egy része halmozottan hátrányos helyzetű, tanulási, illetve családi problémákkal küzd. Gyönyörű természeti környezetben helyezkedik el a település: az Arlói-tó különleges, suvadással (földcsuszamlással) keletkezett, ami egész Európában is ritkaságszámba megy.

Szent Ferenc Kisnővéreinek közösségét a magyar származású óvónő, Szöllősy Julianna Christophora nővér, az ausztriai Keresztes Nővérek Kongregációjának tagja alapította a rendszerváltás idején. A nővérek 1994-ben érkeztek Arlóra, azzal a szándékkal, hogy a nemcsak gazdasági, de társadalmi szempontból is perifériára szorult térség lakóival közösséget vállaljanak, tevékenyen jelen legyenek a szegények életében. Az Elfogadlak Alapítványon keresztül 2003 óta támogatják a nehéz sorsú családokat és gyermekeket. Az utóbbiakat segítik a tanulásban, sokat játszanak is velük. Jelenleg hat nővér él a településen, zenét tanítanak, dicsőítéseket, imacsoportokat szerveznek.

Az alapítvány központja az Arló közepén épült „Befogadlak” Közösségi Ház. Az udvarban nyolc-tíz éves gyerekek játszanak, labdázhatnak, miközben mi Janka nővérral beszélgetünk.

A kedves, mosolygós és szeretet sugárzó nővér felidézte: a Debrecen-Nyíregyházi Egyház-

megyéhez tartozó Téglásról származik. Gyakorló katolikus családba született. A Debreceni Agrártudományi Egyetem élelmiszermérnöki szakán szerzett diplomát. Ezt követően Miskolcon tanított, egy élelmiszeripari szakközépiskolában. Éppen az első munkanapján kezdődött Miskolcon a Kárpát-medencei Egyetemi Lelkészségek Találkozója, ahol megismerkedett Szent Ferenc Kisnővéreivel, akik fiatal dolgozóknak tartottak közösségi alkalmakat. Janka nővér elment ezekre a találkozókra, egyre több nővért ismert meg ott, és mind nagyobb vágyat érzett arra, hogy maga is a kisnővérek közé tartozzon. Egyszer Arlóra is eljött, hogy segítsen Judit nővérnak, az Elfogadlak Alapítvány vezetőjének. Hivatástisztázó lelkipraktikumon is részt vett Bükk-szentkereszten. Érezte Isten hívását, több megerősítő jelet is kapott, végül pedig otthonra talált Szent Ferenc Kisnővéreinek közösségében. Jelenleg egyszerű fogadalmas nővér.

Arlóra a fogadalmát követően került. Négy évvel ezelőtt helyezték ide az előjárói, mert úgy látták, itt van rá szükség, ez az ő karizmája: a hátrányos helyzetű gyerekekkel való törődés. Janka nővér nagyon szereti a gyerekeket, könnyen megtalálja velük a hangot. Sokat játszanak, rolleroznak, felmásznak a közeli dombtetőre. Vallja: a sport jó hatással van az idegrendszerre.

Az idejárom gyerekek közül többen mélyszegénységben élnek, sokuknak nem dolgoznak

a szüleik. Janka nővér azt mondja, rengeteg szeretetet kap a gyerekektől. A ferences nővérek és négy munkatársuk kilencven tanulóval foglalkoznak, pontosabban ennyien iratkoztak be, de napi szinten húszan-harmincan vannak itt. Délutánonként általános iskolások jönnek. A legkisebbekért a munkatársak elmennek az iskolába, megkönnyítve ezzel a szülők helyzetét. Az önállóan közlekedő diákok pedig

egyedül érkeznek, különböző időpontokban. Délutánonként inkább az alsósok vannak itt, ők a házi feladat megírásával kezdenek. Ebben főleg a munkatársak segítenek nekik. Hetente egyszer fejlesztőpedagógus is jár hozzájuk, aki kettessel foglalkozik a kisebbekkel.

Hétfőnként a nagyobbak, a tizenkét-tizenöt éves korosztály tagjai kiscsoportos foglalkozásokon vesznek részt. Mária nővér zeneórát tart a gyerekeknek, illetve kamasz fiataloknak csoportos foglalkozásokat. A középiskolásoknak havonta egyszer van találkozásuk. Őket ösztöndíjjal is támogatja az Elfogadlak Alapítvány. Filmvetítés is többször szerepel a programban. A szerdai nap a lelki feltöltődés ideje, a munkatársak és a nővérek ilyenkor a gondokról, örömeikről beszélgetnek, együtt imádkoznak. A nagybőjtben külön lelkikapokra is sor kerül, segítve ezzel a közelgő húsvét misztériumában való elmélyülést.

Az alapítvány kiemelt programjai közé tartoznak a nyári táborok. Van egy utazós, több napos táboruk, meg egy kéthetes, napközis jellegű nemzetközi sporttábor. Ez utóbbiba különböző országokból érkeznek önkéntesek. A táborozás nagyon motiválja a gyerekeket: ha rendszeresen eljárnak ide évközben, akkor nyáron mehetnek táborozni. Mikuláskor és karácsonykor természetesen külön programokat is rendeznek nekik, húsvétkor viszont nem: nagyhéten a nővérek imádságos lélekkel készülnek Jézus Krisztus passiójára, halálára és dicsőséges feltámadására.

Kérdésünkre, hogy milyen nehézségekkel kell megküzdeniük a szolgálatuk során, Janka nővér azt válaszolta: szomorú számára, amikor veszekednek egymással a gyerekek. Töbnyire

békességet teremteni a gyerekek között. Sajnos ez nem mindig sikerül, de soha nem adják fel. Ha valaki folyton elutasítja a szeretetet, és ellenségesen viselkedik a társaival, akkor néhány napra kitiltják a foglalkozásokról. Előfordult, hogy egy első kisgyerek annyira kezelhetetlennek látszott, hogy egy kis időre eltiltották az ittléttől. Többször is sor került erre, de egyre hosszabbodott az az idő, amikor jól viselkedett, és végül egészen ügyesen beilleszkedett a többiek közé.

Arról, hogy mi a szép ebben a szolgálatban, Janka nővér a következőket mondta: a gyerekek mosolya, vagy például az, amikor felmásznak a közeli domboldalra, és elámulnak: milyen gyönyörű a látvány, ami eléjük tárul. Az is fel-emelő élmény, amikor heti két napon eljönnek a Befogadlakba a miskolci Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium tizenegyedik osztályos tanulói önkéntes szolgálatra. Egy jezsuita testvérrel együttműködve állomásokat állítanak fel, különböző akadályokkal, játékos feladatokkal. A gimnazisták odaállnak az állomásokhoz, az itteni diákok pedig két-három fős csoportokban igyekeznek átjutni ezeken. Játszva tanulnak ilyenkor a gyerekek.

Havonta egyszer úgynevezett „Befogadlak-szombatot” is tartanak. Ezek a napokon elutaznak Arlóra cserkészek, regnumiak vagy diákok a budapesti Szent Angéla Ferences Gimnáziumból, és eltöltöttek itt egy jókedvű napot

nem is egymással van bajuk, hanem a szülei közötti viták a feszültségek kiváltó okai. Csupán azért csúfolják, piszkálják egymást, mert a két család ellenségeskedése közéjük is leszivárog. Előfordul ilyenkor, hogy a nővérek beszélnek a szülőkkel, és közlik velük: itt a Befogadlakban nincs helye egymás bántásának, ők a szeretetre építik a tevékenységüket. A tornateremben ki is van írva: „Amit akarsz, hogy veled tegyenek, azt tedd a másikkal” (Mt 7,12). Igyekeznek

a helyi tanulókkal, játszanak velük. Ezeknek a találkozásoknak is köszönhető, hogy a gyerekek nyitottak másokra, hiszen itt mindenki kedves velük, érzik a feléjük sugárzó szeretetet, törődést.

Az arlóiak természetesen jól ismerik a ferences kislányokat, vannak olyan szülők, akik diákkorukban maguk is idejártak tanulni, játszani. Szívesen engedik el a gyerekeiket, mert tudják, itt jó helyen vannak. A Befogadlak egyik – most éppen betegállományban lévő – munkatársa

is sok időt töltött itt gyermekként. Egy másik munkatárs pedig közösségi szolgálatosként kezdte, s annyira megtetszett neki a légkör, hogy ma már ő is itt dolgozik.

Az Elfogadlak Alapítvány arlói szolgálatát önkéntesek is segítik. Janka nővér felidézte: januárban egy tanítóképzőbe járó lány, Viola, miután letette a vizsgáit, három hétre eljött ide önkéntesnek. Nagyon hálásak neki, és mindenki másnak is, aki önkéntes munkájával segíti a szolgálatukat.

Janka nővér számára természetes: ha a gyerekek igénylik, hogy kitarulkozzanak neki, szívesen meghallgatja őket. Ez gyakran rollerezés közben történik meg. Észreveszi, ha egy kisgyermek azon igyekszik, hogy mellé kerüljön, és elmesélhesse neki, mi bántja. Érdekes módon a gyerekek az otthoni gondokról csak a legritkább esetben ejtenek szót. A Szent Ferenc-i testvériség egyébként közel áll hozzájuk: egymás között „testvéremnek”, „tesómnak” nevezik egymást. Nagyon szívesen kirándulnak, barangolnak, rollereznek, bicikliznek a természetben.

Janka nővért nagyon szeretik a gyerekek. Ez abból is látszik, hogy a Befogadlakon kívül is megtalálják: a közeli hegy tetején van egy kereszt, többször felmennek vele oda. Kifigyelték azt is, hogy a nővér csütörtökönként biciklivel megy Ózdra, szentmisére. Mehetünk mi is? – kérdezték tőle néhányan, és csatlakoztak hozzá. Van, aki már ministrált is.

Janka nővér örömmel teszi a dolgát. Az Elfogadlak Alapítvány egyik korábbi nővérét, Ágnes nővért idézi: „Arló a mennyország kapuja.” Janka nővér folytonosan megtapasztalja ennek igazságát.

Az Elfogadlak Alapítvány örömmel fogad adományokat, hálás a legkisebb segítségért is. Számlaszáma: 10201006-50213269-00000000 (K&H Bank)

Bodnár Dániel
Fotó: Lambert Attila

Mások örömeért élni

Találkozás
Szentmártoni Mihály SJ
pszichológiai professzorral

A budapesti Központi Papnevelő Intézetben február 26-án a Pázmány Péter Katolikus Egyetem díszdoktorává avatták Szentmártoni Mihály SJ pasztorálpaszichológia-professzort, a római Pápai Gergely Egyetem emeritus tanárát. A Stephanus- és Fraknoi Vilmos-díjas professzorral, az *Új Emberben* is számos alkalommal publikáló tudós szerzővel hivatásáról, műveinek a hazai egyházi életre gyakorolt hatásáról, valamint a misztika és a lélektan kapcsolatáról is beszélgettünk.

– Életpályáját meghatározza a papi, szerzetesi hivatás és a pszichológia iránti érdeklődés. Miért éppen a pszichológiát választotta fő kutatási területének?

– Az életemen végigvonul egy jól megfigyelhető jelenség: a döntéseimben a számomra fontos személyiségek hatása volt a mérvadó. Papi hivatásom kezdetén ott állt akkori plébánosom, akinek kis-, majd nagy ministránsa voltam. Szerette a liturgiát, minket, ministránsokat is állandóan oktatott. Tőle több gyakorlati liturgikus tudást kaptam, mint később a teológiai tanulmányaim során. Velem is megszerettette a liturgiát.

Jezsuita hivatásomat is egy személyes találkozás indította el. Kedves plébánosomat elhelyezték, a plébániát jezsuiták vették át, és az első találkozásunk meghatározóvá vált: én is ilyen pap akarok lenni. Csodáltam a nagy tudásukat, különösen a nyelvtudásukat (volt, aki hat nyelven is beszélt), fegyelmezett életvitelüket, jókedvüket és emberközelségüket.

Pszichológusnak is úgy indultam, hogy a szemináriumban egy kedves jezsuita tanárom megszerettette velem a pszichológiát. Előbb a Zágrábi Egyetemen tanultam, később Rómában, a szaléziak egyetemén doktoráltam klinikai pszichológiából. Érdekes belső fejlődésen mentem át. Zágrábban kísérleti pszichológiát tanultam, és itt megszerettem e terület tudományos arculatát, sok teszttel, statisztikai módszerrel dolgoztunk.

Rómában a klinikai pszichológia emberközelségbe hozott, és rájöttem, hogy ezt a tárgyat nemcsak azért érdemes tanulni, hogy jobban megértsük magunkat, hanem azért, hogy képesek legyünk másokat is megérteni, alkalomadtán megsegíteni. Amikor elkezdtem gyakorló pszichológusként dolgozni a zágrábi családi tanácsadóban, rájöttem, ez a munka teret ad arra, hogy az ember új értékeket építsen be az életébe, de ezeket az értékeket már nem a pszichológia adja, hanem a hit. Ekkor nyúltam vissza a teológiához, pontosan a lelkeségi teológiához.

Sikerült kiépítenem egy személyes antropológiát, ami véleményem szerint az írásaim sikerének is az egyik titka. A munkáimba – szinte észrevétlenül – becsempésztem egyfajta pszichológusi mentalitást. Ennek legértékesebb gyümölcse az *Isten szavának igézetében* című homíliagyűjtemény. Az olvasó alig veszi észre, hogy minden evangéliumi jelenetben a protagonistákat (a központi szereplőket) elemzem, majd rávezetem az olvasót, hogy azonosuljon valamelyikükkel.

Hálás vagyok a Jóistennek, hogy a pszichológia útjára állított. Belekóstoltam minden

egy irányzatába – mélylélektan, humanista, pozitív, kognitív és magatartáspszichológia meg a többi –, de tudatában voltam annak is, hogy nem szabad abszolutizálni. Egyfajta eklektikus antropológiát alakítottam ki az emberekkel való kapcsolatomban.

– Az *Új Emberben* számos írását olvashattuk a papi hivatásról, a lelki egészségről és az önismeretről, a lap kiadójánál megjelent könyveiben is kifejtette tudományos álláspontját ezekről a témákról. Hogyan látja, gyümölcsöző volt ez a munka a hazai Egyház életében? Mi volt a fő üzenete?

– Meg vagyok győződve arról, hogy a munkásságom nyomot hagyott a hazai Egyház életében. Voltak olyan hangok, amelyek negatív módon ítélték meg a pszichológiát, de ez a kritika talán inkább egyes pszichológusokkal kapcsolatban merült fel, akik szélsőséges nézeteket vallottak, vagy nem értettek a teológiához. Az én hatásom pedig nemcsak a pszichológiai irányultságom miatt vált elfogadhatóvá, hanem azért is, mert mint pap és teológus „kiálltam” az elemzéseim mellett, kibékítettem a két területet. A fő üzenet az volt, hogy teológia és pszichológia között nincs ellentét: más-más szemszögből vizsgálják az embert, és kiegészítik egymást.

– Jezsuita szerzetesként kik voltak a példaképei, és melyek a legfontosabb életirányító gondolatok, amelyeket másoktól, illetve a saját életéből megtanult?

– Az első jezsuiták Újvidéken léptek be az életembe. Szívesen beszélek arról, hogy miért

volt ez annyira fontos tapasztalat számomra. Világi papnak indultam volna, plébánosom már mindent elintézett, hogy Zágrábban folytassam a gimnáziumot. A jezsuitákról addig nem is hallottam. Amikor aztán megjelentek a színen, nagy lendülettel magukkal is sodortak; később ez úgy tudatosult bennem, hogy nem én választottam a jezsuitákat, hanem a Jóisten akarta, hogy jezsuita legyek. Ugyanis éppen két év elteltével a jezsuiták véglegesen elhagyták a plébániánkat és Újvidéket. En pedig akkor már jezsuita novícius voltam Zágrábban. Magyarországon még nem állították vissza a szerzetesrendeket. Igaz, voltak magyar példaképeim is: mindig arról álmodoztam, hogy egyszer én is Bangha Béla leszek: író és nagy szónok.

Kezdett kialakulni bennem egy alapmeggyőződés: nincs véletlen. Ez később gyakran beigazolódott. Azzal is meg kellett birkóznom, hogy magyar létemre sohasem éltem és dolgoztam Magyarországon vagy magyar közösségekben, ugyanakkor megmaradt a magyar öntudatom, és szívósan ápoltam a magyar nyelvet. Sokat olvastam, még a nyelvtannal is foglalkoztam. Most már látom, hogy pontosan ilyen alapokról kiindulva tudtam sokat nyújtani a magyar Egyháznak is: távlatból néztem az otthoni helyzetet, és küldtem haza a kutatásaim eredményeit. Sok könyvem és tanulmányom jelent meg – több nyelven is –, de minden könyvemet és tanulmányomat magyarul írtam, egyik sem fordítás.

– Nemrég átvehette a Pázmány Péter Katolikus Egyetem díszdoktori oklevelét. Az ünnepen a misztikusokról tartott előadást – pszichológiai szempontból. Hogyan összegezné röviden kutatásainak eredményeit?

– A misztikusokkal először a Szenttéavatási Ügyek Dikasztériumában találkoztam, ahol immár harminc éve teológus konzultorként, esetenként pszichológus szakértőként (peritus) dolgozom. Elméleti síkon a lelki fejlődést elemző tankönyvemben mélyítettem el idevonatkozó ismereteimet. A II. Vatikáni Zsinat megnyitotta a kaput a mindenki számára elérhető misztikus lelkiség felé. Ennek alapján kidolgoztam egy útmutatót, miszerint a lelki fejlődés hat lépcsőfokon át halad a teljesség felé: megtérés, aszkézis, csúcsmélny, karizma, lelki sötétség, misztikus megtapasztalás. Ez a lelki út nem más, mint annak a hitigazságnak a tudatosulása, hogy Isten szeret. Ezt az utat járták végig a nagy misztikusok (köztük Kalkuttai Szent Teréz is), a kis misztikusok (Lisieux-i Szent Teréz), és ez az irányultsága a mindennapi misztikának is.

– Nyolcvanévesen Rómában, egy vallomások beszédében úgy fogalmazott: „sok csodának voltam tanúja”. Megemlíti, hogy egy ideig Szent II. János Pál pápa magyartanára volt, másrészt, hogy a Szenttéavatási Ügyek Dikasztériumában végzett tevékenysége révén a szenteken keresztül „beleláthatott az Egyház kegyelmi dimenziójába”. Mi ennek a „belelátásnak” a gyümölcse az Ön számára és az Egyház egész közössége számára?

– Legszebb gyümölcse az a lelkiállapot, hogy nincs bennem törés sem az egyházképet, sem a papság képét, sem a jezsuitákról kialakult képet illetően. Mint nyolcéves kisfiú még a zsinat előtti Egyháznak voltam a ministránsa, latinul hangzott el minden. Aztán megéltam a zsinat utáni megújulást, jártam külföldön (Anglia, Németország, Ausztria, most Olaszország) és láttam számos különféle liturgiaformát. Éltem sok pápa pontifikátusának idejében, de az Egyház mindig is az én Egyházam maradt. Bő fél évszázad alatt sok tekintetben a papság is megváltozott, mégis, én ötven év után is ugyanannak az Egyháznak a papjaként élem meg magam: szerettem és szeretek pap lenni. Hasonlókat mondhatok a jezsuitákról is: tizenhét évesen léptem be a rendbe, amely akkor még a szigoráról volt híres és hírhedt. Aztán itt is nagy változások történtek, de én még ma is rajongva szeretem a Jézus Társaságát, mert az enyém.

Ebbe a pozitív hozzáállásba belejárt az a pszichológiám is. A humanista pszichológia lényegében pozitív. Az Egyházban pedig csodálom a nagy pápákat, a kommunizmus időszakában meghurcolt nagy bíboros hitvallók (Mindszenty, Stepinac, Beran, Slipyj, Wyszyński) helytállását; csodálom a sok szentet, akik itt jártak közöttünk: Teréz anyát, vagy nálunk Boldog Salkaházi Sárát, Boldog Bódi Mária Magdolnát. Mindezt látva, szívesen biztatom magamat és másokat is, hogy merjük kimondani: Szeretlek, Egyház!

– Mit jelent Önnek a húsvét, a megváltás, a feltámadás?

– A diakónusi szolgálatom egy kis bácskai faluban kezdődött. Még nem voltam felszentelt pap, de a hívek olyan nagy szeretettel és rajongással fogadtak, hogy máig éltet a tudat: a pap azért van, hogy másokat szolgáljon. Ki merem mondani: hogy másoknak örömet szerezzen. Azóta minden húsvétot ebben a lelkületben élek meg. De visszaemlékezem gyerekkorom húsvétjaira is ott, Újvidéken: szigorúan megtartottuk a nagyheti böjtöt, aztán nagyon tudtunk örülni a húsvéti harangzúgásnak, az orgona harsonájának, a csengők örömteli csilingelésének. Röviden: felejthetetlen ünnepi hangulat volt. Később Zágrábban a húsvéti szentmise előtt sokakat gyóntattam, és a megtérések csodájának tanújaként nagyon meg tudtam hatódni. Sokszor külföldön ünnepelem a húsvétot, idén leszek először jelen azon az ünnepen, amit ott szoktak megtartani, ahol most lakom: Rómában, a jezsuiták időotthonában. Feltételezem, hogy csendes lesz, de meghitt. Erről majd egy másik alkalommal tudok beszámolni. De egyáltalán már előre tudok beszámolni. De egyáltalán már előre tudok: jó helyen vagyok, és ezen a helyen

egész biztosan szüksége van rám valakinek. Miért mondom ezt? Amikor az ember már nyolcvanon túl van, és visszatekint a megtett útra, kirajzolódnak azok a vezérelvek, amelyek útmutatóként végigkísérték. Talán még korai, de kezd kialakulni bennem valami, amit jobb híján „lelki végrendeletnek” neveznék. A lelki életem három meggyőződésen alapul: hiszem, hogy a teremtő Isten szeret engem, hiszem, hogy a jóságos gondviselés örökös az életem felett, és hiszem, hogy megváltó Jézusom kísér az utamon.

Ezeken felül szeretnék hozzátenni még egy meggyőződést, amely a jövőben esetleg a kedves Olvasó számára is hasznos lehet. Ezt az igazságot Máriától, Jézus édesanyjától tanultam. Feltettem magamnak a kérdést: valójában miért is ment el a galileai Kánába, a menyegzőre? Azért, hogy táncoljon, énekeljen? Ezt a választ találtam: azért ment oda, mert valakinek szüksége volt rá: az ott bajba jutott fiatal párnak. Kettejük életének legszebb pillanatában elfogyott a bor, és ez bizony az egész életükre megmaradó szegényfolt lett volna.

Minden alkalommal, amikor indulok valahová vagy új küldetésbe kezdek, arra gondolok,

Szentmártoni Mihály 1945-ben született. Teológiai és pszichológiai tanulmányait követően, 1975-ben szentelték pappá, majd Rómában, a Pápai Szalézi Egyetemen klinikai pszichológiából doktorált. Ezt követően Zágrábban tanított, és ugyanott gyakorló pszichológusként kezdte meg szakmai munkáját. 1991-től Rómában a Pápai Gergely Egyetem professzora, nyugdíjazásáig rendes tanára volt, 2003-tól az egyetem lelkiségi intézetének igazgatója is. Oktatói évei alatt számtalan magyar, köztük görögkatolikus papnövendék és pap tanára és lelkipásztorja is volt, hiszen hosszú éveken keresztül a római horvát kollégium, a Pápai Magyar Intézet és a Collegium Germanicum et Hungaricum lelkipásztorja is szolgált. 1994-től a Szentek Ügyei Kongregációjának, majd a Szenttéavatási Ügyek Dikasztériumának teológus konzultora. Számos magyar és idegen nyelvű monográfiái-ája, könyve, publikációja jelent meg. 2003-ban megkapta a Stephanus-díjat. 2022-ben a Fraknoi Vilmos-díjat vehette át a pasztorálpszichológia területén végzett tudományos munkásságáért, valamint az egyházi felsőoktatásban a keresztény értelmiség teológiai tájékozódásának korszerűsítéséhez hozzájáruló jelentős munkájának elismeréseként.

valakinek ott szüksége van rám. A múltban sok olyan élményem volt, melyeken keresztül megtapasztaltam ezt az igazságot. Egyetlen helyen sem véletlenül voltam; nem azért, mert ez lett volna a sorsom, és nem azért, mert nagy szerencsém volt. Azért voltam ott, mert valakinek szüksége volt rám. Legyen ez bátorítás nemcsak a papoknak és a szerzeteseknek, hanem minden hívő embernek, aki Jézus tanítványának tudja magát, különösen pedig az időseknek: valakinek mindig szüksége van rájuk. Ezt a világnézetet formálták ki bennem a szép húsvéti ünnepek. Ezekkel a gondolatokkal kívánok örömteli, szép húsvétot minden kedves Olvasónknak!

Körösy László
Fotó: Lambert Attila

A tanár személye a kulcs

Interjú Lakatos Mátéval és Mikesy Andrással

Majdnem három éve már, hogy megalakult a Küldetés – Keresztény Pedagógusok Szövetsége, amelyre nem csak az egyházi iskolákban dolgozó tanároknak érdemes figyelniük. A szakmai szervezet elnökével, Lakatos Mátéval és alelnökével, Mikesy Andrással tanárszerepekről, tanár és diák mai kapcsolatáról, a nyílt és őszinte kommunikáció szükségességéről beszélgettünk, és arról, hogy céljaikhoz milyen lépések vezethetnek közelebb.

– **Mikor és miért alakult meg a szövetség?**

Lakatos Máté (a továbbiakban L. M.): A szervezet már 1992 óta létezik, újjáalakuló ülése 2023. május 3-án volt. Zámbo Évával, az elődszervezetünk elnökével ugyanarra a plébániára járunk. Odajött hozzám egy mise után, és azt mondta: „Máté, láttam a tanárballagást. Nem akarnátok újjáéleszteni a Keresztény Pedagógusok Szakszervezetét?” Kiderült, édesanyám is tagja a szervezetnek. Aztán úgy gondoltuk Kakucs Katalinnal és Mikesy Andrással, hogy az újraindításhoz új nevet veszünk fel, és új arculatot tervezünk.

– **Miért Küldetés lett a szervezet neve?**

Mikesy András (a továbbiakban M. A.): A névben, amit egyébként Máté javasolt, benne van a cselekvésre ösztönzés. A pedagógustársadalom óriási és nagyon sokszínű, mégis van egy közös jellemzőnk: mindent túlélünk. Kibírunk bármilyen új tantervet, fenntartó- vagy éppen rendszerváltást, és közben nem gondolunk arra, hogy akár bele is szólhatnánk a sorsunk alakulásába. Sokan mondják, hogy a politika, a fenntartók vagy a szakértők dolga az oktatás alakítása. Persze, az övé is. De számukra a tanárok szempontjai gyakran láthatatlanok. Mi vagyunk azok, akik minden reggel bemegyünk a tanterembe, ezért nálunk van a valódi tudás arról, hogy mi működik, és mi nem. A Küldetés célja, hogy megszólaltassa a pedagógusok hangját, hogy ne csak végrehajtói, hanem alakítói is legyünk az oktatásnak.

– **Gyakran tapasztalható, hogy hatalmas a szakadék az oktatást irányítók és a tanárok látásmódja között.**

M. A.: Intézményvezető-helyettesként napi szinten jelen vagyok az iskolában, órákat tartok, de még így is érzem: könnyű kiszakadni az oktatás-nevelés mindennapjaiból. A döntéshozóknak is hasznukra válna, ha a saját bőrükön éreznék a tanterem valóságát. Ha pedig erre nincs mód, legalább legyen fülük a pedagógusok hangjára, mert különben csak a papírszagú ötleteiket erőltetik rá az oktatás-nevelés résztvevőire. A párbeszéd elengedhetetlen.

– **Miért érezték fontosnak, hogy a keresztény szó benne maradjon az újjáalakuló szervezet nevében?**

L. M.: A nevelés olyan terület, amelyben a munka az emberképből fakad, ez utóbbi pedig a keresztény ember estében a hitben gyökerezik. Ezért van létjogosultsága az oktatásban egy keresztény szakmai szervezetnek. A forró 2022–2024-es években azt láttuk, hogy a különböző pedagógusszervezetek az egyházi iskolákban dolgozó tanárokat nehezebben érik el. Reméljük, hogy a Küldetéssel meg tudjuk szólítani őket.

– **Mit emelnének ki a keresztény emberképből, ami fontos a tanítás során?**

L. M.: Isten képére és hasonlatosságára vagyunk teremtve. Minden embernek van méltósága, pusztán azért, mert Isten teremténye. Ezzel a szemlélettel kell odafordulnunk

ráadásul életük egy különösen érzékeny időszakában. Szerintem ez az egyik legcsodálatosabb dolog a tanári hivatásban.

– **Ma már a mesterséges intelligenciát is ismerik a gyerekek, ott van a kezükben az okostelefon, és nem úgy néznek fel a tanáraikra, a szüleikre, mint a korábbi generációk tagjai. Mit jelenthet a tanárszerep ebben a helyzetben?**

L. M.: A tíz évvel ezelőtti és a mai kamaszok nagyjából ugyanazokkal a problémákkal küzdenek, de a mostaniak életében van egy plusz kihívás, a metavilág. Ha kisebb koruktól kezdve ebben élnek, és nincs bennük vonzó emlék arról, milyen személyesen találkozni, beszélgetni a többiekkel, milyenek a barátságok, a szerelmek, milyen focizni, együtt játszani, akkor nem lesz, ami megtartsa őket a valódi világban. Éppen ezért van szükség az iskolára, a valódi emberi

Lakatos Máté

mindenkihez. Fontos, hogy boldog és a földi életben boldogulni képes embereket neveljünk, de mindezen túl ott van a végső cél, hogy szeretnénk üdvözülni. Keresztény tanárként az ember megpróbálja a gyerekek elé élni a hitét, és a saját példájával hívni őket erre.

M. A.: Isten a teremtéshez a férfit és a nőt hívta segítségül. De az ember nem készen érkezik a világra: időre és gondoskodásra van szüksége ahhoz, hogy felnőjön, és a képességei kibontakozzanak. Tanárként ebbe a folyamatba kapcsolódunk be. Amikor belépek a tanterembe, gyakran eszembe jut, hogy végső soron angoltanárként is az isteni teremtés kiteljesítéséhez járulok hozzá, hiszen fiatalokat formálhatok,

kapcsolatokra, mert belénk van kódolva, hogy társas lények vagyunk, és egymás hatására formálódunk. Egy tanárnak fontos feladata, hogy olyan helyzeteket teremtsen, amelyekben a gyerekek találkozhatnak egymással és valódi önmagukkal. Mennyivel értékesebbek ezek a találkozások, mint bármi a metavilágban!

M. A.: Tizenkét évfolyamos iskolában tanítok, ahol nagyon is aktuális téma, hogy hol van a technológia helye az oktatásban. Úgy gondoljuk, a fiataloknak minél tovább az offline térben kell fejlődniük. Bár a felsőbb évfolyamokon a tudás átadásában már a mesterséges intelligencia is segít, a készségek fejlesztéséhez és a belső motiváció formálásához elengedhetetlen

a pedagógus személye és a közösség. Tanárként nem az a célom, hogy mindenki ötös legyen, hanem az, hogy amikor a diákok elhagyják az iskolát, a közepes tanuló is úgy érezze, maradt benne kíváncsiság. A tanterem ereje abban áll, hogy a fejlődéshez kedvet csinál, ami az iskola után is kitart.

– A tanárok jelentős része ma motiválatlan, kiégett. Hogyan tudják így felkelteni a fiatalok érdeklődését a világ iránt?

M. A.: Ez kulcskérdés. A probléma jelen van, és a magunk eszközeivel próbálunk tenni ellene. Azt szeretnénk, hogy Magyarországon tényleg jó legyen tanárnak lenni. Ha ezt sokan megélik, a motiváció is visszatér. A *Tanárnak lenni jó!* kampányunkban a pedagógusok történeteken keresztül mutatták be, mit ad nekik a tanítás. A félév végén pedig *Levegővétel* címmel rendezvényt szerveztünk, olyan műhelymunkákkal és előadásokkal, amelyek felüdíthették a tanárokat.

L. M.: Limpár Imre pszichológus előadást tartott a belső erőforrásainkról, arról, hogyan tudjuk a hajunknál fogva kihúzni magunkat nehéz helyzetekből. Volt művészetterápia, mindfulness, Dobszay Benedek OFM pedig lelkeségi programmal készült. A rendezvényeink nyitottak minden pedagógus számára, hiszen fontosnak tartjuk, hogy a tanári munkával járó lelki terheket mindenki le tudja tenni. Ezen a pályán ugyanis sok konfliktussal, nemegyszer nagy családi drámákkal találkozhatunk. Nem a mi feladatunk, hogy mindent megoldjunk, de a teher egy részében osztozunk. Ahogyan a pszichológus jár szupervízióra, úgy nekünk, tanároknak is szükségünk lehet erre.

M. A.: Éppen a *Levegővétel* rendezvényünk alatt történt, hogy egy kolléganőnknek megcsörrent a telefonja: egy kilátástalan helyzetbe került diákja végső elkeseredésében őt hívta fel. Az ilyen pillanatok mutatják meg, miért kell a tanárnak mentálisan felvértezettnek lennie. De a belső erő nem minden. A körülmények ma messze vannak a tökéletestől. A leterheltség végtelenségig feszíti a rendszert és a kollégák idegeit. Ráadásul gyakran azt éljük meg, hogy egy behemót rendszer végrehajtói vagyunk, nem pedig partnerek, az oktatás alakítói. Pedig ez is sokat hozzátehetne a pedagógusok önbecsüléséhez.

– Az imént említett eset is azt mutatja, hogy a tanárok és a diákok között ma is szoros bizalmi kapcsolat tud kialakulni. Erről ritkán esik szó a közbeszédben.

L. M.: Nagyon megtisztelő, hogy a szülők a legdrágább kincsüket bizzák ránk. A kamasz lázad minden ellen, ami felülről jön. Ha mégis belém helyezi a bizalmát, és a legnehezebb problémáit megosztja velem, az lehet megterhelő, de mindenképpen felemelő is. Feladatom formálni a gyerekeket, hogy beilleszkedjenek a társadalomba, átadni nekik a közös kulturális kódot, a tudást, motiválni őket, fejleszteni a képességeiket. De számomra fontosabb, hogy legyen egy emberi, bizalmi kapcsolódás kö-

zöttünk, ami még a tanári munkát is segítheti. Lehet, hogy a tantárgy iránti érdeklődés vagy valamilyen iskolán kívüli téma az, ami mentén el tudunk kezdeni beszélgetni a szünetekben. A diákok odajönnek, megkérdezik, mi van a tanár úrral, miért ez a kedvenc témája, látta-e a meccset. Az ilyen kis beszélgetésekből alakulhat

gedhetetlen volna, hogy a szülők és a tanárok megtanuljanak visszajelezni egymásnak és visszajelzéseket fogadni. Egy szinttel feljebb az a kérdés, beszélget-e a fenntartó és a tankerületi vezető az iskolák tanári karával őszintén, tabuk nélkül. Még feljebb pedig az, hogy az oktatáspolitikai felelősei mennyire kommunikálnak

Mikesy András

ki aztán bizalmi kapcsolat a gyerekekkel és az osztállyal. Azt tapasztaltam, hogy amikor fáradtan mentem be egy ilyen osztályba, és unalmasabb órát tartottam, azt is szeretettel fogadták. Náluk ilyen helyzetben is hatékony tudtam lenni.

– Igaz tehát a mondás, hogy a tanárnak egy személyben tudósnak, oktatónak, színésznek, pszichológusnak kell lennie, és ki tudja, mi mindennek még...

M. A.: Nem kell polihisztornak lennünk, sokféle tanárkarakter létezik. Van, aki tudós alkat, más inkább mentor vagy éppen előadóművész. A lényeg, hogy találja meg az utat a diákjaihoz. Ez viszont elengedhetetlen! Gondoljunk csak bele, mi milyen órán vennénk részt szívesebben: egy olyanon, ahol a lepukkant tanteremben, egy borzalmas tankönyvből dolgozva is elvárásol bennünket a tanár, vagy egy olyanon, amit csilli-villi iskolában tartanak színes-szagos projekt módszerrel, de valamiért nem kelti fel az érdeklődésünket? A tanár személye a kulcs, nem a körítés. Az a küldetésünk, hogy a hivatástudat ne vesszen el a rendszerben: a tanárnak legyen perspektívája elindulni és megmaradni a pályán, motivált, kiegyensúlyozott emberként, aki örömet leli a hivatásában.

– Milyen lépéseket érdemes tenni ennek érdekében?

L. M.: A legfontosabb a párbeszéd, amit alul kell kezdeni. Vonjuk be a szülőket az iskola életének alakításába. Milyennek látják az iskolát? Mit várnak tőle? Hogyan tudják segíteni? Elen-

nyítan arról, mi működik jól a rendszerben, és mi nem, a problémákra milyen megoldást látnak, és mikor, hogyan fogják azt elérni.

Egyáltalán nem mindegy, milyen stílusban és milyen tartalommal fogalmaz meg kritikát a szülő, a tanár, a fenntartó. Ugyanilyen lényeges az is, hogyan reagál, aki a véleményével szembeül: hátsó szándékot, pártpolitikai érdeket sejt mögötte, vagy hajlandó érdemben foglalkozni vele? Azt tapasztaltuk, hogy ritkán van fogadókészség az építő kritikára, sokszor hátsó vagy rossz szándékot feltételeznek mögötte. Pedig az előrelépés alapfeltétele a nyílt és őszinte beszélgetés arról, hogy az évek során mi történik az óvodában és az iskolában a gyermekeinkkel, akikkel együtt alakítjuk majd a jövő társadalmát. Szükséges lenne közösen végiggondolni, hol tartunk, hová szeretnénk eljutni, és mi lesz az egyértelmű jele annak, hogy megérkeztünk a célba. Tisztázni kellene azt is, hogy ezen az úton kinek mi a feladata, mit kellene abbahagyni, és mivel volna fontos többet foglalkozni. Ha jól emlékszem, Gloviczki Zoltán azzal zárta az egyik előadását: beszéljünk akkor is, ha nem értünk mindenben egyet! A Küldetésben mi ennek szeretnénk teret adni, és ezért hívjuk tagjaink közé a pedagógusokat, hogy minél többek véleményét tudjuk hitelesen képviselni.

M. A.: Így van. Alakítsuk együtt az oktatást! Hiszünk, hogy ez lehetséges. De pedagógusok nélkül nem fog menni.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

Az alvilág erői fölött diadalmaskodó Krisztus

Beszélgetés Terdik Szilveszterrel a Feltámadás-ikonról

Az ikon a keleti keresztény művészet szentképe. Célja elsősorban nem a gyönyörködtetés, hanem a teológiai igazságok megjelenítése. Az ikonok leggyakrabban ábrázolt alakja Jézus Krisztus mint Isten Fia. Pavel Florenszkij orosz ortodox teológus szerint az ikon „Isten festékkel írott Neve, mert mi más lenne Isten képe, a szent arculattól származó szellemi Fény, ha nem Isten Neve, a szent személyére írva”. Terdik Szilveszter művészettörténésszel, egyetemi oktatóval arról beszélgettünk, hogyan jelenik meg az ikonokon Jézus Krisztus dicsőséges feltámadása.

– Mennyiben térnek el egymástól a keleti és a nyugati Feltámadás-ikonok?

– A bizánci hagyományban a Feltámadás-ikon nem úgy ábrázolja Krisztus feltámadását, ahogyan azt a későbbi, nyugati művészetben megszoktuk, tehát nem a sírból kiszálló Krisztust jeleníti meg, hanem az alvilágba leszállót. Ezért ennek az ikonnak többféle elnevezése van: Krisztus leszállása a poklokra, vagy egyszerűen csak pokolra szállás, de a hivatalos elnevezése maga a Feltámadás, amely magyarul is többértelmű. Egyrészt Krisztus test szerinti feltámadását jelenti, másrészt pedig az ember feltámasztását. A bizánci hagyományú közösségekben ma is ezt tekintik a Feltámadás valódi ikonjának: Krisztus alászáll az alvilágba,

ledönti a pokol kapuit, megtapossa az alvilágot megszemélyesítő Hadesz-figurát; jobbjával kirántja sírjából az öreg Ádámot, baljával pedig Évát. Krisztus rendszerint egy keresztet is tart, vagy mögötte tűnik föl a kereszt a szenvedés megdicsőült eszközeként.

– Mikor jött létre ez az ikontípus?

– A művészettörténet-írás a 7. századtól eredezteti, tehát viszonylag későn alakult ki ahhoz képest, hogy a kereszténység legnagyobb ünnepe kezdetektől fogva a feltámadás napja. Nagyon sokáig ezt csak szimbolikusan ábrázolták.

– És Krisztus keresztre feszítését?

– Az 5. századnál korábbról nem ismerünk ilyen ábrázolást.

– Hol láthatók Feltámadás-ikonok?

– Egyes római bazilikákban találhatóak az első fennmaradt példái ennek az ikonográfiai típusnak, például a Santa Maria Antiquában vagy a Santa Prassede San Zeno-kápolnijában.

– Mi az oka annak, hogy a Feltámadás-ikonok csak a 7. században jelentek meg?

– Ez érdekes kérdés, ugyanis homíliaikban az egyházatyák már a nagyon korai időkben beszélnek Krisztus poklokra való leszállásáról, és az első hitvallásokban is szerepel ez a tétel. Sokak véleménye szerint a képi forma megje-

lenésének oka az, hogy a 7. században zajlott a Krisztus akaratáról szóló vita: kettős akarata van-e, vagy csak isteni, amelyben az emberi tényező eltörpül. A III. Konstantinápolyi Zsinat (680–681), amely a hatodik egyetemes zsinat volt, kimondta: Krisztusnak valós isteni és valós

emberi akarata van. A témával foglalkozók ezzel hozzák összefüggésbe, hogy éppen ekkoriban jelenik meg ez az ikon típus, amelyen Krisztus Isten Logoszaként, de emberi alakban, látható módon leszáll az alvilágba, összetöri annak kapuit, és szétszaggatja a halál kötelékeit, miközben földi, emberi teste a sírban nyugszik. Ebben az időszakban, ez után a zsinat után alakul ki a bizánci himnográfiaiban az a csodálatos költészeti kincs, amely a mai napig meghatározza a húsvéti ünneplést, illetve a vasárnapok liturgikus énekeinek tartalmát jelenti. Ezekben a szövegekben gyakran visszatérő motívum, hogy Krisztus, miközben emberi mivoltában a sírban nyugodott, isteni természetével leszállt az alvilágba. Istenként nem halhatott meg, hanem a pokolban is munkálkodott, és fölszabadította a bűn által a halál rabságában tartott, addig meghalt igaz embereket, tulajdonképpen az egész emberiséget, amelynek ősképe Ádám és Éva. Ez az ikon tehát egy viszonylag késői ikonográfiai fejlődés eredménye. Az ábrázoláson valójában Krisztus föltámadt testét látjuk megelőlegezve, hiszen a képi médium nem tud szellemtestet ábrázolni. Illetve ez egy megdicsőült szellemi test, ami más fizikai keretek között működik, mint egy átlagos emberi test. Az egyházatyákra hivatkozva szokták mondani: a lélek szellemi természetű, lesz majd szellemi teste, alakja, formája, ami ábrázolható is.

– A győztes Krisztust láthatjuk tehát?

– Igen, amint diadalt arat az alvilág erői fölött. A Feltámadás-ikon tehát egy későn kifejlődött, nem annyira közérthető ikonográfiai alapforma. A későbbi századokban, amikor a nyugati hagyományban megjelent a sírból kilépő Krisztus alakja, amit ma a föltámadás képének tartunk, az visszaható az ősi képi hagyományt a Bizánci Birodalom bukása után is őrző helyi egyházakra, amelyek a pokolra szállás ikonja mellett elkezdték használni a nyugati típusú föltámadásképeket is. Ezért nehéz ma Magyarországon olyan korai ábrázolást találni, amelyen a klasszikus értelemben vett poklokra

való leszállást láthatjuk. Bár a régebbi magyarországi ortodox templomokban találhatunk néhány igazán szép emléket.

– Említene néhány példát?

– A legizgalmasabb a ráckevei szerb ortodox Nagyboldogasszony-templom, amelynek falait nagyon szép 18. századi kifestés borítja: a passió után a föltámadás különböző fázisai is megjelentek az ábrázolásokon. Ez a nyugati festéstől áthatót ikonográfiai program, de formailag sok hagyományos elemet őriz. Aki ilyet szeretne látni eredeti helyén és eredeti funkciójában, annak érdemes elmennie ide. A székesfehérvári, ugyancsak szerb ortodox templomban is látható Föltámadás-falkép. Ezt a templomot ugyanaz a műhely festette ki a 18. század második felében, mint a ráckeveit. Balkáni területről érkezett, a Magyar Királyságban letelepedett ortodox festők voltak, akik hozták magukkal a régi bizánci hagyományt, technikai tudásukat mindenképp. De még az ikonográfiai hagyomány tekintetében is sokat őriztek a korábbi századok örökségéből, bár a 15. századtól kezdve velencei közreműködéssel a nyugati festészet is megtermékenyítően hatott rájuk.

– Mi a helyzet a nagy barokk templomokkal, a pesti ortodox Nagyboldogasszony- székesegyházzal, amely a Petőfi téren áll, vagy a miskolci Szentháromság ortodox templommal?

– Hagyományos értelemben vett Föltámadás-ikonnal a nagy barokk templomokban nem feltétlenül találkozunk, mert ebben a korban már a nyugati típusú képi ábrázolás vált uralkodóvá. Azért a templomok oldalfalain feltűnő, leginkább orosz ikonok között, amelyeket kereskedők, zarándokok hoztak magukkal és ajándékoztak a templomoknak, olykor megtalálhatjuk a hagyományos ikonográfiát is, ami az ortodox hagyományban a mai napig a föltámadás kizárólagos ikonja, annak ellenére, hogy a 17. századtól kezdve a nyugati képi formák is ráépültek erre. Amíg nem létezett a poklokra való leszállás ábrázolása, addig a húsvét titkát

két nagy téma fejezte ki: a kenethozó asszonyok a sírnál, illetve Mária Magdolna találkozása az általa kertésznek hitt Krisztussal. Ez a két jelenet volt a húsvét első ikonja. A 7. századtól kialakult a poklokra való alászállás – amint már említettem –, majd nyugati hatásra a 17. századtól kezdve az ortodox festészetben megjelent a sírból kikelő vagy a sír fölött lebegő Krisztus alakja is. Egyébként a nyugati festészetben is megmaradt önálló ikonográfiai témaként a poklokra való alászállás. Luther a megigazulástana szolgálatában elfogadhatónak tartotta, és a katolikus barokk művészetből is ismerünk ilyen példákat: a pesti ferences templomban, a karzat alatti egyik mellékoltár főképe is ezt ábrázolja. Vagy említhetem a nyírbátori egykori minorita templom közismert Krucsay-oltárát, amelynek sztipecsén, az oltárasztal előlapján szintén a poklokra való alászállás jelenik meg. Ez tehát egy olyan ikonográfiai hagyomány, amely az Egyház egyetemes kincseként szinte mindenütt tovább él.

– Ha klasszikus ikonokat szeretnénk látni, hol nyílik alkalmunk erre?

– A mai Magyarországon kevés az újonnan kifestett ortodox templom, viszont görögkatolikus templomainkban az utóbbi évtizedben több olyan képi program született, amelyben a föltámadási jelenet egész pompájában megjelenik. A közelmúltban kifestett székesegyházaink közül Miskolcon, Nyíregyházán és Debrecenben látható ilyen, monumentális formában. Nyíregyházán néhány évvel ezelőtt készült el a szemináriumi kápolna kifestése, amely Maklár Zsolt, időközben elhunyt ikonfestő munkája. Ebben a képciklusban is szerepel a poklokra való leszállás ikonja. A nyíregyházi székesegyházban Seres Tamás festőrestaurátor-művész, ikonfestő és csapata készítette el a nagyszabású Húsvét-ikont. Szintén ők dolgoznak a debreceni székesegyházunk kifestésén. Itt az északi kereszthajó boltozatán már elkészült ez a monumentális kompozíció. A jelenet a *Jézus Krisztus feltámadása* feliratot

JÉZUS KRISZTUS
FELTÁHADÁSA

kapta, éppen annak tudatosítására, hogy a bizánci hagyomány a húsvét misztériumát ezen az ikonon keresztül szemléli.

– Az ikonokkal kapcsolatban szinte általános az a vélemény, hogy nem számít, ki a kép alkotója, hiszen az ikonfestő nem a maga, hanem a szentháromságos Isten dicsőségéért alkot. Mégis, megemlítené néhány művész nevét a régiek és az újak közül is?

– A keleti ikonfestőkről a legtöbb adat a 13–14. századtól kezdve ismert, főleg a balkáni emléktanyagban. A mai Szerbia, Észak-Macedónia, Görögország területén maradtak fenn azok a freskóciklusok, melyekről azt tartják a művészettörténészek, hogy Thesszalonikiból származó mesteremberek munkái. A mesterek valóban elrejtették a névalírásukat, előfordul például, hogy egy harcos szentnek a kardpengéjén olvasható a név. Az ikonfestők egy része világi pap volt, családos emberek, akik szezonálisan, az év egy meghatározott időszakában dolgoztak, hiszen a száradásra való tekintettel csak tavasztól ősziig lehetett templomot festeni. Természetesen voltak szerzetes festők is, akik nem csak monostorok templomaiban alkottak. Nagyon érdekes, hogy amikor az utóbbi években a betlehemi Születés-templomának 12. századi mozaikjait restaurálták, megtalálták egy melkita bizánci pap szíriút írt nevét. Ő volt a munkálatokat vezető mester. A keresztes királyok és a bizánci császár az 1100-as évek elején egyébként közösen finanszírozták ennek a templomnak a rekonstrukcióját. Csak töredékesen maradt fenn ez a bizánci mesterek által készített mozaikciklus, amelyet valószínűleg a nyugati kereszties klerikusok ikonográfiai elképzelései alapján alkottak meg. Ritka, de a 12. századtól kezdve egyre gyakrabban előfordul, hogy a fő mester megőrökíti a nevét az ikonon.

– Konstantinápolyból származó ikonok alkotóinak is ismerjük a nevét?

– Hála Istennek az oszmán hódítás ellenére is fennmaradt néhány képi program az egykori császárvárosban. Az egyik az úgynevezett Chora-templomban található, amely ma Kariye mecset néven ismert. Ezt a monostortemplomot 1320 körül díszítették mozaikokkal, illetve freskókkal. Nem ismert a mesterek neve, de az biztos, hogy a bizánci világ legkiemelkedőbb mozaikkészítő művészei dolgoztak itt. Ennek a kolostortemplomnak az egyik kápolnája arról híres, hogy a szentély apszisában, tehát az oltár fölötti félkupolában éppen a húsvét jelenete van megfestve. Ez a freskó a bizánci művészet egyik csúcspontja. A főtemplomot eredetileg mozaikok díszítették, de ezt az oldalsó kápolnát, ami egy kisebb templom méretű tér, és főleg temetkezési helyként szolgált, gyönyörű freskókkal borították. Lenyűgöző, ahogyan a félkupolában megjelenik a föltámadt Krisztus tiszta, hófehér ruhában, az egész testét körülölelő, többféle kék árnyalatból komponált, mandula alakú dicsfényben (mandorla). Kirántja a sírból Ádámot és Évát, két irányból magához vonzza őket, miközben az alvilág erőit eltápossa, és bedönti a pokol kapuit.

Eszembe jut, hogy az egyházatyák homíliái mellett az alvilágba való leszállás ikonográfiájához kapcsolódóan egy másik forrást is emlegetni szoktak, egy apokrif szöveget, a *Nikodémus-evangéliumot*. A művészettörténet-írásban sokáig úgy gondolták, hogy leginkább ez határozta meg az ikonok fejlődését. Később azonban kiderült, hogy ez az apokrif nem sokkal korábbi, mint az ikonok. Ez is a 7. századból származik, és sok olyan elem van benne, ami az ikonokon nem jelenik meg. Párhuzamos fejlődés eredménye is lehet ez, tehát nem feltétlenül igaz, hogy a *Nikodémus-evangélium* szabja meg az ikonok fejlődését, hanem akár fordítva is lehetett: a képi ábrázolások is visszahathattak erre a szövegre. Az apokrifre nyilvánvalóan hatással voltak az egyházatyák homíliái, amelyekben a poklokra való leszállás már a 2. század óta tárgyalt esemény, és hol jobban, hol kevésbé ki is van színezve. Léteznek dramatizált homíliák is, amelyekben a résztvevők megszólalnak, párbeszédet folytatnak egymással, gyakran zoltáridézeteket használva.

A poklokra való leszállás ábrázolásának volt még egy nagyon érdekes nyugati példája, amelyről szeretnék megemlíteni. Ravenna városa híres a mozaikjairól. Az első érseki székesegyház itt 402-ben épült, ókeresztény bazilika volt, amelyet az 1740-es években lebontottak, és egy nagy, kupolás, barokk templom épült a helyére. A ravennai katedrális a nyugati székesegyházak között egyedülálló módon a Föltámadás tiszteletére szentelték. Az 1110-es években a régi bazilika szentélyapsziszát, tehát az oltár fölött emelkedő félkupolát a poklokra való alaszállás jelenetével díszítették. A hely nagysága miatt még két másik lenyűgöző jelenet is csatlakozott hozzá: balról jöttek a kenethozó asszonyok az üres sírhoz; középen az alvilág fölött diadalmasan győzedelmeskedő Krisztus alakja uralta a képet, míg jobboldalt az üres sírhez futó két apostol, Péter és János volt látható. Azért volt különleges ez az ábrázolás, mert itt különböző képi hagyományok jelentek meg egymás mellé komponálva. Valószínűleg az ekkoriban Észak-Itália más városaiban is tevékenykedő bizánci mesterek műve volt ez a lenyűgöző képegyüttes. Sajnos később elpusztult, csupán néhány részlete maradt meg, illetve egy barokk metszet őrzi az emléket.

– Ismerünk-e olyan magyarországi ikonfestőket, akár régebről, akár a közelmúltból vagy napjainkból, akik kiemelkedő jelentőségű Föltámadás-ikont festettek?

– Kevés nevet ismerünk. A már említett ráckevei és székesfehérvári szerb templom festőjének neve fönmaradt, Teodor Szimeonov Gruntovics és műhelye dolgozott ezen a két helyen. A modern, görögkatolikus alkotók közül mindenképpen meg kell említenem Puskás László kárpátaljai születésű, később Magyarországon letelepedett festőművészt és ikonfestőt, aki a nyolcvanas évek végétől több templomban készített nagyszabású falképeket. Ilyen például a hajdúdorogi székesegyház boltozatán látható kompozíció, amelyen a Pantokrátor egyik olda-

lán az Úrszínváltozás látható, a másik oldalán pedig a húsvét misztériumát a poklokra való leszállás jelenti meg.

A fiatalabb nemzedékek képviselői közül már említettem Maklár Zsoltot és Seres Tamást. Ők nagyon szépen, a hagyományokhoz illően és művészi módon ábrázolják a föltámadást. Maklár Zsolt művei közül a tiszaujvárosi, a bekecsi és a tokaji görögkatolikus templomok falképeire utalnék, míg Seres Tamás esetében a nyíregyházi és a debreceni székesegyházat, illetve a miskolci püspöki székház kápolnáját emelném ki. Dolgoznak nálunk görög és ukrán ortodox ikonfestők is, például a gödöllői templomot és a miskolci székesegyházat Vasil' Babych és csapata, míg Dunakeszi görögkatolikus templomát a közelmúltban Evangelos Tsaprounis festette ki. Az új vagy felújított görögkatolikus templomokban olyan mesterek is megnyilvánulhatnak, akik különböző hagyományokat képviselnek. Ez normális folyamat. Az ikonfestészet művészet is, nem egyszerűen jámborsági cselekedet. Attól lesz valóban izgalmas, ha a festő a művészetben is kellően jártas. Enélkül nem lehet jó ikont festeni. Reprodukálni persze lehet, de az olyan, mintha lefénymásolnánk valamit, nem művészi, hanem mechanikus tevékenység. Természetesen ennek is megvan a maga helye, hiszen a semminél jobb lehet az is, ami nem tökéletes.

Eszembe jutott egy személyes élmény: édesapám görögkatolikus pap volt, a nyolcvanas években Csengerben épített templomot. Akkoriban ez nem volt egyszerű. Szerette volna, hogy az új templomban legyenek ikonok. Elkészült egy négy alapképből álló ikonosztáz, majd az unokabátyám, Janka Ferenc – jelenleg veszprémi parókus – kapott benne feladatot, aki akkor még a Pannonhalmi Bencés Gimnázium diákja volt, és autodidakta módon ikonfestéssel is foglalkozott. Édesanyám volt Feri keresztanyja, ő egyébként rajz szakot is végzett. Így a szüleim kitalálták, Ferenc pedig elvállalta, hogy megfesti öt ikont a csengeri új templom falaira. Az egyik jelenet éppen a poklokra való leszállás, vagyis a húsvét ikonja volt. Kisgyerek voltam még akkor, de emlékszem, hogy a szüleim ikonalbumokat mutattak Ferinek, ő pedig aztán kartonra vagy csomagolópapírra megrajzolta a tervezett kompozíciót. A körvonalak mentén szeggel kilyuggatták a kartont – úgy rémlik, ebben a folyamatban a nővéreim is a segítségére voltak –, majd Feri felragasztotta a falra, és szénrel újra áthúzta a kontúrokat. Végül az így kapott körvonalakra olajjal festette meg az ikont. Akkor figyeltem fel először arra, hogy ez a bizánci hagyományú Föltámadás-kép. Nem tudom, megvannak-e még a csengeri ikonok, mert a templomot 1998-ban eladták, most cigány közösségi házként használják. Sajnálom, ha nem lennének meg, mert annak a folyamatnak a korai tanújelei, vizuális emlékei, melynek során a Magyar Görögkatolikus Egyház megpróbált visszatérni részben elfeledett hagyományaihoz.

Bodnár Dániel

Fotó: Bakos Zoltán, Lambert Attila, Terdik Szilveszter, Seres Tamás

Sarkadi Nagy Emese

A megváltás fényénél

MS mester Kálvária-képe

Az imádság elősegítésére önálló képtípus alakult ki a művészetben, amelyet *Andachtsbildnek* nevez a művészettörténeti szakirodalom. Az áhítat elmélyítését, a képen ábrázolt események intenzív átélését, az imára hangolódást segítették ezek a műalkotások már a keletkezésük idején is, és hatásuk az idő múlásával egyre erősödik. Ugyanígy érintenek meg, erősítik hitünket ma is azok az ábrázolások, amelyek Krisztus életét, passióját beszélnek el. Ezek egyes jelenetei nemcsak a történet részeként, hanem önálló *Andachtsbild*ként is működnek, ha érteni akarjuk, ha magunkhoz engedjük a festett vagy faragott üzenetet. MS mester egykori selmebányai oltárának táblái is így szólnak hozzánk. Húsvétra készülve vegyük most szemügyre Krisztus keresztre feszítésének az esztergomi Keresztény Múzeumban őrzött táblaképét!

A megfeszített Krisztus halálának drámai pillanatát látjuk. A Megváltó feje oldalra hanyatlik, szeme kifordul, ujjai görcsbe rándulnak, teste megfeszül. Nagy méretű ágyékkötője kibomlani látszik: a kereszt mögé hosszan átlibbenő, szív alakú formákat képező drapériavég MS mesternek nem csupán erre a képére jellemző, szembetűnő sajátosság. A drapériatanulmányoknak is beillő részlettel a festő tudatosan választ az adott tartalomhoz illő formát: a szélfúttá drapériavég MS mesternek a Magyar Nemzeti Galériában őrzött *Vizitáció*-jelenetéről, az egykori selmebányai oltár másik, talán leghíresebb képéről is ismert. Ott Mária fejkendőjének ábrázolásán találkozunk ezzel a formával, az összefüggés pedig talán nem véletlen, és nem szorítkozik a motívumra: a középkori szöveghagyomány szerint Krisztust, ruháitól való megfosztását követően, Mária takarta be a saját fejkendőjével.

A kereszt tövében, rögzítéséhez használt cölöpök és kövek mellett koponya hever, utalásként egyrészt az esemény helyszínére, a Koponyák hegyére, másrészt Ádám

koponyájára, s ezáltal a legendára, amely szerint Ádámot a Golgota alatt temették el. A kereszt bal oldalán a fájdalommal összeomló Máriát Evangélista János karolja át, mögöttük az asszonyok egyike áll, kezét a gyász mozdulatával emeli arcához. János szinte természetlenséggel magas és vékony figurája itt kicsit különbözik az apostolnak az oltár más tábláin megjelenő ábrázolásától: arca fájdalmasan eltorzul, a haldokló Krisztus arcvonásait idézi, az ő fájdalmával azonosul, s ezáltal minket is erre biztat. A kompozíció domináns

alakja a kereszt jobb oldalán álló ősz, szakállas, turbános alak, aki jobb keze mutató ujjával a Megváltóra mutat, szája szóra, sőt kiáltásra nyílik. Ő lehetne a százados, aki, látván Krisztus kereszthalálát, felismerte istenségét. Ugyanakkor feltűnő feszültséggel teli gesztusa és fiziognómiája, elegáns, térdig érő, szőrmével bélelt ruhája, fején a csúcsos turbán, miközben bal kezével bírói hivatalának szimbólumára, a botra támaszkodik. Az elegáns, de ellenszenves törökként ábrázolt alak ezek alapján inkább Pilátussal azonosítható, mutató

gesztusa az Ecce Homo hideg kegyetlenséggel ítélkező bírójának mozdulata. Talán Pilátus kézműosságára, kezeinek tisztaságára utal a bal kezén viselt, jobb kezéről már lehúzott fehér kesztyű motívuma. Lábainak a valóságban elképzelhetetlen pozíciója, az alsó és a felsőtest iránya közötti eltérés a festő művein vissza-visszatérő anatómiai küzdelemnek a megnyilvánulása.

A Pilátus mögött álló, zászlót tartó katona talán szégyenében fordul el a kép központi eseményétől. A fején orrvédős sisakot viselő, oldalra néző, bajszos alak típusa, előképe Dürer környezetéből származhat. MS mester táblaképével, így a Kálvária-kompozíciójával is, elsősorban az elzászi festő, Martin Schongauer metszeteit hozta kapcsolatba korábban a szakirodalom. Újabban azonban, a mesternek szentelt 2025-ös kiállításon felmerült, hogy MS mester Nürnbergben, Dürer közvetlen közelében dolgozott, így munkáin nemcsak Schongauer metszeteinek, hanem Dürer saját kezű rajzainak hatása is intenzíven érezhető. A selmebányai oltár mestere azután Nürnbergből, úgy tűnik, Bécsbe költözött, ott telepedett le, és bécsi műhelyéből teljesítette a gazdag magyarországi bányaváros, Selmebánya közösségének megbízását.

A drámai hatású, döbbenetes expresszív Kálvária-ábrázolás a *Vizitációval* együtt a selmebányai oltár legfinomabb, legszínvonalasabb táblái közé tartozik. Biztos, precíz vonalvezetése, a kezek és más részletek mentén határozott, vékony vonalakkal megerősített kontúrok, a festékek kifinomult keverése gondos, időigényes kivitelezésről tanúskodik. Krisztus kereszthalálának, a megváltásnak a témája e kivételes festői tudással párosulva a hívó ember szívének legbensőbb húrjait pengeti; húsvétkor hatványozottan, ötszáz év után is elképesztő intenzitással. MS mester beesett arcú figurái hangtalanul is megszólítanak. Akinek van füle, hallja meg!

Fotó: Mudrák Attila

Ég és föld távolságát nem tudjuk egybegyűrni

Magyar Márta keramikus iparművésszel budai műhelyénél találkozunk. Tavaly szeptember 5-én áldották meg a keresztútját Muzslán. Páratlan alkotás: a stációk hátoldalán az öröm útja állomásait jelenítette meg. Ugyanazon szobor két oldala így kifejezi, hogy a fájdalom mindig együtt jár a feltámadás fényével. És számára ez élő tapasztalat. Márti úgy alkot, hogy az egyfajta szemlélődés is, ráadásul olyan folyamat, amely terápiaként segít a gyász feldolgozásában.

Műhelye mellett kialakítottak egy csöpp kis kiállítóteret, ahová épphogy csak be lehet lépni. Odabent szakrális szobrok, keramikonok. Mártnak nemrég Szász Zsombor ferences szerzetes ikonfestővel volt közös kiállítása Óbudán, *Ikonok és keramikonok* címmel. Gyönyörű Krisztus-arc néz le ránk a falról, kicsit lejjebb pedig néhány stáció látható a muzslai keresztútból, azok a példányok, amelyeken mázpróbát végzett. Megragadó, meditációra hívó alkotások. Márti szavai nélkül is sokatmondóak, de most ő beszél róluk nekünk.

„Keresztút már volt a muzslai templomban, de az épület felújítása során szerettek volna egy örömutat is elhelyezni a templomdombon. Új keresztútnak itt nemigen volt már hely. Régóta foglalkoztat a gondolat, hogy egy szobornak két oldala legyen. Így a felújítás építészeivel, Csanády Gáborral megkérdeztük Borka Iván atyát, mit szólnának ehhez a megoldáshoz – mondja Márta, miközben kihozza egy asztalra a stáció-

szobrokat. – Szerettem volna úgy megformálni az állomásokat, hogy olyanok legyenek, mint a legömbölyített kövek, amiket a víz lecsiszolt. Engem ez arra hív, hogy engedjük át magunkat mi is, hagyjuk, hogy megcsiszolódjunk az üzenetük által, hogy hasson ránk mindkét oldal.”

Márta kezdetben kőszobrokat tervezett, de azok nagyon beleolvadtak volna a betonkeret színébe. Mivel a muzslai templom barokk stílusú, úgy érezte, nem áll távol tőle, ha a kerámiára égetett máz kerül, ami öreg fafestést utánoz.

Muzslán a stációk úgy vannak betonkeretbe helyezve, hogy a keret és a szobrok közti kis résekben keresztül át lehet látni egyik oldalról a másikra. „A keresztutat azzal a tudattal járhatjuk, hogy annak a feltámadás utáni élet a folytatása – magyarázza. – Mindig együtt van a kettő. Ha nem világlik át a szenvedésen az örömhír, az még nem teljes, abba még bele kell szólni azt a fényt is, ami adatott nekünk. E munka készítése során döbentem rá, hogy a fény útja sem csak a lángoló örömről szól, a fájdalomnak helye

van ott is. Mind a kettőt oda kell engednünk magunkhoz, akkor leszünk teljesek.”

A keresztutat végigjárva tehát megfordulunk. A sírba tétel túloldalán a feltámadás jelenik meg, amivel az öröm útja kezdődik. Fordulatot veszünk, majd szinte egy másik dimenziót kell belegyűrnünk az életünkbe. „Az öröm útja helyett talán jobb lenne a *fény útja* elnevezés,

mert nem annyira örömteljes, inkább drámai az, hogy Jézus meghalt, és elmegy. A negyvennapos ittléte olyan, mint egy gyászmunka, melyben

megjelenik a tanítványoknak, és átadja a fontos útravalókat, a bűnbocsánatot. A pünkösdi végső lökés a világba való kilépésre. Ez a munka olyan nekem, mint egy megmerítkezés, mint a belső út ösvénye. Amikor a legmélyebben vagyunk, megfordulunk, és azzal az erővel, feltöltekezve újra kimehetünk a világba, ahol már kovászként tudunk jelen lenni.”

Mártit 2019 végén kérték fel a keresztút és az öröm útja elkészítésére, de a vilájárvány miatt ez elnapolódott. Még akkor megtervezett hat stációt, és írt néhány gondolatot a kettősségről. 2024-be aztán év végén szóltak neki, hogy itt az idő az alkotásra. Nem tudta azonban, hogyan fogja tudni elvégezni ezt a munkát. Nehéz

volt az az év. Gyászolt, februárban váratlanul meghalt az egyik gyermeke.

A Jeromos halála feletti gyász több szobrában megjelent. Ezek közé tartozik a *Belső visszfény* című is alkotása is. A lyuk közepén azt jelzi, hogy valami van is, meg nincs is – azaz ott van, de egy része itt már nem látható. „Édesanyám fiatalon hunyt el. Tízennyolc éves voltam akkor. Évtizedekig úgy éreztem, ebből a drámából kell élnem, ő segít az égiekkel való kapcsolódásban. Rengeteg szakrális tárgyat készítettem, ez is az ima és az evangélium hirdetésének egy módja. Fontosnak tartom, hogy láttatni tudjam az Istennel való kapcsolat gyümölcseit, de nem gondolom, hogy ez az egyedüli mondanivaló, amit kerámiába lehet önteni. Gondoltam, én is nyitok más témák felé. Jeromos halálával azonban úgy éreztem, bár-hogy szeretném, nem tudom megkerülni a szakrális tárgyak készítésének feladatát.”

Fiát gyászolva kövön ülő angyalokat is mintázott. Az egyikre ráírta azt a kérdést, amit az angyal intéz a sírhoz érkező asszonyokhoz: „Miert keressitek az élőket a holtak között?” „De hát hol is kereshetnék máshol? – teszi hozzá Márti. – Szerettem az égieknek ezt

a fajta kommunikációját, nem törődnek azzal, hogy megütközést keltenek. Azt hiszem, aki a másik dimenzióból, a mennyek országából tekint ide, sokszor gondolhatja: »Na jó, jó, de figyelj már, itt valami sokkal nagyobb van.« Ég és föld a távolság, amit nem tudunk egybegyúrni. Helyén való a sok küzdelem és keresés. Szabad

kérdezni, szabad megütközni, szabad a fájdalmat közel engedni magunkhoz. Biztos választ csak a halálunk után kapunk.”

A keresztút és az öröm útjának elkészítése felért számára egy gyászterápiával. Keményen

dolgozott tavaly nyáron, hogy időben befejezze a munkát. Mindennap nagyon korán kelt, a családja pedig elutazott vidékre. Úgy sejtem, Márti alkotás közben is imádkozik, nem tudja nem keresni a kapcsolódást Istennel. „A szemlélődő ima megtanított arra, hogy csak a valóságban, az itt és mostban tudunk kapcsolódni, és hogy nyitottak legyünk bármiben, amit éppen csinálunk” – teszi hozzá.

Több keresztúti stációnál a homokkomáromi keresztútját vette alapul, amit huszonöt évvel ezelőtt, 2001-ben készített. Ott oszlopos keretben ábrázolta a figurális jeleneteket, melyek ugyanúgy meditációra hívnak. „Azt a keresztutat szinte haza készítettem, hiszen a homokkomáromi közösségben született meg a felnőtt hitem, ott tanultam meg imádkozni.”

A tizennégy-tizennégy stáció párosítása közben többször rácsodálkozott a keresztút és az örömút egyes állomásainak kapcsolataira. Voltak áthallások a kettő között, melyek megerősítették benne, mennyire fontos e kettő egyidejű szemlélése. A keresztre feszítés például párban van azzal a jelentéssel, amikor Jézus az emmauszi tanítványokhoz csatlakozik. „A kereszt, amire Jézus fel van feszítve, átnyúlik a túloldalra, ahol Jézus elmagyarázza az emmauszi tanítványoknak a prófétákon át, hogy halálának meg kellett történnie. Segít nekik, hogy megértsék ezt a hatalmas pofont. Melléjük áll és mellénk is, így a sok-sok miérte valamicske választ kapunk.”

A ruháktól való megfosztás jelenetében Jézus átadja magát, engedi, hogy semmi ne maradjon nála – folytatja Márti. – A kenyérben is kézbe vehetően van jelen a teste. Ennek a stációnak a másik oldalán az a jelenet szerepel, amikor az emmauszi tanítványok felismerik Jézust

a kenyértörésben. A két kenyérnek köze van egymáshoz, közepén átsugárzik az egyik oldal a másikba. Ez a testem, ezt most vállalom érte – ott pedig a kenyértörésben ismerik fel őt.

„A Jeromossal történtek után, amikor a *Pietà*t mintáztam, úgy éreztem, ezt a jelenetet, ahogy Mária a karjaiban tartja a meghalt gyermekét, nem lehet legömbölyíteni úgy, mint a többi stációt. Ide egyenesek kellenek, mert ez sokkal

keményebb üzenet. A *Pietà* másik oldalán az szerepel, amikor a tanítványok megtalálják a lepleket. Mind a két oldalon ugyanaz a dráma

van jelen: »Mi történik itt? Ez borzasztó! Ennek nem lett volna szabad megtörténnie! A feje tetejére állt a világ, meghalt a Mesterünk, megtagadtam, és nem tudjuk, mi van, hogyan tovább...« Ezt a két jelenetet a lepel köti össze, az a lepel, amelybe be van takarva a halott Krisztus, és ami az üres sírban található. Jelzi számomra, hogy még semmit sem értünk, de tudnunk kell megmaradni ebben a feszültségben. Hiszen sok minden van, amit nem fogunk megérteni ebben a világban, csak odaát.”

Márti kihozza a kis helyiségből a Betlehem- és Golgota-szobrot, melyet 2024 karácsonyára készített. Ennek is két oldala van, az egyikén Mária a kisded Jézust, a másikon a halott Jézust tartja a kezében. Ezzel kapcsolatban elmondja, mennyire megragadta Varga László kaposvári püspök gondolata: Mária azért tudott ott maradni a kereszt alatt, mert volt már a kezében tehetetlenül a gyermeke, a kis Jézus. Ugyanaz tudott maradni. „Ezt a szobrot el szoktam vinni az iparművészeti vásárra is, sok embert megszólít. Elmondom nekik az üzenetét, amiről érzik, hogy nemcsak beszéd, hanem igaz, megélt tapasztalat.”

Az apró kiállítóhelyiségben egy másik stáció is ott van, ezen a jeruzsálemi asszonyokkal találkozunk Jézussal. Ez a mondat tartozik hozzá: „Ha így tesznek az élő fával, mi lesz a sorsa a kiszáradtnak?” A szobor alján lévő kiszáradt gallyak átnyúlnak az örömút oldalára, ahol az Atya lehajolva öleli magához azt, aki szintén megbocsát valakinek. „Amikor távolodunk Istentől, kiszáradunk; ez a bűn állapota. De Jézus átadja a megbocsátás ajándékát.

Azt szerettem volna kifejezni ezzel a stációval, hogy mindegyikünk úgy tud megbocsátani a másoknak, ha átérzi, hogy neki is megbocsátottak. Isten irgalma az, amit át adni tudunk. Isteni ajándék, ha irgalommal tudunk tekinteni arra, aki megbánt minket, és csak Isten irgalma és megbocsátása miatt lehetünk képesek erre.”

Mielőtt elkészítette az öröm útját, Márti már meglévő műveket is tanulmányozott. Mivel az

öröm útja stációit csak 2013-ban kanonizálták, olyan, korábbi örömutakat is talált a keresgélei során, melyeken más jelenetek is szerepelnek,

például az, amikor Jézus megjelenik egyszerre ötszáz embernek vagy ezreknek. „Ezeket nagyon nehéz megmintázni – teszi hozzá. – Én is küszködtem azzal, hogyan ábrázoljam, amikor az apostolok Máriával együtt várják a Szentlelket, és az végül eljön közéjük. Szerettem alapul venni az ikonok ábrázolásait, a pünkösdről van is ikon. De akkor a két jelenet között csupán annyi legyen a különbség, hogy a Szentlélek

eljövetele után már ott van a kis tűz az apostolok és Szűz Mária feje fölött? Beszélgettünk Borka Iván atyával arról, hogy milyen Szentlélek-jelképek léteznek. Az olaj nagyon szép, de hogyan mutatom meg kerámiával? Végül úgy döntöttem, a pünkösödöt nem figurálisan fogom ábrázolni. Marad a tűz, amelyben kicsit felsejlik a madár képe. Úgy érzem, van létjogosultsága annak, hogy a pünkösöd egészen más legyen, mint a többi stáció, hiszen akkor minden teljesen megváltozik. Ez az ábrázolás arra hív, hogy hagyjuk a változást munkálkodni bennünk, engedjük el a miérteket, és maradjon az, hogy hogyan.”

Magyar Márta keramikus művészete átítatódott a jelenléttel, folytonos Istenhez kapcsolódással, az imádsággal. Mintha az agyagban az eget és a földet igyekezne összegyúrni, melyek oly távol vannak egymástól, és műveiben mégis közel.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

Feltámadás, Pieter van Aelst műhelyéből, 1525–1531, kárpit, Vatikáni Múzeumok

Az elveszett idő nyomában

Momo a székesfehérvári ciszterci diákok előadásában

Rámutatni arra, hogy mit jelent az ember számára az idő, talán soha nem volt még annyira létkérdés, mint napjainkban. Amikor Michael Ende 1973-ban megírta *Momo* című művét, az időtolvajlás rémképként merült fel, mára pedig valósággá vált. A regényben a főhős kislány, Momo elszánt küzdelmet folytat az időtolvajokkal. Ma is felmerül a kérdés: Mit jelent jól eltölteni az időt, és mitől fosztjuk meg magunkat, ha engedjük, hogy ellopják az időnket? A székesfehérvári Ciszterci Szent István Gimnázium Fejér Holló Diákszínpada legutóbb ezt a meseregényt vitte színre. Előadásuk súlyos dilemma elé állítja a nézőket: Mit kezdünk korunk rettenetével? Dolgozzunk gyorsabban? Hagyjunk fel az időrabló társalgással? Adjuk otthonba idős hozzátartozónkat? Ne látogassuk egymást? Iktassuk ki az életünkből a csendes visszapillantást a múltra, a dalárdázást, az olvasást, a barátokat? Az előadás szimbólumokon és költői képeken keresztül mesél, a „tanulságok” pedig a színpadi játékból bontakoznak ki. A

gyerekek tökéletesen azonosultak a szerepekkel, az általuk alakított figurák élők, egyediek, játékok hiteles és átéltek. Arcuk beszédes, az érzelmek széles skáláját közvetíti, énekhangjuk tisztán csengő. Szerethető előadást láttunk, amely hitelesen szólt a nézőkhöz. A székesfehérvári ciszterci gimnázium diákszínpadát Ferenczy Noémi magyartanár vezeti, ezt az előadást is ő rendezte. Vele beszélgettünk.

– Mikor találkozott ezzel a művel, és hogy tetszett elsöre?

– Bevallom, már tanár voltam, amikor először olvastam a *Momót*, a kötelező olvasmányok listájában szerepelt. Nehéz műnek éreztem, és azt javasoltam a kollégáknak, ha úgy látják, hogy a gyerekek már elég érettek hozzá, akkor olvassák, de én a magam részéről nem ragaszkodnék hozzá. Nagyon sűrűnek találtam a szöveget, tele van filozofikus gondolatokkal.

– Miért éppen a *Momót* vitték színre mégis a diákokkal?

– Mindig a szereplők diktálják a darabválasztást, amatőr színpadról van szó. Az előadás jutalomjáték azoknak a végzősöknak, akik diákszínpadosként éveken át lelkesen játszottak. Megérdemlik, hogy főszerepekhez jussanak. Tizen-

négy ilyen diákom van, nekik kerestem darabot. Többségük énekaros is, nagyon muzikálisak. A zene mindig szerepet játszik az előadásainkban, de ilyen kiemelt helye más darabokban eddig nem volt még. Az énektanárnővel gondolkodni kezdtünk, mit adhatnánk elő, és képbe került a

– A cselekmény végig egy világos erkölcsi állítás felé halad, életigazságokat fogalmaz meg. Megszólította őket, nem érezték tanmesének?

– Játék közben is megérinti őket, és el is viszik magukkal az üzenetét, ami persze a mélyben hat, mindig lassan megy át, és sok esetben csak

– Tudják, hogy nagyon is az. Sok aktuális kérdéssel foglalkozik a darab, ezek egyike az időzavar. Volt, akire úgy hatott, hogy letette az óráját. A további témák közé tartozik például a gyermeki fantázia, vagy a gyermek mint érték, újszövetségi értelemben is. Behoztam a darabba a technika okozta elmagányosodás témáját is, de mindezekon túl sok minden másról is szól az előadás. Az egyik szereplő, Beppo, az utcaseprő lényegében egy utcai filozófus, aki megfontolandó igazságokat mond arról, hogyan érdemes élni az életet. Vannak az előadás során pillanatok, amelyekben bárki magára ismerhet, élethelyzetek, amik vele is megtörténtek. Példának akartam felhozni az időzavart: a mindennapokban is előfordul, hogy valamire nem figyelünk oda, nem tudjuk, hol vagyunk, vagy nem vagyunk jelen egy adott helyzetben. Előfordult, hogy az egyik szereplőnk, Hora mester, aki a második felvonásban lép színre, nem érkezett meg időben. Folyamatosan hívtuk, nem tudtuk, mi lesz így, végül úgy esett be az előadásra, épp csak rádobták a jelmezét, befűjták a haját, és már ment is a színpadra. Az első mondatban a papagája ezt mondja neki, „Jó a pecó, te aztán tutira nem késel el sehonnan. Minden ketyeg nálad.” Szerintem ezt a mondatot egy életre elviszi magával.

– Úgy tűnik, Michael Ende rémálma az időről mára valósággá vált.

– Ezt mi konkrétan meg is éltük. Jó lett volna a próbafolyamat alatt többet beszélgetni, ezt hiányolom. Azt tapasztaltuk meg, hogy egyszerűen nincs időnk. Általánosan jellemző, hogy a gyerekek elvállalnak feladatokat, és amikor eljön az idő, kiderül, másik öt dologra is elígérkeztek már, s nem tudatosodott bennünk, hogy ezek bizony mind egyszerre vannak.

– Említette, mennyire fontos, hogy a diák-színpadosok közösséggé váljanak.

Momo. Tudtam, hogy már színpadra állította a Vörösmarty Színház, és örültem, hogy sem azt az előadást, sem a regény filmfeldolgozását nem láttam. Elkértem a színpadi változatot. A szöveg megírása óta évek teltek el, meghaladta az idő, ezért tovább kellett gondolnom, és végül ártírtam a regény szellemében.

– Hogyan fogadták a gyerekek a darabot?

– Kétkedve, mert a könyv elég nyomasztóan tud hatni. Úgy vélték, nehéz lesz színpadra vinni. De az átírásom, ami már kifejezetten humoros változat, megragadta őket.

– Milyen volt a próbafolyamat?

– Mondjak szépeket? Hogy jó volt? Igazából hektikus volt, pont amiatt, amiről a darab is szól. A fiatalok egyre ziláltabbak, egyre elfoglaltabbak, sokszor hiányoznak. Az egész darab egyben gyakorlatilag csak az én fejemben volt meg, egészen az utolsó pillanatig, amikor valóban összejött a társaság. Szinte az utolsó hétig nem volt olyan próbánk, hogy legalább hatan ne hiányoztak volna. Kálvária a próbafolyamat, így tudnám összefoglalni. Ezzel együtt számukra a színpad közösségteremtő erővel bír, és ezért nagyon fontos.

– A próbák során hozzáért a darab a gyerekekhez?

– Nagyon. Megkedvelték, szinte lubickolnak benne. Szeretik a mesei elemeket, a vidámságát, a zenei részét, úgy nagyjából mindent.

később érik be. A didaxis kiküszöbölésének egyik legsikeresebb módja a humor. A regényben is jelen van a huncutság, ahogy az eredeti átiratban is, ami már nyitott egy ajtót erre. Amennyire lehetett, ezt még tovább fokoztam.

– A gyerekek mennyire tartották aktuálisnak a témát, amit a regény és a színdarab is boncolgat?

Úgy gondolom, a színház nagyon sok mindenre jó. Játék, amit komolyan kell venni, és mint minden játéknak, megvannak a szabályai. A színház tükör lehet. Nekem a katarzis nagyon fontos benne, úgy is, mint nézőnek, és úgy is, mint színházi embernek. Szeretném, ha a néző úgy állna fel a székből, hogy az előadás után több mint előtte volt. A színház ugyanakkor luxus is. Elsőként szűnik meg, amikor háború van. Innen is látszik, hogy a legfontosabb emberi értékeket hordozza. Az iskoladráma pedig mindig is a nevelés eszköze volt a szerzetesi iskolákban. Gyakorlatiasabb, életszerűbb az a tanítás, ami a színpadon keresztül átjön.

– Mióta működik a gimnáziumukban a diák-színpad?

– 2002-ben kezdtem itt tanítani. 2008-ban kaptam egy osztályt, amely egyszerűen nem volt vevő *Az ember tragédiájára*. Nekem ez annyira meghatározó alpmű, hogy azt mondtam: jó, ha nem vagytok hajlandóak velem szeretni, akkor színpadra visszük. Onnan indultunk, hogy „Hogy lehet ilyen marhaságokat ilyen bonyolult nyelven leírni?”, és oda jutottunk, hogy „Tanárnó, ez a Madách egy zseni!” Elérte tehát a célját az egész „drámásdi”, és onnantól kezdve töretlenül játszunk, minden évben új darabbal jelentkezőnk. Idén tizennyolc éves a Fejér Holló Diák-színpad. Nagyon változatos a palettánk: előadtunk több Shakespeare-darabot, volt Nestroy-bohózat, színpadra vittük *A mi*

– A legnagyobb kihívást a gyerekek összefogása jelenti. Azért is haladok lassan, mert hagyom, hogy a háttérben kialakuljanak a kis csoportok, legyen idejük a diákoknak az ismerkedésre. Mindig összeforr a csapat, nagyszerű közösség lesz belőlük, és ez a másik, vagy talán a legfontosabb dolog, amit magukkal visznek az iskolából. Sokuk gimnáziumi éveit

végigkísérte a színjátszás, rengeteg mindent éltünk át együtt.

– Régóta foglalkozik diák-színjátszással? Mi a hitvallása a színházzal?

– Nagyon-nagyon régóta, általános iskolás koromtól. Mindig rendeztem az osztálytársaimat. A dramaturgia és a rendezés közel áll hozzám.

kisvárosunkat, játszottunk Brechtet. És időnként a saját drámáimat. A *Sem kő, sem habarcs* Szent Ferencről, a *Caritas et amor* Szent Erzsébetről szól. Az egyik évben igyekeztem vidámabb, a másikon komolyabb hangvételű darabot választani, hogy ne legyen egysíkú a színjátszás. Zenés darabra azonban még nem volt példa, most ennek is eljött az ideje.

Az ötödikes Molnár Erzsébetet láthatjuk Momo szerepében. Alakítása őszinte, hiteles. Önmagát adja, játékában megragadja a nézőt a báj, a huncutság és a tisztaság. Így fogalmaz az előadással kapcsolatban: „Nekem az tetszik, hogy Momo mindig pozitív, szívesen tesz jót az emberekkel. Én is szeretek odafigyelni másokra. Jókedvű a darab, és tudok segíteni benne azon, ami probléma. Nagyon tetszik, vicces.”

Kassziopéiát, a teknőst a végzős Rezsnyák Eszter alakítja. Így fogalmaz: „Nagyon szeretem

a szerepemet. Jó szeleburdinak lenni. A darab a tanárnő feldolgozásában nagyon tetszik. A játékossága, és az, hogy egyszerre szól a felnőt-

teknek és a gyerekeknek. Mi igazán jól érezzük magunkat játék közben. Engem ez a darab arra inspirál, hogy több időt töltsék a családommal és a szüleimmel. Voltak problémáim, inkább elzárkóztam a szobámba, vagy telefonoztam, mert hát veszekedések voltak. De rájöttem, addig kell időt tölteni velük, amíg itt vannak.”

A szintén végzős Borbély Levente Miklós egy ügynököt alakít, véleménye szerint ez az alak az „ideális sztahanovista időügynök”. A darab kapcsán a következő gondolatokat osztotta meg velünk: „Hogy mit jelent, mire való az idő, ezzel a kérdéssel mi is mindennap szembesülünk. Nem lehet elég fiatalon elkezdni tudatosítani, hogy az idő igenis mulandó, és ahogy az előadás is rámutat, státuszszimbólum, illetve a kihasználás eszköze is lehet. Fontosnak gondolom, hogy meg tudtuk találni a figurákban az apró finomságokat, így árnyaltabb, egészségesebb képet alakíthattunk ki róluk.”

Trauttwein Éva
Fotó: Fábrián Attila

Michael Ende Momójáról

A kislány, Momo, mintha a semmiből bukkanna fel. Egy nagyváros szélén álló amfiteátrum romjai között él, teljesen a saját szabályai szerint. Semmije sincs a foltozott ruháján kívül. Van azonban egy különleges képessége: meg tudja hallgatni az embereket. Amikor a környék egyszerű lakói felfedezik őt, együtt otthonossá teszik a lakhelyét, és közösen gondoskodnak róla. Szeretnek a közelében lenni. Momo minden emberre odafigyel, felismeri szükségleteiket. Különösen szoros barátságot köt Beppóval, az utcaseprővel, valamint Gigivel, az idegenvezetővel és

mesemondóval. A barátságos összetartozás azonban kezd felbomlani, amikor a „szürke urak” megjelennek a városban. Már az első találkozás is rossz érzést kelt Momóban. A szürke urak az Időtakarékpénztár ügynökei. Arra sarkallják az embereket, hogy legyenek takarékosak az idővel, se játékot, se egymásra való figyelmet ne engedjenek meg maguknak. Lemondanak a barátságról, látogatásokról, beszélgetésekről, játékokról, zenéről. Momo mind világosabban érzékeli a változást. Látja, hogy a barátai egyre boldogtalanabbak. Megpróbálja rávenni őket, hogy ismét szánjanak időt az élet fontos dolgaira, és ezzel a szürke

urak nyílt ellenségévé válik. A kislány kénytelen elmenekülni előlük, s Kassziopéia, a teknős segítségével eljut Hora mester világába, ahol megérti, mit is jelent az idő. Amikor egy év után visszatér, már teljesen egyedül van, a szürke urak átvették az uralmat a város felett. A város gyermekei nem játszanak, hanem „az élethez hasznos” dolgokat tanulnak. Momo az egyetlen, aki visszaadhatja az emberek idejét, és így megmentheti őket. Momo megküzd az emberek idejéért, a város lakói visszanyerik régi önmagukat és régi életüket. Momo visszahozta a világba az emberséget, a melegséget – az időt, ami az élet.

Harmónia hitben, családban, hivatásban

Klemencsics István gerincsebész, ortopéd-traumatológus szakorvos, Sándor Réka Zsuzsanna gyermekgyógyász szakorvosjelölt. Az orvos házaspár négy gyermeket nevel.

Réka és István az egyetemen találkoztak, harmadévben közös előadásokra jártak, sokat utaztak együtt a metrón, így volt alkalmuk beszélgetni, és egyre jobban megismerni egymást. István elmesélte, hogy amikor már fontolgatta a lánykérést, a *Magyar Kurír* egyik cikkében – amit a mai napig őriz – olvasta Ferenc pápa gondolatait arról, hogy kérjük a Szűzanya segítségét, és merjük elhatározni magunkat, döntéseket hozni. Ez megerősítést jelentett számára. Megismerkedésük után négy évvel, a Tihanyi Bencés Apátság előtt álló keresztnél megkérte Réka kezét, és az első csókhöz képest napra pontosan öt évvel később összeházasodtak. Mindketten úgy érezték, hogy megtalálták a társukat, akit kerestek. Ők úgy fogalmazzák: egyszerre „pendülnek”. Sokszor ki sem kell mondaniuk, mit szeretnének, szinte belélnak egymás gondolataiba. Idén nyáron tizenkét éve lesz annak, hogy házasságot kötöttek Budapesten, az angyalföldi Szent Mihály-plébánián, ami meghatározó hely az életükben. Most is itt találkoztunk velük.

István

Klemencsics István a Budai Egészségközpont szakkórházában, az Országos Gerincgyógyászati Központban – ahogyan ő emlegeti – „tevékenykedik”. „Nem születtem orvosnak, bár a családban voltak előttem mintaként orvosok – kezd mesélni. – Édesapám erdőmérnök, édesanyám gyógyszerészi szakasszisztens, ez az irány tehát bennem volt. A nagyszüleim polcáról levettem *Az emberi test* című könyvet, ami izgalmas olvasmányoknak tűnt számomra. Az életem egyik nagy mérföldköve azonban az volt, amikor a középiskolában a biológia-fakultációt választottam. Az érettségihez közeledve döntést kellett hoznom a továbbtanulásról, és felcsillant bennem a gondolat, hogy orvos leszek. Ez egy lelki mélyebb időszak volt az életemnek, és komolyan elgondolkodtam azon, hogy csak a fizikai testet akarom-e gyógyítani, vagy esetleg a lelkeket is” – idézi fel emlékeit István.

Kavarogtak benne a gondolatok. Néhány év kihagyás után éppen akkoriban tért vissza a Babér utcai plébánia közösségébe, és kezdte el a ministránsok képzését, vezetését. Esetleg ezen az úton kellene haladnia? – merült fel

Fotó: Családi archívum

benne. „Bosco Szent János, a fiúk apostola a bérmavédőszentem. Emlékszem, meg is kérdeztem az Urat, hogy mit kezdjek ezzel. Mit üzen nekem ezzel? Most már, a négy fiunk mellett, jobban értem, tisztábban látom a gondviselés kísérését ebben is. Végül megerősítést kaptam, és jelentkeztem a Semmelweis Ignác Orvostudományi Egyetemre. Az első évek nehezek voltak, és harmad-negyedévben még mindig nem tudtam, milyen szakirányt válasszak. Akkor jött elélem az ortopédia, és belevágtam. Kiváló témavezetőm lett, az akkor kialakult jó kapcsolatok még ma is megvannak. Jöttek a sikerek: előadások, felkérések, tudományos diákköri konferenciákon (TDK) vettem részt.

A keresztfiam édesapja révén sikerült bejutnom az Országos Gerincgyógyászati Központba. Itt is TDK-tevékenységeket végeztem, aztán még több lehetőséget kaptam, voltak eredményeim, majd PhD-hallgató lettem. Csendesesen haladtam az úton, és idővel gerincsebészé váltam. A mai napig rengeteg kiváló kolléga mellett tanulhatok és dolgozhatok.”

Életének ezt az időszakát István váltófutáshoz hasonlítja, mert mindig csak a következő lépés volt meg, és csak arra figyelt, hogy meddig kell eljutnia. Most, hogy belevágott az infektológia (fertőző betegségek gyógyítása) szakképzésbe, kicsit megint ebben a helyzetben érzi magát. „A szakmai vezetőim támogattak a második szakvizsga megszerzésében, ami egy újabb nagy

lehetőség. Nagyon hálás vagyok érte. Valahogy szimbiózisban próbálsz élni a környezeteddel, és közben haladsz előre: táplálsz a rendszert, és te is belőle táplálkozol... Mindehhez fontos a családi háttér, a harmónia, Réka támogatása. Ezek nélkül nem tudnám csinálni.”

Réka

Sándor Réka Zsuzsanna a Semmelweis Egyetem Gyermekgyógyászati Klinikájának Tűzoltó utcai részlegén dolgozik, jelenleg az onkológiai

osztályon. Az orvosi segítségnyújtás mellett egy-egy öleléssel, beszélgetéssel, babusgatással is igyekszik támogatni a kis betegeket. „Ez

nekem is erőt ad, hiszen tudom, hogy kinek adom és kitől kapom. Akár végstádiumban lévő gyerekektől, akiknek esetleg szülei sincsenek, akik megölelnék őket. Ez fájdalmas és szomorú – meséli Réka, majd hozzáteszi: – De sok felemelő élményben is részünk van. A nappali osztályra, ahol most vagyok, a már gyógyult gyerekek jönnek vissza. Hosszú hónapokon át tartó kemoterapiás kezeléseik után érkeznek, záróvizsgálatokra. Csodálatos érzés, amikor azt mondhatjuk az édesanyának: most elengedjük a kezüket, mert a gyermeke már jól van. Persze nagyon megterhelő az egyetemi oktatások mellett a munkámat is ellátni, sokszor enni sincs időm, de megéri. Feltölt mindez, és jó azt éreznem, hogy »nemcsak anyaként« számítok – persze ezt nagyon idézőjelesen értem –, hanem a társadalomnak is hasznára lehetek, más családoknak is segíthetek. Tudom, hogy jó helyen vagyok» – fogalmaz Réka.

A család

Mindkettő vallásos családból származnak, de mint mondják, nem csak az számít, hogy „beleszülettek a vallásosságba”, hanem a körülöttük lévő életpéldája is segítette őket a hitük megélésében, megtartásában. Négy fiúgyermeküknek ők is ilyen példát szeretnének mutatni.

A középiskolás évek mindkettőjük számára meghatározóak voltak, biztos alapot adtak a hitéletükben. István a bencés évei után a budapesti piaristáknál érettségizett, Réka pedig katolikus általános iskolába, majd evangélikus gimnáziumba járt, egyetemistaként bérmlakozott. István fiatal felnőttként tanította és vezette a plébánia ministránsközösségét, évek óta ő a pásztorjátékok szervezője, rendezője. Összefogja és irányítja a csapatot, az óvodáskorúaktól kezdve az egyetemistákig. Rékával együtt tavaly már mind a négy fiuk is szerepelt az előadásban.

Nagyon fontosnak tartják, hogy a gyermekeik jó mintákat követhessenek. István így fogalmaz: „Nem elég, ha csak beszélünk nekik vagy számonkérjük őket. A tetteinknek is tükrözniük kell a hitbéli elköteleződésünket. A nyitottságunknak és a saját szintjüknek megfelelően igyekszünk mindegyiküknek válaszolni a mindennapjaikban bennük felmerülő kérdésekre.”

Elmesélik, hogy sokat beszélgetnek a fiaikkal akár egy vasárnapi mise, az ovis hittan vagy az épp aktuális egyházi ünnep kapcsán is. Az esti közös imádságok alkalmával mindenki meggyújtja a saját kis gyertyáját. A legkisebb, a hároméves Barnabás ilyenkor elmeséli, mi történt vele aznap. A legnagyobb fiú, a tízéves Andris megfogalmazza, hogy kiért, miért imádkozzanak, és Ágoston meg Vince is beszámolnak az aznapi eseményekről, a jótettekről vagy épp a huncutságokról.

Idén bevezettek egy új szokást, és a nagyböjti időben különösen odafigyelnek rá: a család minden tagjának van egy névre szóló nagy bödönje, amibe rizsszemeket gyűjthetnek a jótetteik után. A mérce a teáskanál, hogy látványosabb legyen a gyarapodás. „Mindennap azzal kezdünk, hogy mindenki kap egy kanállal, hiszen egy

nap egykanálnyi jóságot biztosan cselekszünk” – mondja Réka. Rizsszemek járhatnak például segítségnyújtásért, az egészséges étkezésért, az edzéseikért, vagy azért, ha dicséretet kapnak az óvodában, iskolában. Akinek megtelik az edénye, kérhet valami apró ajándékot. De van egy családi „óriásbödön” is, amibe a megtelt kisebb bödönök tartalmát egybeöntik. Amikor ez is megtelik, egy nagy, közös családi élmény lesz a jutalmuk. Ez a szülők és a gyerekek számára is még ösztönzőbb.

A hitélet

A szülők tudatosan beépítették a mindennapjaikba az egyéni feltöltődés lehetőségét. Hetente egy adott napon néhány óra „kimenőt” adnak egymásnak. István a plébánia apák-férfiak imaköréből kialakult InTeam csoportba jár, Réka pedig a megbérmált fiatal felnőtteknek szóló – az Alpha-kurzus nyomán – Bétának nevezett beszélgetős plébániai csoportba.

Ahogy minden családban, náluk is állandó tervezést igényelnek a hétköznapiak. Réka testvéreék és István szülei is besegítenek, ha szükséges. De mindenekelőtt a gondviselést tartják a legfőbb támaszuknak és erősségüknek. Húsvét hosszú ünnepnapjai alatt eddig beosztották, ki melyik liturgikus eseményen vesz részt, míg a másikuk vigyáz a gyerekekre, hiszen négy pici fiúval másképp nem tudták ezt megoldani. Idén már, azt tervezik, mindannyian együtt mennek a szertartásokra.

„Gyerekként elmentünk a húsvétvasárnap miére, de a családi utazások miatt a nagyheti szertartások valahogy kimaradtak nálunk – emlékszik vissza István. – Én felnőtt fejjel éreztem meg igazán a Római Katolikus Egyház tanításának mélységét. Olyan ez számomra, mint egy spirál – az ember évről évre egyre mélyebbre juthat. A nagyböjti időszak is erre szolgál. Az elcsendesedés, kiüresedés időszaka ez, hogy helyet, időt, teret adjunk a mindennapjainkban a minket szerető és életető Krisztusnak. Most már nem tudnám kihagyni a húsvéti liturgiákat sem, annyira mélyek és fontosak számomra. Lehetőséget adnak az Istennel való személyes találkozásra, hogy a hitünk élő lehessen. Minden húsvétkor a hitünk is új életre támadhat. Számomra ez a húsvét megtapasztalása.”

„Az idei nagyböjtben én azt tűztem ki magam elé célul – veszi át a szót Réka –, hogy letegyem a felesleges terheket, mindazt, ami eltereli a figyelmemet a lényegről. Egyszerűen át kell helyeznünk a fókuszra Istenre. Katarzisszerű érzés számomra, amikor a nagypénteki mély csendből nagyszombaton megszólalnak a harangok. Mindig nagyon várom ezt a felemelő pillanatot. Úgy gondolom, a húsvétvasárnap

öröme és üzenete is úgy tud elérkezni hozzánk, ha sikerül még közelebb kerülnünk Istenhez.”

A hivatás

„Nagyon szeretjük a hivatásunkat – mondja Réka. – Mindkettőnkben megvan a vágy arra, hogy segítsünk a másik emberen. Én ebben is nevelkedem, hiszen édesanyám gyógypedagógus

volt, közepesen és súlyosan sérült gyerekekkel, fiatalokkal foglalkozott. Sérült fiatalok táboroztatásában is részt vettünk a testvéremmel, ez egészen beleivódott az életünkbe.”

Istvánt idén Szent-Györgyi Albert Orvosi Díjra jelölték, ami már önmagában is nagy megtiszteltetés. „Végtelenül büszke vagyok rá. Csodálatos érzés, hogy más is látja, mennyire jó ember és mennyire jó orvos” – mondja férjéről Réka, szemében különös csillogással.

Mindehhez azonban kell a biztos és támogató családi háttér, egymás segítése, a harmónia. „A legfontosabb, hogy otthon minden rendben legyen, akkor tudsz máshová is adni magadból, másoknak is segíteni – véli István. – Úgy gondolom, harmóniában van az életemben a család, a munka és a baráti kapcsolatok. Ez a jelölés talán ennek a visszajelzése. Én nem tudnám ezt a díjat a család vagy a kapcsolataim elé vagy fölé helyezni. Nagyon jólesnek a biztatások, a jelöléssel kapcsolatos pozitív üzenetek, de számomra az az igazi díj, amikor beszélgetünk erről valakivel, és ez kedves összenézéseket, mosolyokat vált ki. A »de jó, hogy ő is van, hogy vele is barátok vagyunk, hogy ismerjük egymást« érzése az, ami igazán ösztönzőleg hat rám, ezért éri meg csinálni, az eredménytől függetlenül. Fontos, hogy az életünkben meglegyenek az egyensúlyok, a harmónia, mert ha bennünk és körülöttünk béke van, akkor tudunk töltekezni, és akkor lesz miből továbbadni másoknak. A gyógyításnak is ez lenne az igazi célja. Túl azon, hogy tesszük a kötelességünket, a gyógyításnak meg kell érintenie a másikat, hogy a testi-lelki gyógyulási folyamat elindulhasson.”

Ujváry-Radics Gabriella
Fotó: Merényi Zita

„Mindegyik gyermekünk ajándék”

Látogatás a nyolcgyermekes Hidvégi házaspárnál

Hidvégi Előd biológus és felesége, Ollé Melinda általános orvos és fogorvos huszonhét évvel ezelőtt, 1999 augusztusában kötötték össze az életüket. Nyolc gyermekük született, öt fiú és három lány, közülük a legkisebb négyéves, a legnagyobb huszonöt. Gödöllőn élnek, az otthonukban beszélgettünk velük.

– **Hogyan és milyen körülmények között ismerkedtek meg? Szerelm volt első látásra?**

Hidvégi Előd (a továbbiakban H. E.): Több mint harminc évvel ezelőtt, 1995-ben találkoztunk először. Akkor harmadéves egyetemista voltam az ELTE-n. Vidékről kerültem fel a fővárosba, beléptem az egyetemi lelkészség ifjúsági közösségébe, ahol Pákozdi István volt az egyetemi lelkész. Közösséget kerestem, de abban is reménykedtem, hátha megismerkedem egy lánnyal. Két év elteltével egyszer kirándultunk a Vértesbe. Ekkor találkoztam először Melindával, és rögtön mély benyomást

tett rám. Ezután azonban hosszú ideig nem találkoztunk. Akkoriban sem mobiltelefon, sem internet nem volt még. De élt bennem a remény, hogy lesz még kirándulás, amelyen összefuthatunk.

Ollé Melinda (a továbbiakban O. M.): Ez a következő évben, 1996. március 3-án következett be, a tavaszi szemeszter kirándulásán, a Pilisben. Itt már egész végig beszélgettünk. Elsőéves orvostanhallgató voltam, és Előd kérésére megígértem: beszerzek neki egy könyvet, amire szüksége lesz az egyetemen. Amikor egy héttel később vittem neki a könyvet, már színházjegyekkel várt. Onnantól kezdve folyamatos volt a kapcsolatunk. Az egyetemi lelkészségre egyébként a nálam négy évvel idősebb nővérem vitt el először. Érdekeség, hogy a születésnapom október 22-én van, Előd-napon.

– **Kezdetől fogva sok gyereket szerettek volna?**

O. M.: Mindketten nagycsaládra vágytunk. Elődék hárman vannak testvérek, mi négyen.

Eleinte öt gyerekre gondoltunk. Amikor ez a ház épült, még csak két gyermekünk volt, és azt kértük az építészől, hogy öt gyerekre tervezze meg. De aztán a Jóisten adott még hármat. Nagyon jól van ez így.

H. E.: Mindegyik gyermekünk születését nagy ajándékként éltük meg. Voltunk olyan élethelyzetekben, hogy aggódtunk, miért pont most kopogtat a következő, hogyan lesz tovább, de mindig kiderült: az aggodalmunk alaptalan volt. Hálát adunk azért is, hogy valamennyien egészségesen születtek, és most is egészségesek. Úgy látjuk, fontos számukra a családi háttér.

– **Mesélnének kicsit a gyermekeikről?**

O. M.: László a legidősebb, ő 2001-ben született, most huszonöt éves. A gödöllői premonstreieknél érettségizett, jelenleg a Budapesti Műszaki Egyetem mesterképzésén gépészmérnök hallgató. Szorgalmasan tanul, dolgozik, és lelkesen udvarol.

H. E.: A másodszületünk, Zombor, ötödéves orvostanhallgató a Szegei Egyetemen. Nemrég tért haza Münchenből, ahol ösztöndíjas volt az orvosi karon. A harmadik gyerekünk, Boldizsár két éve érettségizett a premontreieknél, ő állatorvostan-hallgató, és szintén udvarol. Őt követi Emese, aki tizenegyedik a premontrei gimnáziumban. Vidám, mozgékony lány, erősen kötődik a művészetekhez. Néptáncgyűttesben táncol, zenél, kórusban és szólóban is énekel, rajzol.

O. M.: Az ötödik gyerekünk, Előd, nyolcadikos, túl van a gimnáziumi felvételijén. Szeret hegedülni, néptáncolni. Sokat olvas, és kiemelten a történelem érdekli. A hatodik gyermekünk, Melinda, negyedik osztályba jár. Ő inkább a sportos vonal: hetente háromszor úszik, kétszer néptáncol. A következő pedig a kisasszony, Gyöngyi, aki ott csücsül és rakosgat (a kislány végig jelen volt a beszélgetésen, csöndben játszott az asztalnál, vagy az édesanyja ölében ült – B. D.). Ő hétéves, most elsős, csellóznia tanul. Kedvenc tantárgya a rajz. Egyébként mindegyik gyerekünk szeret rajzolni. A legkisebb, Levente pedig két napja volt négyéves (az interjú március 13-án készült – a szerk.), és most éppen alszik. Katolikus óvodába jár. Nagy ajándék nekünk, hálások vagyunk érte a Jóistennek. Közös egyébként a nagyobb gyermekeinkben, hogy mindegyikük szerkeszkedik, és az is, hogy valamennyien tanultak és tanulnak zenét. Előd és én is tanultam zenélni. Ezért azt mondtuk a gyerekeinknek: zeneiskolába járni kötelező, de a hangszert megválaszthatják.

H. E.: Visszatérve kicsit a kapcsolatunk kezdetére: a mi életünkben is közös pont volt a zene. Melindaék Csillaghegyen laktak, az ottani templom kórusába járt. Elhívott engem is, és évekig együtt énekelünk.

O.M.: Most pedig a premontreieknél énekelünk a templomi szkolában. Ha a nagyobb gyerekeink itthon vannak, ők is csatlakoznak, a kisebb fiúk pedig ministrálnak. Kegyelmi időnek élem meg, amikor mindnyájan az oltár körül vagyunk.

– Nyilvánvaló, hogy nyolc gyermek rengeteg örömet jelent, de nehézségekkel, feszültségekkel is jár a nevelésük. Hogyan kezelik ezeket?

H. E.: Feszültség sokféle okból kialakulhat, például a tanulmányokkal kapcsolatban. Ezeket a helyzeteket megpróbáljuk szeretettel, türelemmel megbeszélni a gyerekeinkkel. Ha valamelyiküknek például lelohad a lelkesedése a zenetanulás iránt, akkor biztatjuk, hogy legalább még ebben a félévben próbáljon meg kitartani. Nyitottak vagyunk azonban arra is, hogy váltsón, ha tényleg azt érzi, hogy ezt kell tennie. Előd fiunk például sokáig kosarazott, de aztán felébredt benne a vágy a néptánc iránt. Hál' Istennek az edzője megértette ezt, így békességben el tudtunk köszönni. A nagyobbakkal előfordultak már udvarlással kapcsolatos lélekre markoló drámák. Akkor is ott voltunk mellettük, hadd öntsék ki a szívüket, ha szükségét érzik. Még fiatalabb korukban megpróbáltuk ránevelni őket: legyenek annyira felnőttek, hogy ilyen

esetekben maguk mérlegeteljék a szempontjaikat, és felelősen döntsenek.

O. M.: Igyekszünk mindegyik gyerekünk mellett ott lenni, esténként megkérdezni tőlük, mi volt, hogy volt. Erősen kötődünk a Schönstatt Családmozgalomhoz, ahol gyakran esik szó az „állandó érzékeléskapcsolatról”. Ha a másik nem beszél róla, mi akkor is érzékeljük, hogy valami bántja, nincs rendben. Ilyenkor beszélgetni kezdünk. Esetleg megkérdezzük: szeretnéd-e, ha beszélne a tanárral? Ha igen a válasz, akkor bemegyünk és beszélünk vele. Ha nem, akkor várunk; előfordult már, hogy magától megoldódott a probléma. Valójában csak erre törekszünk, hogy folyamatosan érzékeljük őket, és ha úgy érezzük, hogy nincs gond, nem erőltetjük rájuk magunkat.

– A sokgyermekes házaspároknál visszatérő téma, hogy nem jut igazán idejük egymásra. Önöknél mi a helyzet e téren?

H. E.: Törekszünk arra, hogy nálunk ez ne így legyen. Nyilvánvaló, hogy az ember elfárad a nap végére. Vannak jó dolgok, amikre nemet kell mondani egy másik jó vagy fontosabb dolog érdekében. Eppen ezért a hétvégék és az esték felértékelődnek nálunk, próbáljuk egymás társaságában eltölteni ezeket. Egyébként is nagyon sokat köszönhetünk a szüleinknek, de abban is segítenek, hogy akár kettesben is el tudjunk menni félélente, évente egy-egy hosszú hétvégére. Itthon is igyekszünk energiát szánni erre. A Schönstatt például szervezett egy online házaspáros lelki gyakorlatot. A Melinda által említett éneklés is közös pont az életünkben, ide keddenként járunk. És közösen olvasni is szoktunk.

O. M.: Amit csak lehet, igyekszünk együtt tenni, illetve olyan dolgokat választani, amiket együtt tudunk csinálni. Ez alól egyetlen kivétel a heti foci, amire csak Előd jár. Ezt leszámítva nem megyünk olyan helyekre, amelyek szétválasztanának bennünket. Egyébként az egész világ arról szól, hogy az emberek szétválasztódnak. Előd korán elmegy, későn jön haza, másban van benne, mint én. Ha nem figyelünk rá tudatosan, hogy egymásra is fordítsunk időt, hogy közösen csináljunk dolgokat, akár napok telhetnének el úgy, hogy alig találkozunk.

– Visky András Júlia című monodramájában elhangzik: a házasság szerelmi háromszög a férj, a feleség és a teremő Isten között. Hogyan vélekednek erről?

Mindketten: Ezt mi is így gondoljuk.

H. E.: Az imaéletünkben is arra törekszünk, hogy ne csak családos, hanem házaspáros imádság is legyen. Írtunk is ketten egy közös imádságot, amit gyakran elmondunk. A Schönstatt lelkiiségének Magyarországon különösen erős a házaspáros ága, amely nagy hangsúlyt helyez arra, hogy ne hagyjuk ki a Jóistent a házastársi kapcsolatunkból. Fontos az is, hogy a családukat és a házasságunkat a Szűzanya közbenjáró oltalmába ajánljuk. Gyönyörű szokás a Schönstatt mozgalomban a házi szentély, itt összegyűlhetünk, imádkozhatunk,

és a családukat így a nagy Egyháznak egy kis élő sejtje lehet.

O. M.: Kedvenc mondásunk a schönstatti Tillmann Beller atyától való: „Barátaim, a házasság munka.” Amikor ő adott össze párokat, a frissen megesketett házasság előtt térde hajtott, hiszen a házasság is egy szentség. Szerintem az sem lehet véletlen, hogy Jézus a legelső csodáját Kánában, egy menyegzőn vitte végbe.

– Közeledik a húsvét, keresztény hitünk legnagyobb ünnepe, a Megváltó Jézus Krisztus kereszthalála, majd feltámadása. Nyolcgyermekes, hívő családként hogyan készülnek a húsvétra?

H. E.: Nagyon szép a nagybőjtünk és a húsvétünk is, a nagyobb gyerekeink is lelkesen készülnek rá. Talán nem független ez attól, hogy az egyházi ünnepeinket az itteni premontrei közösség is nagyon komolyan veszi, nemcsak liturgiában, hanem léleken is. A nagyobb gyerekeink ministránsként szívesen vesznek részt a nagybőjt és a nagyhét liturgiáiban. Gyakran beszélgetünk is velük az ünnepek lényegéről. Hál' Istennek természetesnek veszik, hogy vasárnaponként is eljőjenek velünk a templomba. A Schönstattban és a premontrei közösségben közös az, hogy nagy felelősséggel élük meg a karizmájukat. A premontreieknél például különösen nagy gondot fordítanak a liturgikus szolgálatra. Ez vonatkozik a papra, a ministránsokra és a zenei szolgáltatókra egyaránt. Ne hagyjunk el semmit, inkább nyúlunk vissza az elmúlt évszázadok kincseihez, mert ha átéljük ezeket, segíthetnek minket az Istenhez való odafordulásban! Ez a legtöbbre, legjobbra törekvés jellemezte a Schönstatt alapítóját, Joseph Kentenich német papot is: arra buzdította a híveket, hogy a lehető legteljesebben valósítsák meg a Jóisten által beléjük oltott egyéni eszményüket.

O. M.: Adventben egy kis fajászlóban jószálmát gyűjtünk a kicsikkel. A közös esti imánál mindenki elmondhatja, milyen jó cselekedetei voltak aznap. Szálanként gyűjtjük a szalmát, s advent végére megtelem a jászol, amelybe szentestére megszületik a Kisjézus. Ennek párhuzamaként nagybőjtben jószáglisztet gyűjtünk a házi szentélyben. Minden jó cselekedet után egy kiskanálnyi lisztet teszünk egy nagyobb edénybe. Húsvétra az így összegyűlt lisztből sütjük a kalácsot. A tésztaból ökölnyi gombócokat gyúrunk a gyerekek, és egy bárányt készítenek belőle. Egy nagyobb gombóc lesz a feje, a sok kis gombóc pedig a gyapja. Az adventi koszorú mintájára virágos mohakoszorút díszítünk, és rátűzzük az imaszándékokat. Húsvétra „kivirágzik”. Nagypénteken családi keresztutat tartunk, kirándulunk a környéken vagy akár messzebb is. A nagyhéten megpróbálunk mindent a liturgia köré szervezni. Nem a nagytakarítással és a sütés-főzéssel töltjük a legtöbb időt, hanem a lelkünket igyekszünk felkészíteni az ünnepre.

Bodnár Dániel
Fotó: Családi archívum

Mesebeli kincsek ott, ahol a madár se jár

Szabadszállás határától öt-hat kilométernyi földúton lehet eljutni a tanyához, amit az ügyes és találékony családapa, Geleta Gergely egy romos vályogházból és a nyári konyhából tett lakhatóvá a hatfős családjuk számára. Nagy hit és lelki tisztaság ragyogja be a szegényes, de kreatívan kialakított, kedves kis házikót.

Geleta Gergelyné Lídia a kicsi Máriával a karjában, mosolyogva fogad. Már az első pillanatban érezni lehet, milyen nagy erő van ebben a szelíd jóságban, amely körülöleli ezt a kicsit külön, ám csodálatos családot. „Áldatlan állapotok vannak a házban, de áldás van rajta” – szabadkoczik Gergely, pedig nem kellene, hiszen a házikó minden roskatagságával együtt is egy szerető család szeretett otthona. Frissen sült pogácsa illata száll, csicseregve fogadnak a csillogó szemű, élénk gyerekek, a tizenhárom éves Koppány, a tizenegy éves Léna, a kilencéves Bendegúz és a hamarosan két éves Mária, akiről nemcsak mondják, hogy a Jóisten ajándéka, hanem úgy is fordulnak felé, mintha kincset kaptak volna ajándékba.

Népmesei világba lépünk be. A családtagok elbeszélik az életüket. Bármerre nézünk, látszik a nélkülözés, mégsem ez a leginkább szembe-tűnő, hanem a számtalan nehézség közepette megérett bizakodó hit, nem múltó remény. A félresiklott próbálkozások, nehéz történetek, elkeseredések után mindig születnek új álmok, és ez a kis család bízik abban, hogy számukra is akad majd valahol egy hely, ahol a világtól kicsit talán elkülönülve, mégis a világban élhetnek, ahol elérhető távolságban van az iskola és a munkalehetőség. Mert innen napi száz kilométert kell autózni mindezért, ami óriási kiadást jelent. Az áramot is csak keservesen tudják biztosítani a régi aggregátor és néhány használt napelem segítségével, a vizet a kútból nyerik, a főzéshez a közkútból hordják. A ház kerítésén a faragott tábla mindent elmond a vágyaikról, melyeket szeretnének valóra váltani: Geleta Gergely faragó, Geleta Gergelyné vállalkozó, népi iparművész. A családapa egyelőre

kedvtelésből alkot, ajándékba. A gyerekek büszkén mutatják a faszobraikat: elefántot, fehérfejtű rétisast, vándorsólymot, teknősbékát, Hello Kittyt.

Gergely szakácsnak tanult, volt építőipari vállalkozó is, elvégez minden munkát, amit bír, de a legjobban faragni szeret. A harmincnégy éves férfi számtalan betegséggel küzd, egy részük a nagyon fiatal kori alkoholizmusának következménye, amitől – egy rövid visszaesést nem számítva – már majd húsz éve megszabadult, más részük a szintén ifjúkori baleseteivel állnak összefüggésben. Tizenhárom éve rokkantsági ellátásra szorult, mert jött a sok baj, gerinc- és idegkárosodás, a fejében egy ciszta, a nyakában sérv, gyomorbetegség, szívbetegség, gyógyszerfüggőség... Aztán közel három éve azt mondta, nem szed több gyógyszert, és zarándoklatra indult Gyimesbe, az ezeréves határhoz.

Lídia harminchét éves, szép fiatalasszony, mégis egész életében meghatározó volt, hogy kevesebbnek érezte magát másoknál. Sok veszteség érte, míg újra rátalált első szerelmére, Gergelyre, akivel azóta el sem engedték egymás kezét. Azt mondja, a jó dolgokat, az iránymutatásokat a férjétől tanulta, általa lett hívó is. „A legnagyobb öröm, ha az embernek családja lehet, és ha gyermek érkezik” – mondja. Ő hozza-viszi a gyerekeket autóval. Érettségije van, és két évvel ezelőtt adományok segítségével elvégezte a pedagógiai asszisztens képzést. A gyógypedagógiai asszisztens képzést vizsgálta már nem tudta letenni, mert megszületett Mária, de készül, hogy majd azt is pótolja.

A gyerekeknek nincs okostelefonjuk, van viszont saját kiskertjük, sok időt töltenek a szabadban. Sze-

retnek olvasni, rajzolni, zenélni, mindegyikük több hangszeren játszik, furulyán, zongorán, gitáron, Léna csellózni is tanul. Félézer könyv áll a polcokon, Koppány büszkén meséli, hogy a *Harry Potter*-sorozatot már háromszor végigolvasta, most pedig a *Sztrogof Mihályon* van a sor. A fiúk autókat rajzolnak – mutatják a márkajelzéseket –, Léna pedig lombos fát, házikót; vidáman teszi hozzá, hogy a hátteret Mária alkotta. Ámulok, hiszen hasonló „beavatkozásokért” a kisebb testvérekre rendszerint neheztelnek a nagyobbak, de ebben a mesebeli világban a legkisebb alkotását is értékeli.

Saját kis oltára van mindegyiküknek, Bendegúzé egy régi ablakmélyedésben, Koppányé az éjjeliszekrényén; egy lila Barbie-szőnyeg takarja. Léna mesél is az oltáráról, a kis polcocskán sok szép emlék sorakozik: a több mint százéves szentkép mellett ott van egy másik, amit az elsőáldozására kapott, a szobrocska az üknagymamáié volt, a rózsafüzért ő maga készítette Máriának, a Sziklatemplomban vette a hozzávalót, és van itt Szűz Mária-szobor is, Hercegszántóról.

Megmutatják a zarándokkönyvet is, a gyerekek és Lídia által készített zarándokútlevellel. Gergely számára különösen nagy erejük van a zarándoklatoknak, a gyógyulásának útját látja bennük. A családot összetartják ezek az utak, a gyerekek lelkesen idézik fel az emlékeiket. Gergely sokszor egyedül vág neki, mint amikor elhatározta, hogy a családjáért meg fog gyógyulni, és elindult Gyimesbe a Mária-úton.

Innentől még inkább népmeseivé válik a történet: az apa Kerekegyházáról indult el, okostelefon nélkül, egy régi Mária-utas térképpel, azon nézte, hol járhat, a többiek pedig otthonról mondták neki telefonon, mikor merre kanyarodjon. Egy hétfői napon vágott neki az útnak, de kedden délben érte kellett menni Lajosmizsére, mert a rossz cipőben megsérült a talpa. Pihent három napot, aztán újra elindult, Gödöllőn keresztül Jászberényig jutott. És itt belép a történetbe egy frissen vásárolt, jobb időket látott Land Rover terepjáró is, amit Lídia szerzett be közben olcsón, és szinte a társuk lett ezen a zarándoklaton. „Elmentünk vele apáért Jászberénybe, mert kifordult a bokája, szegény nem bírt továbbmenni. Mindannyian megnyugodtunk, örültünk, hogy jól van” – meséli Lídia. Aztán augusztusban Gergely ismét útnak indult, ezúttal kerékpáron, a sátrával, két kiló házi kenyérral és szalonnával a zsákjában. Elszánt volt: „Meg akartam gyógyulni, nem kecségtetek sok jóval.” Szilágynagyfalui, a Szentháromság-hegyig jutott, ott rosszul lett, így édesapja elment érte és hazavitte. Szeretettel várta a családot, és a Land Roverrel két nappal később együtt mentek el az ezeréves határra. Innentől Lídia meséli tovább a történetet, amelyben a mesei szalak összefonódnak, s az ő megkönnyebbülésének és Mária érkezésének a történetévé is válik.

Útközben az autóban aludtak, az ezeréves határnál aztán felültek a dombtetőre, és elimádkozták a keresztutat. Vittek magukkal egy apa faragta Mátvás-címert, a hátuljába

bicskával belevésték, hogy Geleta család, és fent hagyták a hegyen. „Úgy voltunk ott, hogy mindenki dobja ki a rosszát. Mindannyiunknak volt mit ott hagynunk, nekem biztosan. Úgy éreztem, ott szeretnék maradni, a hegyekben” – meséli Lídia, és a népmesei szálakba észrevétlenül bibliai színek keverednek, a színeváltozás hegyén érezzük magunkat, velük együtt. „Erős tériszonyom van, de visszafelé, amikor mindenki aludt az autóban, én kinéztem az ablakon, muszáj volt. Le tudtam nézni, és örültem, hogy elengedett a félelem. Utána nem sokkal azt éreztem, hogy pocaklakó érkezik. Mária jönni akart, sokáig vártunk rá. Énmiattam nem akarta engedni a Jóisten, el kellett jutni odáig.” Gergely hozzáteszi: „Én csodákat vártam a zarándokúton, pusztaemplomoknál, templomromoknál aludtam... Jobban lettem. Már nem haragszom az emberekre, sok mindent meg is értek már. Nagyon sokat segített.”

Térjünk most vissza kicsit arra a történetre, hogyan is ragadtak itt a tanyán! A nagyobb gyerek Baranya vármegyében született, a családnak szép háza volt Peterden, aztán később Kisherenden. Akkor költöztek tanyára, amikor a covid-járvány idején a vállalkozásuk csődbe ment,

az áram, a víz, a szemétszállítás csak sok munka és még több pénz árán biztosítható. Még úgy is nehéz az életük, hogy három évvel ezelőtt egy pszichológust annyira meghattotta a család, hogy blogbejegyzést tett közzé róluk, ennek hatására a 24.hu-n riport készült róluk, s azt követően jó szándékú adományozók sokat segítettek abban, hogy élhetőbbé tehesék a tanyát: lett napelen, fürdőszoba, autó, és ami különösen fontos számukra, barátságok. Azokban a hetekben ment el hozzájuk egy tízgyermekes házaspár, akik barátai és példaképeik lettek – nekünk is ők meséltek erről a kedves családról. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Kecskemétri és Budapesti is adott kisebb segítséget, valamint a Bokor közösség néhány tagja és alapítványa is támogatja őket.

Amikor megszületett Mária, Lídia és a férje úgy érezték, kisbával nem lehet így élni. Gergely elhatározta, lépnek egy nagyot, elköltöznék: találtak egy házat szép nagy kerttel Tolna vármegyében, Koppányszántón, amit a csok segítségével meg tudtak volna vásárolni. Szívességi lakáshasználóként oda is költöztek, intézték a papírokat, úgy tűnt, minden rendben lesz. Az ablakból a templomtoronyra láttak... Végül azonban a támogatáshoz nem

mindent együtt csinálnak, egymásba kapaszkodva: „Egyben vagyunk, nem is mozdulunk ki egymás nélkül sehova.” Rokkantsági nyugdíj, gyesyed, családi pótlék és egy szegedi házaspár támogatása – ebből tudnak megélni.

A hit és a vallási hagyományok olyan természetes részei a család életének, mint a lélegzetvétel. Reggel és este, minden étkezésnél együtt imádkoznak, zarándoklatokra járnak, kegytárgyak, imádságos könyvek veszik körül őket. A szülők kaptak ugyan némi vallásos nevelést, de a személyes hit ajándéka a gyerekeken keresztül érkezett hozzájuk, és jól előkészített szállást talált a lelkükben. A kunadaci katolikus iskolában ugyanis, bár nem volt kötelező, szinte mindenki elsőáldozó lett. Koppány is szeretett volna, hogy ministrálhasson. Ruskó Norbert atya ellátogatott hozzájuk, és hívta őket a szentségek felvételére. Lídia így mesél erről: „Először Gergővel osztom meg minden rosszamat, mert ő a férjem, a társam. Aztán a pálosszentkúti zarándoklat után elmentem gyónni, áldozhattam is, megkaptam a könyvek bocsánatát. Egy hónap telt el, és jött a kis Mária.”

2023 februárjában szentségi házasságot kötöttek, májusban megkeresztelték a gyereket, utána volt az elsőáldozás. Az imádság pedig a nagy bajok idején életmentő: Lídia elmeséli, hogyan imádkoztak a nagybeteg Gergelyért, aki mozdulni sem bírt, csak feküdt. „Semmi mást nem csináltam, csak imádkoztam,

hogy ne vegye el a Jóisten, gyógyuljon meg. Sokszor bebizonyosodott, hogy amikor már nincs más, a Jóistenben kell bízni, ő megsegít.” Mindannyian letérdeltek az ágy elé, és ott fohászokdaktak, hosszan. Lídia fontosnak tartja a jeleket. Ekkortájt például az üknagymama szentképei között talált egy gyűrött, kockás papírra írt imádságot – „mintha ő rakta volna ide nekem” –, ami akkor és ott nekik szólt: „Hagyj fel azzal, hogy arra panaszkodsz a te Istenednek, hogy mekkora vihar vesz körül! Inkább mondd a te viharodnak, hogy mekkora Isten áll mögötted!” Gergely meggyógyult, megerősödött a hitük a mögöttük álló Istenségben, az üknagymama emléke pedig erősen él a családban, minden gyerek őriz tőle tárgyakat, mondják a tőle tanult imákat.

Hol lagnának a legszívesebben? Szinte mindegy. Csak arra vágynak, hogy ne legyenek ennyire küzdelmesek a hétköznapjaik, és hogy a gyerekeiket elfogadják a környezetükben élők. Az egész országban bárhol jó lehet, mondják. Gergely akár még városba is beköltözne, Lídia azonban ragaszkodik a kerthez. A Tolna vármegyei házhoz hét és fél millió forint hiányzott, ugyanennyi kellett volna a felújítására, de nem sikerült. Pedig bárhová mennének, különleges szint, melegséget vinnének a település életébe. Olyasfélék ők – ahogy Ferenc pápa mondta –, mint „a szomszéd ajtó mögötti szentek”. Én biztosan boldog lennék, ha a szomszédjukban lakhatnék.

(Aki támogatni szeretné a családot, megteheti ezt a Sant'Egidio közösségen keresztül, a 12001008-00110054-00100004 számlaszámra utalva (közlemény: Geleta család), vagy írjon e-mailt a thullner.zsuzsanna@hcbc.hu címre.)

Thullner Zsuzsanna
Fotó: Lambert Attila

és Gergely nagyon megbetegedett. Egy ideje már amúgy is azt érezték, hogy az a közeg nem fogadja el az életmódjukat, azt, ahogyan a gyerekeket nevelik. Szerettek volna erdőt, tanyát... Itt azonban nincs megfelelő felszerelésük, és a kunsági sárga homokon nehéz növényeket termesztetni, nincs a földben elég tápanyag. Infrastruktúra hiányában mindent maguknak kell megoldani-

volt elég a jövedelmük és a negyven százalékos rokkantság. Ekkor kezdődött a család kálváriája, és bár nem így tervezték, vissza kellett költözniük a tanyára. Nem hagyták annyiban a dolgot, élhetőbb helyet kerestek. Baranyában próbálkoztak, de nem sikerült, így újra vissza kellett költözniük a tanyasi házba, itt azonban nem voltak felkészülve a télre. Kőkemény a helyzetük, de

Szeretetben, közösségben

Kívülről inkább társasháznak tűnik, nem intézménynek. Odabent viszont nagyon otthonos. Nem megy el mellette az ember úgy, hogy legalább a kapun lévő feliratot el ne olvassná: Nagyboldogasszony Ház. Nyugalmát Klotildiliget ősfái őrzik. Története 1942-ig nyúlik vissza, az Isteni Megváltó Leányai budai Szent Margit Leánygimnáziumának és Nőnevelő Intézetének egykori igazgatója ekkor vásárolta meg az eredeti villát és telket, hogy a nővéreknek és a növendékeknek testi-lelki feltöltődést biztosító menedék legyen. Az 1948-as államosítás után az épület üresen maradt. A Katolikus Szeretetszolgálat mentette meg a pusztulástól, és küzdelmes újjáépítés után 1959-ben végül megérkeztek az „első fecskék”: huszonöt nővér, akik újra élettel és tevékeny szeretettel töltötték meg a tereket Kuszter Magdolna Lygia nővér két évtizeden át tartó vezetése mellett. 1991-ben a Katolikus Szeretetszolgálat vette át az intézmény kezelését, 1997-ben pedig végre visszakerült az Isteni Megváltóról Nevezett Nővérek Kongregációja fenntartásába.

Vannak helyek, ahol az idő nem múlik, hanem rétegződik. A piliscsabai Nagyboldogasszony Ház ilyen. Ide látogattunk el, hogy egy rövid időre bepillantsunk működésébe, az itt élők és dolgozók mindennapjaiba.

Az alapítók öröksége

A ház szellemiségét az Isteni Megváltóról nevezett nővérek közösségének karizmája hatja át. A

kongregáció a gyógyforrásairól ismert Észak-Elszász Niederbronn nevű településéről indult, 1849-ben. Egy mély hitű asszony, miután saját sorsán keresztül megtapasztalta, mit jelent a magukra hagyott betegek kiszolgáltatottsága, közösséget alapított a házi betegápolásra. Gondozásba vették a szegény gyermekeket is, hogy a hitoktatást lehetővé tegyék számukra, és más rászorulókat is segítettek. A rend 1866-ban kapta meg a Szentszék jóváhagyását. Az alapító, Boldog Eppinger Erzsébet Mária Alfonza anyja 1867-ben, ötvenhárom éves korában hunyt el, de lelkiisége ma is hat, és meghatározza a piliscsabai otthon mindennapjait is.

Bár a nővérek ma már kevesebben vannak, missziójuk virágzik. Apostoli szolgálatukban, melyet a nevelés és a betegápolás terén végznek, küldetésüknek érzik a másik ember szabadságának tiszteletét és az élet törekeny szentségének védelmét. „Az embereket egész mivoltukban és egyediségükben látjuk” – vallják a házban is dolgozó nővérek, és e hitvallásuk testet ölt minden egyes kézfogásban, tekintetben, halk folyosói beszélgetésben. Itt a méltóság nem az életerő függvénye, és nem kérdés az sem, hogy az élet minden szakasza szent, a kezdetektől egészen az utolsó imádságig. Az otthon munkatársai nem csupán ellátják az itt élőket, hanem segítik, kísérik, ösztönzik őket, minden igyekezetükkel azon vannak, hogy a lakók szabadságukat megőrizve életük alkonyán is

irányítói és főszereplői maradhasanak a saját történetüknek.

Kora délelőtt érkezünk, Kóder György igazgató már vár bennünket. Kávéval és hellyel kínál

„sajátos mezsgyén egyensúlyoz”, működését szigorú szakmai előírások szabályozzák – mondja Kóder György. A finanszírozás alapja az állami normatíva és a lakói térítési

Kóder György intézményvezető

a porta mögött kialakított kávézósarokban, itt ülünk le beszélgetni. Körülöttünk zajlik az élet, egy család előgondozásra érkezett, jönnek-mennek a lakók, akik érdeklődve figyelnek, mindenki kedvesen biccent, a munkatársak közül is többen megállnak egy kávéra. Nem maradnak el a mosolyok. Otthonos érzés.

Egyensúly, biztonság és méltóság a gondoskodásban

A Boldogasszony Ház a szociális törvény alapján, de közfeladatot ellátó magánintézményként

díj, ehhez járul hozzá az egyházi kiegészítő támogatás. Ez utóbbi nem többletforrás, hanem az állami, önkormányzati intézmények egyéb közpénzekből származó kiegészítését hivatott kiegyenlíteni az „egyenlő finanszírozás jegyében”. Az otthonba való bekerülés alapfeltétele a nyugdíjkorhatár elérése. A jelentkezők állapotát alapos előgondozás során méri fel. Ha az intézmény a speciális társbetegségekhez már nem tud megfelelő háttérrel biztosítani, a családot szakellátóhoz irányítják.

Kóder György hangsúlyozza: Magyarországon az idősellátást

hosszú várólisták jellemzik, ez alól ők sem kivételek. Az állami férőhelykeret rögzített, miközben a társadalmi igény a családok beszűkült lehetőségei miatt folyamatosan nő. Az intézmény három egységre tagolódik: a főépületben az önállóbbak élnek, az itt lakók legalább járókerettel el tudnak jutni a liftig, önállóan étkeznek. Külön részleg várja azokat, akiknek intenzív ápolásra van szükségük, és egy zártabb egység a demenciával élőket. Itt kódos lift és kulccsal nyitható ajtók védik a lakókat: a cél nem a hermetikusan elzárás, hanem a biztonság. A különböző részlegeken élők bizonyos alkalmakkal találkozhatnak.

A ház szakápolási engedéllyel is rendelkezik, így a gondozáson túl gyógyító tevékenységet is végeznek. Hetente háziorvos, havonta bőrgyógyász és neurológus szakorvos rendel helyben.

A mindennapokat változatos programok színesítik, farsang, művészetterápia, különböző témájú előadások. A lakók érdekeit szolgálja az évente két alkalommal megtartott lakógyűlés és az érdekképviseleti fórum, biztosítva a folyamatos párbeszédet és a nyílt panasztételi lehetőséget. Kóder György kiemeli, ez nemcsak a szabályok miatt fontos, hanem az önrendelkezés érzetét is erősíti az itt élőknél.

A huszonegy órás jelenléteket hetvenöt kolléga biztosítja. Az intézménynek saját konyhája és takarítószemélyzete van, öt nő-

Lelki tartóoszlopok

Miközben beszélgetünk, az aktív ápoló Teréz nővér és a lelki támogatás terén tevékenykedő, nyugdíjas Erika nővér sietnek el mellettünk – azaz sietnének, de az igazgató megállítja őket. Látszik, hogy ezer dologuk van, mégis kedvesen üdvözlönek minket. Szent József ünnepe van, a hamarosan kezdődő szentmisére készülnek, Varga Zoltán piarista atyát várják. Teréz nővér megy a dolgára, de Erika nővér kicsit leül közénk beszélgetni.

Krajczár M. Erika megváltós nővér huszonöt évvel ezelőtt érkezett az intézménybe mentálhigiénés munkatársként; ő itt az egyik legregébbi dolgozó. Felidézi, hogy a Szent Erzsébet-részleg – vagy ahogy ők hívják, az „öreg ház” – az államosítás után tizenkét különböző szerzetesrend idős és beteg nővéreit fogadta az egész országból. Sokan közülük a helyi temető saját parcellájában pihennek, ahol százhusz régi és negyven újabb sír van.

Noha külföldi támogatás is érkezett, a főépület és az ápolási szárny kialakításához a pénzügyi alapot a nővérek munkája jelentette. A kommunizmus alatti kényszerű civil létük során rejtőzködő munkával előteremtett magánvagyonukat, ingatlanjaikat és megtakarításaikat ajánlották fel a visszatérésük után, hogy közös áldozatukból születessen újja a piliscsai otthon. A főépületet a korábbi szántóföldek helyén emelték. Az ápolási részleg építésének munkálatait már Erika nővér is nyomon követhette. Ezt a

menciával élő lakók részlege Mária Alfonza alapító anyja nevét viseli, akinek karizmája – az elesettek ápolása – itt a legkézzelfoghatóbb.

Bár saját papjuk a paphiány miatt nincs, az ismerős atyák felváltva járnak hozzájuk misézni, és Szilágyi Szabolcs plébános is elérhető számukra. Erika nővérnek van

kínál bennünket. Kellemes, világos helyiségben vagyunk, a könyvespolcok előtt körbeülhető asztalok, beszélgetősarok, televízió.

Innováció és jövőkép

Török Dénes további részleteket oszt meg velünk a házzal és annak működésével kapcsolatban.

Török Dénes intézményvezető-helyettes

áldoztatási engedélye, így reggelente étkezés előtt körbejárja azokat, akik szeretnék magukhoz venni a szentséget. Sokan éppen a kápolna és az Oltáriszentség jelenléte miatt választották ezt az otthont. A szobákban elérhető a katolikus médiaadók, újságok. „A lelki életnek szigorú a rendje. A dolgozóknak napi negyedórás szentségimádásra van lehetőségük, vasárnap litániát mondunk, és minden hónap tizenharmadikán fatimai ájtatosságot tartunk” – magyarázza Erika nővér. Beszélgetésünk közben odalép hozzá egy fiatalabb nővér, keresztet rajzol a homlokára, s a magára is kér egyet. Megkapó jelenet. „Ivett nővér az, aki a leginkább a szíven hordozza az imaéletünket. Mindig valami fontos ügyben jár, most épp a vonathoz rohan” – mutatja be őt futtában Erika nővér, aki már nyugdíjas, de tevékenyen részt vesz a lelki támogatásban. „Az életünk és a szolgálatunk alapja ez a közösség. Itt vagyunk otthon” – mondja szerényen. Szép, hogy éppen Szent József ünnepére esik a látogatásunk: ő a rend patrónusa. Erika nővér szerint már sokszor sietett a segítségükre a munkás szent.

Miután dolgára engedjük a kedves nővért, fellátogatunk az emeletre. Török Dénes szervezetfejlesztő igazgatóhelyettes nyitottan, barátságosan fogad minket, a kedvünkért félreteszi kicsit a munkáját, helytel-

Megtudjuk többek között, hogy körülbelül negyvenfős az ápolói-gondozói gárda, és egy négyfős mentálcsoport is foglalkozik a lakókkal. A százhusz ellátottra vetítve ez azt jelenti, hogy három emberre jut egy munkatárs, ami, bár nem teszi lehetővé minden pillanatban a teljesen személyre szabott figyelmet, mégis jó arány. A kollégák közül sokan személyes érintettségéből, saját családi tapasztalatok okán vannak itt, ami alapvetően meghatározza a szolgálathoz való hozzáállásukat, legyen szó ápolásról, takarításról vagy konyhai munkáról.

A lakók igényeit több csatornán – ötletládákon, fórumokon és éves kérdőíveken – keresztül folyamatosan monitorozzák. „Visszatérő kérdés például, hogy mit együnk. Persze ennyiféle igényt egyszerre kielégíteni képtelenség. De fontos, hogy a kérések elhangozhassanak, és ne azonnali nemmel válaszoljunk, ne a „már hatvanszor megmondtam” attitűd jellemezze a hozzáállásukat. Fontos, hogy érezzék, számít, amit gondolnak, szeretnének” – mondja Török Dénes.

„Az ilyen intézményekre mondjuk, hogy szeretetotthon. De ez nem csak egy szó. Mitől otthon egy otthon? Ha ezt meg tudjuk fogalmazni, sőt fel is tudjuk mutatni, akkor jöhet a következő szint: szeretet-otthon. Ez szervezeti

Krajczár M. Erika megváltós nővér

vér is a házban él. A munkatársak számára a Családbarát Munkahely védjegy kedvezményeket és lelki segítő szolgáltatást nyújt.

Szent Margitról elnevezett egységet azért hozták létre, hogy a kórháztól idegenkedő nővéreket otthonos környezetben ápolhassák. A de-

kultúra kérdése is, a hétköznapi rezdülésekben érhető tetten, és a lakókkal közös projekt. Ők is, mi is

Toókosné Fehér Dorottya, a mentálhigiénés csapat vezetője

otthonként tekintünk erre a helyre, ahol jelen van a szeretet” – folytatja az igazgatóhelyettes, majd két izgalmas újdonságról is beszámol. Kiderül, hogy tavaly a Gyulaférvári Caritas vezetője nagyon különleges képzést tartott itt: „Megismerkedtünk a kineszterikával. Ez egy viszonylag friss tudomány, amelynek a mozgásérzékelés és a mozgásművészet áll a középpontjában, úgy, hogy kifejezetten az emberi mozgás folyamataira és az öregedő vagy beteg szervezet fizikai támogatására összpontosít. Mindenki számára hasznos, mert arra is megtanít, hogy például az ápoló ne erőből emeljen, hanem a mozgást apró részekre bontva segítse a lakót, miközben a saját testi épségét is védi. Ez a szemlélet a lelki területre is kihat: türelemre és a másik állapotának átértésére tanít.”

Azt is megtudjuk, hogy az otthonban egy magyar startuppal együttműködve mesterséges intelligenciával támogatott, egyedülálló megfigyelő rendszert építenek ki. „Nem kamerákkal, hanem érzékelőkkel működik, amelyek megtanulják a lakók egyéni rutinját. Ha például éjszaka valaki elesik a mosdóba menet, és nem ér vissza időben a szobába, ha sokáig nem kapcsolja le a villanyt, ha nincs mozgás az ágya körül és így tovább, akkor a rendszer riaszt. De csak akkor, ha valami nem megszokottat tapasztal. Így nincs szükség arra, hogy ellenőrzésképpen óránként benyissunk a lakókhoz, mert van, aki számára ez zavaró.”

A kápolna felé megyünk tovább, ahol már zajlik a délelőtti

szentmise. A padok tömöttek, úgy tűnik, mindenki itt van, aki csak tud. „Milyen jó, hogy Urunk, Jézus

megtanította nekünk a Miatánkot, ugye? Hogy a szívünkbe és az ajkunkra adta!” – kapunk el egy félmondatot a közvetlen hangú prédikációból. Zoltán atya kántor is, ő maga vezeti a liturgia énekes részeit.

Híd a nemzedékek között

Toókosné Fehér Dorottya-val a zezugos kertben sétálunk, ő a négyfős mentálhigiénés csapat vezetője. Színes palettát kínálnak: van művészetterápia – ahol a lényeg a belső érzelmek kifejezése –, gyászfeldolgozó csoport és irodal-

frissebb. A lehetőségekhez mérten a demenciával élőket is igyekeznek bevonni ezekbe a tevékenységekbe. Önszerveződő körök is vannak, például a dalárda vagy a kártyaklub. Megtudjuk, hogy a lakók kifejezetten igénylik a gyerektársaságot, „minden mennyiségben, az ovisoktól a gimnazistákig”. Ezért a ház szoros kapcsolatot ápol a Szent Margit Gimnáziummal és a helyi Szent László Óvodával, de a többi piliscsabai intézményből is szívesen jönnek az idősökhöz. A gyerekek, fiatalok életet, vidámságot hoznak a házba. Érdekes tapasztalat ugyanakkor, hogy a közösségi szolgálatos kamaszok számára néha nehezebb a kapcsolódás az itt lakókhöz; a mai széteső családokban sokan már a nagyszüleiket sem ismerik igazán. Ez fontos találkozási lehetőség mindkét korosztálynak.

A csoportos alkalmak mellett kiemelt szerep jut az egyéni gondozásnak és a segítő beszélgetéseknek is. Havonta legalább egyszer mindenki sor kerül – mondja Dorottya. „Négyezemközt olyan fájdalmakat is megosztanak velünk a lakók, amiket a közösség előtt nem. Fontos, hogy mindenki maga döntsön a beköltözésről. Ebben az életkorban már megvan az igény az egyedülletre is, de a közösség ereje pótolhatatlan. Aki itt van, már jól tudja, hogy ez a végállomás, és a

Figyelem, közösség, szeretet – élet

A szentmise közben véget ért, az ebédig még van egy kis idő. Beszélgetésbe elegyedünk hát a nyolcvannyel éves Bori nénivel, aki örömmel mutatja meg a szobáját is. Kész labirintuson keresztül jutunk el hozzá. „A beköltözéstől nagyjából egy hónap kell, hogy ne tévedjen el itt az ember.” Bori néni öt éve lakik az otthonban. „A saját lábamon járok” – mondja büszkén. Óvónő volt, lételeme a közösség, az ápolási osztályon még a lakók képviselését is elvállalta. Legkedvesebb elfoglaltsága a horgolás, pontosabban annak egy különleges, japán válfaja. „Jó nehéz, de agyi érelmeszesedés ellen tökéletes” – mondja nevetve. Már az ötvenedik „amigurumi” figuránál tart, a bájos horgolt állatkákat kizárólag ajándékba készíti. Bori néni megerősíti, hogy a ház valóban családi fészek, a lakók segítik egymást, akit kell, kerekesszékekben eltolnak az ebédhez, gereblyéznek, beültetik, gondozzák az udvart. Élete legnagyobb kalandját is elmeséli: „Mama, nem lehet úgy meghalni, hogy az ember nem látta Rómát” – mondta neki az unokája, aztán repülőre ültette őt, nyolcvanhét éves korában először. „A jó élethez mindössze ennyi kell: figyelem, közösség, szeretet” – mondja Bori néni. Kételemnyit lekísér bennünket, hogy el

mi teaház is. Ez utóbbit különösen szeretik az idősek, gyakran hoznak saját alkotásokat, kedvenceket egy-egy ünnepkör vagy évforduló kapcsán. A foglalkozásokat délelőtt tartják, amikor még mindenki

lakók többsége a helyén kezeli ezt. Ami pedig még fontosabb, azt is tudják, hogy fölfelé vezet az út, így még a gyász is lehet méltóságteljes és szeretetteljes közösségi élmény” – mondja a szakember.

ne tévedjünk, és azzal búcsúzik: legalább ő is lépcsőzött kicsit az ebéd előtt.

Horogszegi-Lenhardt Erika
Fotó: Lambert Attila

Édesanyák a Szent Szűz oltalmában

A veszprémi Szent Anna-kápolna előtti Ranolder János tér megbújik a város forgalmasabb részei között. Különleges, bensőséges hangulatot áraszt ez a hely, s nagyban hozzájárul ehhez a fehérre vakolt falú, keskeny tornyú kis templom is, amely előtt az ember önkéntelenül megáll és körbenéz. A kápolna bejáratától balra egy családi jelenetet ábrázoló szoborcsoport fogadja az érkezőt, az istenháza kapuja fölött pedig az anyaság, az oltalom és a gondoskodás jelképéül Szent Anna öleli magához a kis Máriát. Itt fogad bennünket az Édesanyák Imái (É. I.) mozgalom két tagja, Beránková Jana, az É. I. magyarországi koordinátora és imatársa Nagy Ágota. Minden héten ebbe a kápolnába várják Veszprémben az édesanyákat, akiket az É. I. hitvallása – Az édesanyák szeretete megváltoztatja a világot – gyűjt egybe. Az imaalkalmak kelléktára egyszerű: egy kis asztalon gyertya áll és kereszt, a *Szentírás* és egy kosárka. Ez utóbbiba helyezik az édesanyák szereteteit neveit, szimbolikusan ezzel fejezik ki, hogy gyermekeiket Jézus kezébe helyezik. Míg egy-egy édesanya „átadja” az Úrnak szereteteit, a többiek csöndes imádsággal támogatják őt.

A gondviselésre bízuk a gyermekeinket

A szlovákiai származású Jana 2011-ben kapcsolódott a mozgalomhoz. Tulajdonképpen ez az év a magyarországi É. I. indulásának ideje. Szlovákiában sok É. I.-csoport akkor már két éve imádkozott azért, hogy Magyarországon is elinduljon az Édesanyák Imái mozgalom. „Kirepültek a gyerekeim – két fiam és egy lányom van –, felkerültek Budapestre, és kiüresedett a ház – meséli Jana. – Amikor hívtam őket, volt, hogy nem vették fel a telefont, én pedig a távolból aggódtam értük. A bérmaanyám már évek óta hívott imádkozni. Akkor jött el az a pillanat, hogy úgy éreztem, semmi mást nem tehetek értük, »csak« imádkozhatok” – tekint vissza a kezdetekre Jana.

Adventben létrejött a Szent Anna-kápolnában az imacsoporthoz. Többen már kezdetektől, azaz tizenöt éve tagok, s vannak elmaradók és visszatérők is. Az évek során többször kettéosztódott a csoport, ugyanis a létszám legfeljebb nyolc fő lehet. Fájdalmas, amikor egy megszokott társaságnak osztódnia kell azért, hogy csatlakozni tudjanak az

új jelentkezők, de ezen a módon terjed az É. I.” – magyarázza Jana.

Ágota is alapító tag. Az első hívásra csatlakozott az induló csoportozhoz. „A fiam akkor lett tizennyolc éves. El kellett engednem, és ez nagyon nehéz, minden anya tudja. Nekem az É. I. segített ebben. A Szűzanya tanított másként látni, másként szólni, s lassanként ráéreztem, hogy bírálás és kioktatás helyett hogyan legyek inkább elfogadó, befogadó. Az ima abban is segítséget nyújt, hogy jól tudjunk figyelni a szeretteinkre. És mindemellett azt érezhetjük, hogy jó kezekben van az életünk.”

Hétről hétre az imában: Az elvárástól az elfogadás felé

„Az imáink nagyon egyszerűek, belőlünk fakadnak, a mi szavainkkal szólnak” – meséli Jana. Minden alkalommal a Szentlélek hívása az első, ezt követi a hálaadás az elmúlt hét kegyelmeiért. Az egyes imák után csendet tartanak, ilyenkor lehetőség nyílik egy-egy gondolat megosztására. Az imáikban mindig ott van a hála, az istendicséret. „A dicsőítésben tudatosítjuk, ki is az az Isten, akire rábízunk

magunkat és a gyermekeinket.” A Szentírás olvasása is része az imaalkalmaknak: tetszőleges helyen felítük a Bibliát, és figyelnek, mit üzen nekik az Úr arra az alkalomra.

Az ima kiemelt pillanata maga az átadás. Ezt így írja le Jana: „Az imák készítének fel minket arra, hogy át tudjuk adni magunkat és gyermekeinket az Úrnak, és bízunk abban, hogy amiben mi tehetetlenek vagyunk, ami fáj, azt ő megoldja, akkor és úgy, ahogyan az jó. Az átadást gyakorolni kell. Mi, anyák megszoktuk, hogy gondoskodunk a gyerekeinkről, mindent tudunk, és mindent megteszünk, ami felmerül velük kapcsolatban. De amikor eljön az idő, és elvisszük őket óvodába, iskolába, onnantól kezdve már nem tudjuk, mi történik velük napközben. A Jóisten kezében vagyunk a legjobb helyen.” Jana tapasztalja, hogyan gyógyít ebben a folyamatban a Jóisten. „Azért hív minket ebbe a közösségbe, mert így tudjuk a legtöbbet adni a szeretteinknek. A család másképp kezd működni, amikor az édesanya megnyugszik, és már másképp szól, szeretettel, elfogadással. A fiataloknak nehéz, ha azt tapasztalják a szülők visszajelzéseiből, hogy nincsenek meglegedve velük, nem tudják elfogadni őket olyanok, amilyenek. Az imacsoportban az elvárásoktól az elfogadás felé haladunk, hétről hétre.”

Gyógyulnak a sebek, oldódnak a gondok

Ági szerint, amikor egy anyuka közéjük érkezik, általában az vezérli, hogy „gonddal, problémával szembesült a családjában, és szeretné, ha az megoldódna. Ahogy alkalomról alkalomra együtt imádkozik a többiekkel, lassanként rájön, hogy az ima az ő önátadásáról, az ő istenkapcsolatáról szól. Ha ezt megérti, akkor tudja igazán átérezni, mit jelent a bizalom, mit jelent átadni magát Istennek. Közben

Nagy Ágota

szépen gyógyulunk az ima által, és egyre jobban tudunk működni a családjában. Nincs rajtunk az a nagy teher, hogy mindent nekünk

Beránková Jana

kell megoldanunk. A Szűzanya életét kezdjük élni, megtapasztaljuk az önátadást, kezdjük azt érezni, hogy Uram, te meg tudod változtatni a dolgok menetét, eléd visszük, ami nekünk nehéz. Így békére és megnyugvásra lelünk az ima által, és azt is megélhetjük, milyen jó, hogy mellettünk áll egy közösség.”

Élni a szeretetközösség megtartó erejével

Az É. I. különleges kapcsolatot alakít ki az édesanyák között. „Érdekes, ritkán fordul elő, hogy barátnők elkezdzenek együtt imádkozni. Inkább az a jellemző, hogy idegenek gyűlnek

kívül is meglátogatják egymást, vagy hogy a családjaik is barátkoznak egymással. Amikor találkozunk, szeretetszövetséget élünk meg. A csoportban érezzük az elfogadást, a szeretetet. Ez nagyon fontos, ugyanis sok édesanya szeretetlenséget is tapasztal a családjában, a gyerekek olykor bizony oda tudnak szűrni a szüleiknek.” Az édesanyák felajánlásai, kérései gyakorta a fájdalmaikról szólnak az imacsoportban. Ebben a bizalmas légkörben megosztják egymással, ami a szívüket nyomja, és együttérzés, részvét alakul ki bennük egymás iránt.

Az É. I. alkalmai nem a beszélgetésről szólnak, a megosztások a Szentíráshoz kapcsolódnak, és a felajánlásokat fogalmazzák meg. Alapelve, hogy a csoporttagok nem adnak tanácsokat egymásnak, minden nehézséget, fájdalmat, aggodalmat imádságba foglalnak. „Minden gondunkat az Úr elé tesszük, az imánkkal segítjük egymást” – mondja Jana. Ági hozzáteszi: „Nagy megtartó ereje van annak, ahogy kísérjük a csoporttársainkat a bajban. Megtapasztaljuk, hogy a gondjainkkal nem vagyunk egyedül, így sorsközösség alakul ki köztünk. Látjuk a másik életét, azt, ahogyan a problémáit hordozza, és ahogy az életében megoldást talál arra, hogy miként vészelve át a nehéz időszakot. Így erősítjük egymást.” Jana szerint nagy ajándék egy vegyes életkorú csoport, mert így különböző élethelyzeteket ismerhetnek meg. „Azáltal, hogy fiatal anyukák beszélnek a problémáikról, sokkal jobban megértem a gyermekeim életét, akik idő közben házások és szülők lettek. Tudjuk, hogy a legfájdalmasabb dolgokat sokszor nem a szülőkkel osztják meg, de hasonló élethelyzetben lévő édesanyákat hallgatva már más szempontból nézünk a gyerekeinkre. Az imacsoportban ráláthatunk arra is, hogyan lehet megélni például az időskort. Jár közénk két nyolcvanöt éves pedagógus. Olyan tartásuk van! Biztató, ha az ember így

össze ezzel a céllal egy-egy csoportban, s idővel szeretetkapcsolat alakul ki közöttük. De ez nem jelenti feltétlenül azt, hogy az imaalkalmakon

látja a jövőt, ha azzal a meggyőződéssel tud élni, hogy bár az évek múlnak felettünk, azért nem kell beleroskadni ebbe” – fogalmazza meg érzéseit Jana.

„Küszködéssel telt világban élnek a gyermekeink”

Ezeket a szavakat az egyik imából idézi Jana. Ágival együtt mindketten késői megtérők. Jana ötvenévesen béralkozott, Ági megtérése is akkor történt, amikor a fia már kinőtt a gyerekkorból. „A gyerekeink tudomásul veszik, hogy közösségbe járunk. Tiszteletben tartják, de közülük azok, akik nem gyakorló hitéletben nőttek fel, nem feltétlenül tudnak mit kezdeni vele. A gyümölcszeiben azonban lubickolnak. Azt látom, sok édesanya szenved attól, hogy a gyermekei nem járnak templomba, és nem keresztelik meg az unokákat. Az ima ebben a helyzetben is hozzásegíti őket a türelemhez, a megértéshez, és erősíti a hitüket abban, hogy az Úr meg fogja szólítani a gyerekeiket. Ez is egyfajta elfogadása a dolgoknak. Konfliktusba kerülni teljesen felesleges” – véli Jana. Ági szerint ez is olyasmi, amire emberileg nincs ráhatásuk: „Finomodik az ima által az együttérzésünk. Így nincs akkora aggodalom bennünk, hanem erősebb a bizalom: ahogy engem fülön csípett a Jóisten, a gyerekeimet is eléri majd.”

Imában egyesülve mentsük meg gyermekeinket!

Az É. I. imafüzete ezekkel a fenti szavakkal hív imádságra. Egy-egy imaalkalom kilenc egységből áll, melyek a következő sorrendben követik egymást: a Szentlélek meghívása arra, hogy vezesse az összejövetelt; ima a védelemért; ima a megbocsátásért; ima, hogy egyik legyünk szívben és lélekben; Isten dicsóítása imádsággal, énekkel; ima az É. I. csoportjainak egységéért; felolvasás a *Szentírásból*; köszönet Istennek az anyaság ajándékáért; a gyermekek rábízása Jézus gondviselésére (nevük elhelyezése a kereszt lábánál lévő kosárban).

Imaháló a Föld körül

Az Édesanyák Imái kezdeményezés Angliából indult 1995-ben, alapítója Veronica Williams. A következő lépés az Édesapák Imái, majd a Hit Gyermekei csoportok megalakulása volt. E hármat fogja össze a Vigasz Közösség, amelynek első csoportjai Angliában, Csehországban, Szlovákiában, Oroszországban és Portugáliában alakultak meg, majd következett Németország, Hollandia és Franciaország. Magyarországon 2011 óta vannak jelen, és a csoportok száma mára meghaladja a százat. Egy-egy csoport maximális létszáma nyolc fő, ha új tag érkezik, az eredeti csoport kettéoszlik. A koordinátorok minden-

hová elmennek, hogy átadják az Édesanyák Imái mozgalom lelkiségét. Egy-egy imaalkalom a világ minden táján ugyanúgy épül fel, s ebben egy imafüzet nyújt segítséget. Az É. I. nyitott minden felekezet előtt, amely elismeri Jézust mint Isten Fiát, és a Szűzanyát mint Isten szülőjét.

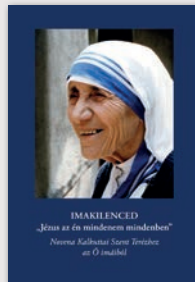
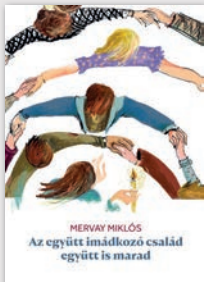
2024 elején Kárpátaljára hívták Janáékat, a szlovák koordinátorral négyen utaztak ki. Vittek magukkal magyar és ukrán nyelvű imafüzeteket. „Azt gondoltuk, nagyon sok panaszt, sírást hallunk majd, de nagy lelki békével és türelemmel imádkoznak ott az anyák! Nincs más eszközük. Olyan szép volt megélni, hogy mélységes fájdalomukban ilyen méltósággal viselik azt a helyzetet, amiben vannak. Mára ott is nagyon szépen terjed az imamozgalom, egyre több É. I.-csoport alakul.”

Az Édesanyák Imái közösségei ma már minden kontinensen, a világ százharminc országban vannak jelen. Kétévente világtalálkozót is tartanak. Tavaly, fennállásuk 30. évfordulóján Lourdes-ban gyűltek össze résztvevők, harminchárom országból, köztük Dél-Koreából, Közép-Amerikából, Dél-Amerikából, Kanadából, Ausztráliából. Az É. I. létrehozott egy imahálót, amely körbeszövi a Földet. A világ valamelyik pontján mindig imádkoznak az édesanyák.

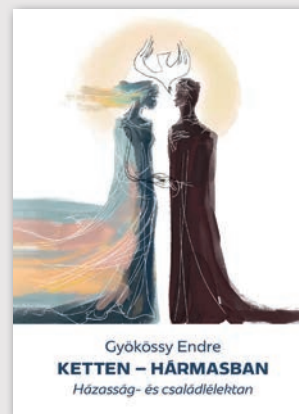
Trautwein Éva

Fotó: Lambert Attila

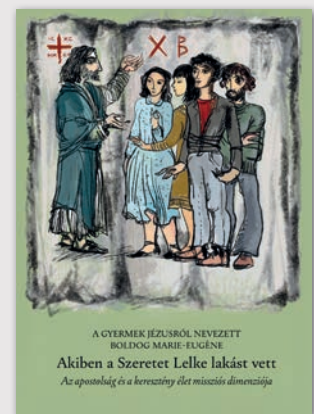
Az Új Ember könyvesbolt ajánlata

Előkészületben

Gyököcssy Endre:
KETTEN – HÁRMASBAN
Házasság- és családlélektan
A jól ismert tartalom új formában lesz elérhető!

A GYERMEK JEZUSRÓL NEVEZETT
BOLDG MARIÉ-EUGÈNE:
AKIBEN A SZERETET LELKE LAKÁST VETT
Az apostolság és a keresztény élet missziós dimenziója

Címünk: 1053 Budapest, Ferenciek tere 7-8. | bolt.ujember.hu

Körössy László és Pallós Tamás már negyedszázada dolgoznak az *Új Ember*nél, Laci jelenleg a hetilap, Tamás pedig a *Mértékadó* kulturális melléklet lapszerkesztője. Ismeretségük, barátságuk azonban ennél még régebbre nyúlik vissza: nemcsak a szerkesztőségi szobájuk székeit, hanem 1995 és 2000 között a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának padjait is együtt koptatták már. Ha benézünk hozzájuk a szerkesztőségi szobába, Tamás balról, Laci jobbról foglal helyet: történetük összekapcsolódott, olyanok, mint Stan és Pan, Hacsek és Sajó, Kozma és Damján vagy akár mint a két öreg a *Muppet Show*-ból.

Az egyediben ragadható meg az isteni működés

Körössy Lászlóval és Pallós Tamással beszélgettünk

Laci 2000 áprilisában, még az egyetem utolsó évében került az *Új Ember*hez. Akkor már régóta foglalkozott írással. „A lapot otthon rendszeresen olvastuk, ott hevert a nappaliban a nagy asztalon, bármikor belenézhettem. Láttam az impresszumból, hogy Tarjányi Zoltán, az erkölcssteológiai tanszék vezetője lett a főszerkesztő, így egy vizsgán megkérdeztem tőle, lát-e lehetőséget arra, hogy ezen a területen folytassam tovább. Elvittem neki az írásaimat, ő pedig adott hat-nyolc könyvet, hogy készítsek róluk recenziókat. Egy hetet kaptam erre. Mindegyik bekerült a lapba; Barsi Balázs OFM és Telek Péter Pál levélben köszönte meg, amit és ahogyan a *Magasság és mélység* című könyvükről írtam. Nem pusztán udvariasságból tették, látták, hogy értem a motivációikat. Szóval elismerték az első munkámat, és ez nagy megerősítést jelentett. Felvettek a laphoz, később kaptam egy rovatot, mert a rovatvezető

kolléganő szülei szabadságra ment. Mindezt csodaként éltem meg, hiszen bevehetetlen vár volt az *Új Ember*, nem lehetett csak úgy bekerülni oda.”

„A kultúra és az írás kisgyerekkorom óta érdekelt, már az osztálytársaimat is szórakoztattam ilyen-olyan történetekkel – mondja Tamás. – A zene, amióta az eszemet tudom, sokat jelentett nekem, már azt megelőzően és attól függetlenül is, hogy egy évig az Opera gyerekkórusának tagja voltam. Gimnázium után a Pázmány hittudományi karára jelentkeztem, mert olyan érdekesítő tantárgyakat kínált, mint a történelem, egyháztörténet, dogmatika...” Tamást az egyetem utolsó félévében Laci hívta az *Új Ember*hez. „Amikor odakerültem, Tarjányi Zoltán kérésére el kellett indítanom egy magazin jellegű lapot – veszi át a szót Laci. – Ezt akkor *Ünnep-Lap*nak hívták. Azonnal Tamás jutott eszembe, az első, húsvéti számnál felkértem, hogy

írjon a *Parsifal*ról.” „Az *Ünnep-Lap* következő száma augusztus 20-ához kapcsolódóan jelent meg, abba Szabó Gézával, a Szent Jobb örével készítettem interjút. Ekkor merült fel, hogy az *Új Ember*hez mehetnék én is” – idézi fel Tamás a kezdeteket. Először mindenfeladat kört kapott, az írás lehetősége mellett hirdetésszervezéssel, reklámanyagok összeállításával is foglalkozott.

Laci és Tamás pályafutásukat a Ferenciek terén lévő szerkesztőségben kezdték meg, melynek ablakai a Kossuth Lajos utcára nyíltak. „Meggyőződésem, hogy az *Új Ember* volt az utolsó olyan szerkesztőség, amely még a 19. századból megmaradt klasszikus formában működött. A szűk kis konyha volt ott is az egyik szellemi központ, ahol kávézás közben minden reggel megosztottuk egymással, ki mit látott, olvasott, hallott. A forgalmas nagy teremben zajlott a tördelés, a különálló szobákban

elmélyülten lehetett dolgozni, a folyosó végén pedig ott volt a könyvtár. Akkor még drótpostán folyt a levelezés, többnyire fekete-fehér volt a lap. Ugyan számítógépen tervezték az újságot, de a fotókat még az Astoriánál hívtuk elő, és beszkeneltük” – jönnek elő sorra a régmúlt emlékei.

A szerkesztőségbe bejártak színészek, írók, költők is, például Gyurkovics Tibor, Raksányi Gellért, Jókai Anna, Dalos László... „Kiváló emberekkel találkozhattunk, például Regőczy István atyával, az árva gyerekek segítőjével, vagy a néprajztudós Erdélyi Zsuzsannával. Éppen a karácsonyt ünnepeltünk, amikor egyszer csak beállított a szerkesztőségbe Tempfli József nagyváradai püspök egy üveg borral, körbevettük, kérdeztük az erdélyi helyzetről. Aztán belecsöppentünk a történelembe. Emlékezetes volt az a lapzárta, amikor az ötvenhatos forradalom évfordulóján, 2006-ban az utcán könnygázzal oszlatták a

tömeget – a szerkesztőség ablakai alatt. Köhögve, könnyezve érkezünk meg az utcai tudósításról. Az aktuális lap főcíme aztán ez lett: *Könnyes, véres ünneplés Budapesten* – idézi fel Laci.

A szerkesztőségben több mint fél évszázad tudása halmozódott fel, ott keringett egyszerre a múlt, a jelen és a jövő. Olyan idős emberek is dolgoztak ott, mint Szofi néni, azaz Pottyondy Zsófia könyvtáros, aki 1913-ban született, vagy Boér Blanka, aki 1919-ben látta meg a napvilágot. Ők még Jancsikamozták Pilinszkyt. „Inspiráló és imponáló volt egy korábbi nemzedék jeles képviselőivel találkozni – mondja Tamás. – Nagyokat beszélgettünk velük.” Laci hozzáteszi: „Most,

feltárni – folytatja Tamás. – Az idősebbek mesélték, hogy a diktatúra évtizedeiben meg kellett próbálni úgy írni, hogy a lapot járatos, azt megvásároló hívők olvasni tudjanak a sorok között. Szofi néni elmondta, előfordult, hogy a legváratlanabb pillanatban megjelent egy ÁEH-s, aki kapásból megcélozta az egyik szekrényt, kinyitott egy fiókot, és két ujjal kiemelt egy kéziratot azzal: ezt nem lehet közölni. A rendszerváltáskor derült ki, hogy az egész szerkesztőség be volt poloskázva. (A lap és a kádári állambiztonsági szolgálatok kapcsolatáról több tanulmány született az elmúlt években; ezek az interneten hozzáférhetők.) Szofi néni sokat beszélt

István, Rónay György, Melocco János... De az *Új Ember* történetének részei olyan szent életű emberek is, mint Bálint Sándor, akinek a boldoggáavatási ügyét időközben előterjesztették.”

A fiatalabbakat a lapnál hamar bedobták a mély vízbe, az idősebbek négy-öt hetes nyári szünete alatt őket bízták meg a lapszámok, így az augusztus 20-ai dupla szám szerkesztésével. Tamás az *Új Ember* 2000-es évfolyamát külön bekötötte, és emlékként mindenki aláíratta. Ebből látszik, hogy az évezred elején sokan dolgoztak az *Új Embernél*, többek között Szikora József, Szerdahelyi Csongor, Tóth Sándor, Elmer István, Szeghalmi Elemér, Szigeti László, Cser István,

dezte tőlem, zöldfülűtől is: jó így? Megnyitotta a lelkünket a harminc éven át lapot szerkesztő író alázata, őszintesége, bölcsessége. Soha nem tekintette magát kiforrott, lezárt embernek – életeli, életközeli volt, és így marad meg bennünk. Rosdy Páltól megtanulhatta az ember, hogyan lehet röviden megragadni a lényegét. Nála már egy rövid hír megformálása is átfogó világ- és egyházszemléletet tükrözött, illetve azt, hogy mit jelent élő hittel tekinteni – bármire. Amikor Kipke Tamás és Rosdy Pál találkoztak a folyosón, nem pusztán eszmét cseréltek, hanem szeretetben együtt gondolkodtak az igazságról, amely rendszerint csak ellentmondások egyidejűségében ragadható meg.”

Az *Új Ember* címlapja az ezredforduló húsvétján

hogy a nyolcvanéves *Új Embert* ünnepeljük, újraközlünk cikkeket az archívumból. Lapozgatjuk a régi számokat, melyek, mint egy hőmpölygő folyam, hozzák magukkal a múlt század jelenségeit, eszméit, nagy egyéniségeit. Még Heinrich Böll Nobel-díjas író is megfordult a szerkesztőségben (a *Biliárd fél tízkor* fordítója, Dorombozy Károly, a lap rendszeres szerzője volt), de találtunk cikket Mindszenty József bíboros látogatásáról is.”

„Az *Új Ember* évtizedek alatt összegyűlt archívuma kincsestár, amelyet érdemes lenne részletesen

arról is, hogy Pilinszkynek volt humora, amit máskülönben nehéz elképzelni. Nagy költőnek tartom őt, de örök érvényű és előremutató a közel ezeroldalmi publicisztikája is, amelynek kétharmada az *Új Ember* hasábjain jelent meg. Például ő írt először itthon a Robert Wilson-féle színházról, csodálatos jegyzetei vannak Dosztojevszkijről, az utazásairól és a különböző ünnepekről is. Pilinszky magasra állította a mércét azzal, ahogyan értelmezni tudta az irodalmat, a kultúrát, a hitet. Hasonlóan nagy formátumú szerzőnk volt Fekete

Kipke Tamás, Rosdy Pál, Nezával Júlia. Bódisné Horváth Márta, aki a *Magyar Kurír*nál az eseménynap-tár felelőse, már akkor tagja volt a szerkesztőségnek. A külső munkatársakkal együtt óriási volt a katolikus hetilap holdudvara.

„Kipke Tamás (*ezeröttszáz gyors*) című jegyzetsorozatának minden darabja gyöngyszem – mesterkurzus a publicisták számára – emlékszik vissza egykori főszerkesztő-helyettesére Laci a bekötött évfolyamot lapozgatva. – A vezércikket lapzártakor írta, pár óra alatt, élelem tette és megkér-

Kipke Tamás egy idő után megkereste Lacit, hogy neki szeretné átadni a lap szerkesztését, Tamás pedig 2003-tól megkapta az akkor induló *Teofil* című ifjúsági havilapot. Az idősebb nemzedék mellett ebben olyan fiatalok munkái jelentek meg, mint a grafikus-illusztrátor Lakatos István vagy Mohay Bence, aki később sportújságíró lett. 2005-ben kérték meg Tamást az *Új Ember* kultúra rovatának szerkesztésére, ami először egy, majd két oldalt kapott, 2013-ban pedig önálló *Mértékadó* mellékletként. „Fontos

volt számunkra, hogy nyissunk az irodalom, a képzőművészet, a film, a zene, egyáltalán a közélet felé is. Szigeti Laci ötlete alapján még az

képessége-tudása legjavát nyújtotta – mondja Laci. – Az *Új Ember* számomra a találkozás élményét is jelenti. Emlékszem, amikor

más. – Hetente, sőt naponta rácsodálkozhatok értékekre, ami szinte felér egy-egy istentapasztalással. Gyakran érzem, hogy emberi erővel nem jöhetne létre mindaz, amivel találkozom, legyen az egy nagy életmű vagy akár egy önátadó segítő tevékenység hatása. Ezt közvetíteni óriási élmény! Lenyűgöző az egész világot befogadni, reflektálni rá, és továbbadni a »fényét« – mondja Tamás. – A kultúrában is, de az emberek történeteiben is meg lehet tapasztalni az egyedini keresztül az isteni működést. A megváltottság örömteli, élő valóság, ami leginkább az embereken keresztül nyilvánul meg. A krisztusit mindig jelenvalóvá kell tenni.”

Az az értékközvetítés, amiről Tamás beszél, valóban hat. „Egy olvasó levélben jelzett vissza arról, hogy az egyik riportot (Lőrincz Sándor kollégánkat) olvasva, képessé vált arra, hogy szembenézzen a problémáival, sebeivel, és megtalálja a kiutat. A világegyházi kitekintésű írásainkon felbuzdulva pedig egy honfitársunk Kelet-Timorból küldött tudósítást az ottani keresztények életéről” – teszi hozzá Laci.

alap” legyen az olvasók, kutatók számára. Laci kifejti: „Ha valaki úgy közvetít egy gondolatot, hogy az a saját megéléséből, benső morfondírozásaiból is fakad, akkor az átsüt az írásán. A hiteles újságírás egy szellemi-lelki út. Alapfeltétele az őszinteség önmagunkhoz; előfordul, hogy az igazság felmutatása a kudarc beismerését jelenti.”

A szerkesztőség időközben kétszer is költözött. Először 2010 körül a Központi Papnevelő Intézet épületébe, majd 2016-ban a Városligeti fasorba, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Irodaházába. A hosszú évek alatt Tarjányi Zoltánt Papp Tamás, Rátka Balázs, majd Kuzmányi István váltotta a főszerkesztői székben. Ami nem változott, az az inspiráló, gondolatébresztő, jókedélyű légkör és a mentalitás – mondja Tamás. „Megörököltük azt a szabadságot, hogy Lacival és a többiekkel együtt tudunk nevetni a világ és önmagunk visszásságain.”

Tegyük hozzá: Tamás és Laci elmúlt huszonöt éve az *Új Ember*-nél igencsak fordulatos időszak volt, megélték az ezredfordulót, politikai változásokat, vörösiszap-katasztrófát, világvármányt, pápaválasztásokat, sőt, még az is megtörtént, hogy lemondott az egyházfő,

Körössy László: Alaphangoltságunk az együttézés és az együvé tartozás

is felmerült, hogy a Ferenciek terén, az átköltözött Ecclesia helyén létrehozunk egy katolikus szellemi központot kis kávézóval, amelynek a tervei el is készültek” „Ez a nyitási szándék nem volt idegen az *Új Embertől* – magyarázza Laci –, már az induláskor az jellemezte a lap karakterét, katolikuságát, hogy a hit szemével látva mindenről lehet írni.”

Ez vezetett például a Schmidt Egon ornitológussal való két évtizedes kapcsolathoz is, aki rendszeresen publikált a hetilapba, a *Teofilba*, majd a *Mértékadóba*. „Zsille Gábor költő nálunk megjelent *Krakkói jegyzetek*-rovata üdítő irodalmi jelenség volt számomra” – folytatja Laci, majd Tamás veszi át a szót: „Ő volt az, aki vállalta, hogy az *Új Emberbe* küldött versek közül válogat, így külön rovata lett a kortárs költészetnek. Törekedtünk arra, hogy idekössünk jeles személyiségeket, rendszeresen interjúztunk például az operaénekes Marton Évával, az óorkutató Vörös Győzővel, Faykod Mária szobrásszal, a lourdes-i keresztút alkotójával... Szerettük volna, hogy az *Új Ember* olyan fórum legyen, amelyben a legjelesebb alkotó- és előadóművészek időről időre megjelenhetnek.”

„Bárkit megszólítottunk – egyszerű vidéki embert vagy fővárosi professzort –, hogy adjon interjút vagy írást a lapnak, mindenki a

Máriaremetén, a karizmák ünnepeén a szerkesztőség könyvespultjához odalépett Placid atya, és beszédbe elegyedett velünk, az *Új Ember* szerkesztőségi tagjaival. A régiek sokszor használták »az *Új Ember* nagy családja« kifejezést. És valóban, ha valaki ide, hozzánk tartozott – lett légyen a holdudvarból, külsős, könyvesbolti vagy irodai munkatárs –, testvérnek, barátoknak, hozzá közel állónak tekintette a másikat, aki ugyanabban a világban, egyházban él hittel és hitküzdelmekkel, világos és sötét pillanatokkal. Alaphangoltságunk az együttézés és az együvé tartozás. Talán ez is közrejátszhatott abban, hogy az idei jubileumi Barsi Balázs-interjú készítésekor az atyával olyan nyíltan, vallomásos erővel, Isten által rabul ejtett, felszabadult emberekként beszélgethettünk arról, ami lényeges.”

„Az újságírás sohasem mókuskerek, általa mindig új emberekkel találkozhatok, megújulhatok. Úgymond hivatalosan kapok lehetőséget arra, hogy másokat megszólíthassak – teszi hozzá Ta-

Pallós Tamás: Naponta rácsodálkozhatok értékekre

Ugyanakkor az értékeket megfogalmazni, megragadni csak tükör által, homályosan tudjuk; mindig kérdés, hogyan lehet minél inkább csorbítatlanul közvetíteni azokat. Tamás hangsúlyozza: igyekszik úgy írni, hogy az húsz, harminc, ötven év múlva is megbízható „arany-

így két pápánk volt egyszerre, ami ki tudja, előfordul-e még valaha az egyháztörténelemben. Az *Új Ember* nyolcvan éves. Vajon mit hoz a következő húsz év?

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

Nyolcvanéves

az

Újember

1945. augusztus 9-én jelent meg az Új Ember első száma. Lapunk nyolcvanéves fennállását ünneplve cikksorozatot indítottunk, válogatva az elmúlt évtizedek írásainak legjavából. Az alábbiakban az ezredforduló húsvétján megjelent Új Emberről Gyurkovics Tibor író ünnepi gondolatait közöljük.

Magam is mindig a bűnbánat embere voltam. Ebben növekedtem. Ez volt a vallásom. Ez volt mindig is Jézus, a megtört. Az esendő ember az „elhagyott Istenben”. Akit az ember elhagyott. Mert, ha fordítva lenne, nem marad semmi.

Azt hiszem, a katolikus valláson végigvonul a gyász. Az eredendő bűnért lakoló isteni gyermek és isteni ember. Bűnben fogantunk, abban leledzünk.

Múltkoriban Molnár Tamásunkkal beszélgettünk, mely beszélgetésben visszahallottam gyermekkori és saját mély élményeimet a bűn lesújtó jelenlétéről életünkben. Ő is ezt erősítette. Nem az Isten tehet bűneinkről – ez nyilvánvaló –, hanem mi magunk. A bűnös ember végigvonul a történelmen.

Hosszú életem során magam is bűnbánatos, büntudatos ember voltam – gondolom, jogosan is, hiszen az ember bünt bűnre halmoz, bűnben él.

A katolikum a büntudat vallása. Az Istentől elszakadt ember kiáltozása Isten után. Gyötrelmem. Jézusunkkal bujkálunk Heródes elől, menekülünk Egyiptomba, a levágott fejű Keresztelő János kereszttel bennünket vészjóslóan. Jézussal bőjtölünk a pusztában. Mintha csak állandóan a bűn elől menekülnénk. Színesebb a bűnbánatunk, mint az életünk. Ahogy a középkorban, nagyobb regények a bűn regényei, mint az erényei. Mint az örömé. Maga húsvét is a lila péntek árnyékába esik. Midőn gimnazistaként a teljes húsvéti liturgiába vettem magam, olyan eleven penitenciába estem, hogy az már-már fájdalmasan, de képes érzéssel töltött el.

Vészjósló. Vészjósló a mi bánatunk és kereszténységünk.

Az egész középkor legnagyobb momentuma Dante *Pokla*. Nincs az az örömhimnusz, mely fölrerne vele. A *Tisztítóűz* vagy a *Paradicsom* a *Pokolhoz* képest szinte unalom. Az igazi, megrázó gyötörképek a *Pokolban* tündökölnek, Salvador Dalí is a *Poklot* tudja úgy megeleveníteni, hogy visszahőkölünk.

Ez a mi vallásunk. Ez a mi idegrendszerünk. A fájdalom átszívárog belénk az Isten. Bizony. Az egész európai kultúra, vallási attitűd a szenvedés attitűdjé. A bünt bánó és a bünt elkövető ember. A megváltásra szoruló.

Howy írja Kosztolányi?

*Térdelve, föltárt hassal, láncra kötve,
templomba, kórházakba, börtönökbe
lassan vonul a roppant karaván,
(...)*

*boldog akartál lenni és hiába,
hát légy, mi vagy: végkép boldogtalan.*

*

Gyurkovics Tibor

Húsvét boldogsága

Nagypéntek. Testi-lelki nagypéntek, évszázadokon, évezredekken át. „Mehalt a Nagy Pán. A nagy Pán halott!” Reviczky rettegése...

József Attila bűnbánati pörölye... egészen a skizofréniáig. Ebben a hasadásban még az is bűn, amit el sem követünk.

*Én nem tudtam, hogy annyi szörnyűség
barlangja szívem (...)*

*Most már tudom. E rebbentő igazság
nagy fényében az eredendő gazság
szívemben, mint ravatal, feketül.*

S tovább, tovább:

*Zord bűnös vagyok, azt hiszem.
(...)
Csak az zavar e semmiben,
mért nincs bűnöm, ha van.*

Meddig, meddig?

Az Isten kegyéből kivetett – vagy kikerült – ember mázsaként hordja hátán sorsának és balválasztásának terhét.

Ez a mi kolompunk be nagypéntek ablakain. Ez a mi húsvétunk, Jézus Krisztus szenvedése. A mi szenvedésünk.

*

Én látom a boldog Krisztust. A fényárban úszó Jézus Krisztust.

Virágvasárnap érkezik. Föl van málházva a jeruzsálemi út virágaival. Szállnak a harangok. Röpködnek a napsugarak a barackvirágok rózsafelhő lepkéi között. Emelkedik az út. Ahogy öregszik az ember, azt érzi, ahogy nehezebb, úgy magasabb is. Fölvél az út.

Nem lehet örök gyászban élni. Nem lehet a mély büntudat kaftánjába gabalyodni. Megszoktuk a szomorú Jézust. A lesújtott, emberi Krisztust. Mindennapjaink mélybe rántó poklait és sanyarúságát. Lila húsvétjaink is ezt kongatják fülünkbe. Ám, nézzetek körül:

*Jön az Úr a körmenet élén,
kecses
kézmozdulattal fogadja a népet,
aki repes,*

*a dísz engedni,
a jelmezeket,
most öltözik pompájába
a szeretet,*

*mosolyog annyi barátján,
készül,
hogy búcsút vegyen
az emberi néptől.*

*Az oltárkő előtt aztán
megáll,
ünnepel, tapsol,
lélegzetem is eláll,*

*milyen fenséges!
Arcában micsoda seb,
nincs nála szeretni
érdemesebb.*

*Maszkírozza fiatalságát
hogy vigye
majd válla a terhet
a bánat hegyeire.*

*Csinálja a mozdulatot,
gyakorolja,
fejében gondolat van,
termetén micsoda pompa!*

*Finoman lehúnyja szemét,
hagyja,
hogy Pilátus
megkorbácsoltassa,*

*kitárja két kezét,
szögezzék
s evangéliumait
megszövegezzék,*

*lerogy háromszor az útra,
ahogy kell,
szeme fénylik,
arca okker,*

*kendő kerül
az arcára,
minden úgy van,
ahogy kívánja.*

Emberek! Húsvétolók! Nem érzitek? Krisztus szenvedése is pompázatos és életteli! Ez nem egyszerűen a szenvedés Jézusa! Mi nem egyszerűen a szenvedés és bűn gyermekei vagyunk! Sursum corda! Nézzétek ezt a hatalmat! Ez nem egyszerűen az esendő ember szenvedése, ez Isten jelenlétele is! A kereszténység nem a bűn vallása. Nem a gyász katonái és életvértjei vagyunk! Gyermekei annak, aki a leghatalmasabb a világon, a mindenségben! Itt nem a gyermek Krisztus hull porba! A Mindenható! Az Isten! Alleluja! Hozsánna a magasságban! Krisztus a Mindenható!

(2000. április 23–30.)

IMAÓRA

Kütvölgyi Szűz Mária-engesztelő-kápolna: engesztelő virasztás hazánk lelki megújulásáért minden csütörtökön 20 órától pénteken 5 óráig az Oltáriszentség előtt. Cím: Budapest XII., Galgóczy u. 49. (BKK: a Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczy István térig.)

Az Örökimádás-templom (Budapest IX., Üllői út 75-77.) szentségimádási rendje: hétköznap 8 órától 18 óráig, vasárnap 12 órától 18 óráig. Minden csütörtökön a 17 órakor kezdődő imaórán, majd az azt követő szentmisén előre felvett miseszándékokért imádkoznak. Minden hónap első csütörtökén papi és szerzetesi hivatásokért, a másodikon a templom karitászcsoportjának szándékára, a harmadikon az imaládába elhelyezett szándékokért imádkoznak.

A Szent István-bazilika Mária-kápolnájában (Budapest V., Szent István tér 1.) égi kérésre, huszonhat éve minden csütörtökön 20 órától péntek reggel 5 óráig engesztelő imavirasztást tartunk Magyarországon, a magyarság lelki megújulásáért. 21 órakor mindig más atya mutat be szentmisét a két legszentebb Szív szándékára. Mindenkit szeretettel várunk! Imádkozzunk együtt!

Elsőpénteki missziós konferenciabeszédek a magyar családokhoz a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII., Csaba utca 5.). A 18 órakor kezdődő szentmisék után a kistemplomban beszélgetés az elhangzott homíliáról. Mindenkit szeretettel várunk. Bővebb információ: <https://www.varosmajoriplebania.hu/>

Elváltakért és egyedül maradtakért mutatnak be szentmisét minden hónap első keddjén 17 órakor a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony-főplébánia-templomban (Budapest V., Március 15. tér 2.). A szentmise után tematikus beszélgetésre hívják a résztvevőket.

Szentmisét mutatnak be Mindszenty József bíboros boldoggyávátásáért a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII., Csaba u. 5.) a következő napokon: április 7., kedd; május 6., szerda; június 6., szombat. A szentmisék 7 órakor kezdődnek.

A Könyvező Szűzanya tiszteletére, minden hónap 17-én a papi- és szerzetesi hivatásokért mutatnak be szentmisét Győrben, a Nagyboldogasszony-székesegyházban (Győr, Kápta-

landomb 12). Ezekre a szentmisékre az egyházmegye egy-egy papját hívják szentelési sorrendben, a legidősebbekkel kezdve. A szentmise végén a Kegyeztár előtt Mária-köszöntőt imádkoznak.

LELKIGYAKORLAT

A Szent Gellért Lelkigyakorlatos Házban (Leányfalu, Móríc Zsigmond út 141.) április 30-án 18 órától május 3-án 13 óráig Gál Péter atya lelkigyakorlata: „Belső gyógyulás és szabadulás különféle kötelekeinkről”. Elérhetőség: 06/26-383-212, 06/30-466-0749

Bánatszeliútó. A halál közelségével és a gyász fájdalmának terhével küzdőknek, valamint a mindennapi veszteségeinken való továbblépéshez szeretnénk segítséget nyújtani gyászoló sorstársaknak, a lehetőségekhez mérten. **A Szent Anna Plébánián az első fél-évben szünetelnek a csoportos foglalkozások! A tavaszi Tahi Lelkinapok is elmaradnak!** Csoportos foglalkozások a Pasaréti Községi Házban (Budapest II., Pasaréti út 102. – a ferences templom bal oldalánál) kéthetente szerda délelőttként 10 órától 11.30-ig, programvezető: Kovács Virág Kata FMM nővér. Időpontok: 2026. ápr. 8., 22.; máj. 6, 20. Elérhetőség: viragkata.anonima@gmail.com vagy 06/30-793-0435. Személyes elérhetőségek: kato.tegzes@gmail.com vagy 06/30-462-9272

Házaspárok tavaszi lelkigyakorlata Berekfürdön, a Megbékélés Házában (Berekfürdő, Berek tér 19.), a Családok Jézusban Közösség szervezésében, 2026. április 30. – május 3. között, csütörtöktől szombatiig. „Négy évszak a házasságban – Hogyan újítjuk meg szeretetünket újra és újra?” témakörét érintő előadások, páros beszélgetések, interaktív programok, leborulás az Úr előtt. Szeretettel várják a jegyespárokat! Jelentkezni és érdeklődni a lelkigyakorlat@csjk.hu e-mailcímen. További információ: www.csjk.hu/programok

MÉCS Napok – lelkigyakorlat házaspároknak Budapest 2026. május 8-10. között, péntek estétől vasárnap délutánig, a Budatétényi Verbita Szent Arnold Lelkigyakorlatos Házban. (Budapest XXII., Bajcsy-Zsilinszky u. 3-5.). A MÉCS Napok lelkigyakorlatokat a MÉCS-ben szolgálatot vállaló papok és házaspárok szervezik minden érdeklődőnek. Szeretettel várják a három évnél régebb óta szentségi (vagy rendezhető) házasságban élő házaspárokat. A programot Mészáros Domonkos atya vezeti.

Kedvezményes jelentkezési határidő: április 8., szerda, jelentkezési határidő: május 3., vasárnap. További információ: <https://mecshonlap.hu/>

NAGYKILENCED

A budapesti Szent Rita-templomban (Budapest VIII., Kun utca 5.), február 5-étől lelkigyakorlat-sorozattal készülnek a szent május 22-ei ünnepére, csütörtökönként a 8 órai és a 17 órai szentmisékhez kapcsolódóan. Szent Rita 15 éven át viselte homlokán Jézus töviskoszorújának egy sebé, ezért tisztelői 15 héten keresztül, minden csütörtökön (nagycsütörtök kivételével) imádsággal fordulnak a lehetetlen ügyek közbenjárójához. A nagykilenced idei témája: Szent Rita élete. Előadók: Kulcsár Sándor plébános, illetve meghívott atyák. Minden szentmise végén rózsaszentelés, majd egyéni áldás a Szent Rita-ereklyével. Mindenkit szeretettel várunk.

GÖRÖGKATOLIKUS SZERTARTÁS

Közös akathisztosra várják a hívőket a fővárosban. 2026-ban minden hónapban más templom vagy kápolna ad helyet az Istenszülő tiszteletére énekel szertartásnak. Az akathisztos az V. század végétől, a VI. század elejétől származó himnusz. Az elnevezés csupán annyit jelent, hogy „nem ülve” kell végezni. Szövege 24 versszakból áll, s két részre osztható. Az első a Jézus gyermekségtörténetéhez kapcsolódó eseményeket mutatja be, a második pedig már a magának Szűz Máriaának megadott tisztelet teológiai tartalmát mondja el. A fővárosban végzett szertartások célja az Istenszülő tiszteletének minél mélyebb és gyakoribb megélése. Április 13.: Budai Görögkatolikus Parókia. (Budapest II., Fő u. 88.). A szertartás 18 órakor kezdődik Kocsis Fülöp hajdúdorogi érsek-metropolita vezetésével. Bővebb információ: <https://hd.gorogkatolikus.hu>

GYÓNTATÁS

Többnyelvű szentgyónási lehetőség a pesti ferenceseknél. A budapest-belvárosi Ferences templomban (Budapest V., Ferenciek tere) lehetőséget biztosítanak a gyónás szentségében való részesülésre azoknak is, akik Budapesten vagy akár Magyarország más részein élnek, de nem beszélnek magyarul, illetve azoknak is, akik turistaként lá-

ÁLLÁS

VÉGZETTSÉGGEL rendelkező, munkájára igényes, lelkes, főállású **HITTANÁRT** keresünk hosszú távra Kiskőrösre, 2026. szeptember 1-jétől. Érdeklődni, illetve önéletrajzzal, motivációs levéllel és plébánosi ajánlással jelentkezni az alábbi címen lehet: Római Katolikus Plébánia 6200 Kiskőrös, Tomori Pál utca 2. VAGY koroskat@gmail.com

RÉGISÉG

PAPÍR- ÉS FÉMPÉNZT, bélyeget, képeslapot, papírrégiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átveszünk. Budapest VI., Andrassy út 16. T.: 06/1-266-4154. Nyitva: hétfő–szerda 10–17, csütörtök 10–19 óra.

TÁRSKERESŐ

DIPLOMÁS férfi társat keres 60 éves korig. T.: +36/30-628-9657

SZOLGÁLTATÁS

FOGSOROK, hidak készítése, javítása, szükség esetén háznál is. T.: 06/1-213-5726

toogatnak el hozzájuk, vagy különböző nemzeti kisebbségekhez tartoznak.

IMAALKALMAK

Gyermekre vágyók közbenjáró imaestje lesz Budapesten az Országúti Ferences Plébánia emeleti kápolnájában (Budapest II., Margit körút 23.) április 6-án és május 4-én, a hónap első hétfőjén 19 órától. Program: szentsegimádás, közös ima, beszélgetések, találkozás hasonló helyzetben lévő párokkal. Bővebb információ: <https://www.par-beszed.hu/programok>, email: gyermekrevagyva@csjk.hu

Szentségimádás és közbenjáró imaestet tartanak az albertfalvai Szent Mihály-templomban (Budapest XI., Bükköny u. 3.), 2026. április 14-én, kedden 18 órától. Az imaest programja: 18 órától Fábry Kornél esztergom-budapesti segédpüspök tanítása korunk kihívásairól és a kiút lehetőségeiről. 18.30-tól dicsőítő, engesztelő, könyörgő szentségimádás. Ezalatt a templom elkülönített részein közbenjáró imaszolgálat várja azokat, akik ennek szükségét érzik.

Ujember

KATOLIKUS HETILAP

Kiadja a Magyar Kurír

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál, a postán.

Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft.

Ügyvezető: Tolonics Gergely

ISSN 0133-1205

KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA. LAPZÁRTA: 2026. március 30.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István

Lapszerkesztő: Baranyai Béla

Lapszerkesztő-helyettes: Körössy László

Szerkesztőség: Agonás Szonja, Bodnár Dániel, Fábrián Attila, Gátas Judit, Horogszegi-Lenhardt Erika, Hollósi Judit, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Akos, Náduvvari Dorottya, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet

Olvasószerkesztő: Koditek Bernadett

Korrektor: Szántó István • Tördelés: Kuzma Angéla

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.

Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • Tel.: +36/1-317-3933

www.ujember.hu • e-mail: mk@katolikus.hu

Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3132; terjesztes@ujember.hu

Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén.

Egyéni egypéldányos előfizetés belföldről negyedévre:

6180 Ft, fél évre: 12 360 Ft, egy évre: 24 720 Ft.

Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).

Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu

Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu

Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladásá:

+36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu;

<http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/>

19.20-tól küldetés adás, szentségi áldás. Bővebb információ: szereztlang.hu
E-mail: zsriszterer@gmail.com

Dicsőtő és gyógyító alkalom (közbenjárás, ima, tanúságtételek, gyónási lehetőség) lesz Budapesten, a Szent Margit-templomban (Budapest XIII., Szent Margit tér 1.), 2026. április 18-án, szombaton 18 órától. A nyitószentmisét Fábry Kornél esztergom-budapesti segédpüspök mutatja be. Dicsőítésvezető: Marcin Zielinski, közreműködik a Fügefa Zenekar. Minden érdeklődőt szeretettel hívnak és várnak!

Váci egyházmegyei karizmatikus találkozót tartanak a Veresegyházi Szentlélek-templomban (Veresegyház, Szentlélek tér 1-3.), 2026. április 25-én, szombaton 8.30-19 óra között. Ízelítő a programból: szentmise, szentségimádás, dicsőtés, inspiráló tanítások, találkozások és beszélgetés karizmatikus közösségekkel. Egy nap Istennel, közösségben, örömben. A részvétel díjtalan.

KÉPZÉS

Idén is meghirdeti katekétá-lelkipásztori munkatárs és kántor alapképzését, valamint hittanár-nevelőtanár mesterszakját az Apor Vilmos Katolikus Főiskola. Az intézmény hitéleti képzéseire a főiskola honlapján elérhető elektronikus felületen lehet jelentkezni 2026. június 9-ig: <https://avkf.hu/hiteleti-kepzesek-felveteli-informacioi> Az érdeklődők további felvételi információkat az avkf.hu oldalon találnak.

NYÍLT NAPOK

A Brenner János Hittudományi Főiskolán nyílt napokat tartanak Győrben, a Brenner János Hittudományi Főiskolán (Győr, Káptalandomb 7.) 2026. április 11-én, szombaton 9 órától és Szombathelyen, a Brenner János Hittudományi Főiskola Szombathelyi Képzési Központban (Szombathely, Szily J. u. 3.) április 23-án, csütörtökön 9 órától. Képzési kínálat: katekétá-lelkipásztori munkatárs alapszak, római katolikus kántor alapszak, hittanár-nevelőtanár mesterszak (osztatlan és rövidített), hitoktató mentor-szakirányú továbbképzés, vallásturisztikai szakember szakirányú továbbképzés, keresztény

nevelés értékei a köznevelésben pedagógus-továbbképzés. A program során az érdeklődők tájékoztatást kapnak a képzésekről, találkozhatnak jelenlegi hallgatóinkkal és a főiskola vezetőségével, feltehetik kérdéseiket és bekapcsolódhatnak a konzultációs órákba. Szeretettel hívják és várják a katolikus teológia, hittantanítás, az egyházi zene, az egyházi liturgia, a keresztény nevelés és a vallási (zarándok-) turizmus iránt érdeklődőket. A képzésekről és a jelentkezéssel kapcsolatos tudnivalókról részletes tájékoztatás elérhető a főiskola honlapján: www.bjhf.hu

KONFERENCIA

Az Apor Vilmos Katolikus Főiskola és a Katolikus Pedagógia folyóirat „Szeressétek egymást! – érzelmi nevelés a 21. században” címmel tartja a XII. Keresztény Neveléstudományi Konferenciáját az Apor Vilmos Katolikus Főiskola I. emeleti II. János Pál termében (Vác, Schusztér Konstantin tér 1-5.), 2026. április 22-én, szerdán 10-16 óra között. Korunk pedagógiai kultúrájában az érzelmi nevelés kiemelt jelentőségű bír, ám bővelkedik a kihívásokban is. Melyek a hatékony módszerek a különféle fejlődésmentek, társadalmi csoportok, pedagógiai színterek és szakmai irányzatok tükrében? A konferencia a legújabb kutatási eredmények alapján és gyakorlatközpontú módon ezeket a kérdéseket vizsgálja. Plenáris előadó: Uzsálné Pécsi Rita. Részletes program és regisztráció: <https://avkf.hu/esemeny/KNK-2026>

Női karizmák a 20. századból a társadalom megújulásának szolgálatában címmel rendeznek konferenciát Budapesten, a Párbeszéd Háza Pázmány Péter termében (Budapest VIII, Horánszky u. 20.), a Szerzetesi Iroda, a Szociális Testvérek és az Új Város Alapítvány szervezésében, 2026. április 25-én, szombaton 15.30-18.30 óra között. A konferencia a 20. századi egyházi élet három jelentős női személyisége: Slachta Margit, Madeleine Delbrél és Chiara Lubich köré épül fel. A részvétel ingyenes, de regisztrációhoz kötött. További részletek: ujvarosonline.hu/ujvaros-programok/noi-konferencia

8. EGYHÁZMEGYEI IFJÚSÁGI TÁBOR
MINDNYÁJAN EGY SZÍVVEL!

EMIT Bodajk
2026. augusztus 11-15.

JELENTKEZZ!

Feltöltő ÉLMÉNYEK, számtalan ÚJ BARÁT, lelkes CSOPORTVEZETŐK várják az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye 8-12. osztályos fiataljait.

ebp.ifjusagitabor @EMIT2026
Egyházmegyei Ifjúsági Tábor emitabor

KIÁLLÍTÁS

Szent Carlo Acutisnak az eucharisztikus csodákról összeállított kiállítása tekinthető meg Budapesten, a Kapisztrán Szent János-templomban (Budapest II., Tövis u. 1/a.) 2026. április 18-án, szombaton 10-16.30 óra között. A kiállítás honlapja: <https://carlocsoda.hu/>

Totus Tuus, vagyis Teljesen a tiéd címmel Szent II. János Pál pápa életművét és a történelemre gyakorolt hatását bemutató kiállítás nyílt Székesfehérváron, a Szent István Király Múzeum Rendház épületében (Székesfehérvár,

Fő u. 6.). A pápa életét, lelkületét bemutató nagyszabású tárlaton a Szent-anya Mária-tiszteletén alapulva végigzarándokolhatunk Közép-Európa egyik legnagyobb összetartó erejét adó Szűz Mária-kultuszon, amely ma is jelen van ebben a térségben. A nagy pápa örökségét 18 teremben 1800 négyzetméteren mutatják be, egyrészt szakrális szempontok szerint, másrészt tudományos, harmadrészt pedig művészeti oldalról. Több mint kétszáz, a pápához köthető eredeti tárgy mellett bemutatják több mint ötven művész alkotásait is, amelyek a kiállításra készültek.

MISSZIÓ TOURS UTAZÁSI IRODA * 2026-ban is utazzunk együtt!
PROGRAMOK részletesen: www.missziotours.hu

ZARÁNDOKVONATOK:

Csiksomlyói búcsú 05.21-24. Czestochowa-Krakkó 06.22-25/26.

Mátraverebély-Szentkút 09.05. Bodajk 10.10.

2026-os repülő útjainkból:

TÖRÖKORSZÁG KERESZTÉNY SZEMMEL – I.

06.09-13. 384.900 Ft/fő, Oláh Dénes atya

09.28-10.02. 384.900 Ft/fő, Molnár Tamás atya

LOURDES ÉS A FRANCIA BASZKFÖLD

10.12-16. 354.900 Ft/fő, Burbela Gergely verbita szerzetes

ZARÁNDOKLAT RÓMÁBA ÉS A Vatikánba

10.24-28. 349.900 Ft/fő, hamarosan

ZARÁNDOKLAT FATIMÁBA

11.10-14. 364.900 Ft/fő, Varga Lajos püspök és Gyulai Péter atya

2026-os autóbussos útjainkból:

ZARÁNDOKLAT RÓMÁBA AUTÓBUSSZAL

04.20-25. 269.900 Ft/fő, Lancendorfer István atya

MEDJUGORJE – MOSTAR – SZARAJEVÓ

04.29-03. 154.900 Ft/fő, Cséry Gergő atya

MEDJUGORJE MLADIFEST – KERESZTÉNY IFJÚSÁGI Fesztivál

08.01-06. 179.900 Ft/fő, Kovács József atya és Molnár Tamás atya

ZARÁNDOKLAT PRÁGÁBA

04.30-05.03. 159.900 Ft/fő, Michels Antal atya

TOSZKÁNA SZÉPSÉGEI

07.06-11. 244.900 Ft/fő, Bodorkós Imre atya

MAGYAROK ZARÁNDOKLATA MARIACELLBE

10.02-04. 139.900 Ft/fő, Szlama Ákos atya

E-mail: missziotours@missziotours.hu / Tel.: +36 20 565 3258

Engedélyszám: U-000829

FATIMAI ZARÁNDOKLAT

április 29 - május 4. | 6 nap | 449.900 Ft/fő

MEDJUGORJEI ZARÁNDOKLAT

április 29 - május 3. | 5 nap | 159.900 Ft/fő

OLASZ SZENTEK ÉS SZENTÉLYEK NYOMÁN

május 11-17. | 7 nap | 399.900 Ft/fő

ZARÁNDOKLAT A CSÍKSOMLYÓI BÚCSÚBA

május 20-25. | 6 nap | 199.900 Ft/fő

ZARÁNDOKKÖRÚT DÉL-OLASZORSZÁGBA

NÁPOLY, AMALFI-PARTVIDÉK, CAPRI SZIGETE, VEZÚV

június 2-7. | 6 nap | 519.900 Ft/fő

ZARÁNDOKLAT MEDJUGORJÉBA AZ ELSŐ JELENÉS ÉVFORDULÓJÁN

június 23-27. | 5 nap | 164.900 Ft/fő

LOURDES-I ZARÁNDOKLAT

június 27-30. | 4 nap | 319.900 Ft/fő

BALTIKUMI ZARÁNDOKKÖRÚT

július 5-13. | 9 nap | 779.900 Ft/fő

ZARÁNDOKLAT MÁRIACELLBE ÉS ALTÖTTINGBE

július 24-26. | 3 nap | 159.900 Ft/fő

OLASZ SZENTEK ÉS SZENTÉLYEK NYOMÁN

augusztus 17-23. | 7 nap | 409.900 Ft/fő

NAGY ZARÁNDOKLAT

LA SALETTE, LOURDES, SANTIAGO DE COMPOSTELA, FATIMA

augusztus 28 - szeptember 6. | 10 nap | 689.900 Ft/fő

VIA SACRA ZARÁNDOK UTAZÁSI IRODA

+36 20 500 5050 | www.viasacra.hu

EZ AZ ÉV STÁDIÓNAP! 2026

MÁJUS 30. SZEGED
SZENT GELLERT FÓRUM

REND COLLECTIVE

NOEL RICHARDS

ÚJ FORRÁS

AGAPÉ WORSHIP

CSISZÉR LÁSZLÓ

SZEGEDI ÖKUMENIKUS

GOSPEL KÓRUS

SZEGED WORSHIP

“Mi Atyánk,

aki a mennyekben vagy,
szenteltessék meg a te neved.”

Máté 6,9

JEGYEK, INFÓ:

EZAZANAP.HU

KÖZÖS ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓ A CZUCZOR GERGELY BENCÉS GIMNÁZIUMBAN ÉS KOLLÉGIUMBAN AZ ...1-RE ÉS ...6-RA VÉGZŐDŐ ESZTENDŐKBEN ÉRETTSÉGIZETT OSZTÁLYOK SZÁMÁRA – 2026. MÁJUS 16. SZOMBAT

Program:

10.00: ünnepélyes hálaadó szentmise a Loyolai Szent Ignác bencés templomban, egyúttal könyörgés elhunyt tanárainkért és diáktársainkért Fekete Szabolcs Benedek (Gy/1996) szombathelyi segédpüspök úr vezetésével

11.00: ünnepség a Díszteremben:

- az öregdiák-generációk képviselőinek beszédei

(Dutka Imre Gy/1966; Berkes Gyula kanonok, plébános Gy/1976; Dr. Nagy András Gy/2001)

- Tóth Konstantin OSB perjel és Barkó Ágoston OSB igazgató: a bencés közösség és az iskola mai életének ismertetése;

- díszoklevelek átadása az 50, 55, 60, 65, 70 esztendeje végzett összes öregdiáknak

12.00: osztályonkénti találkozók (a terembeosztást a találkozó előtti héten már közöljük az iskola online-felületein)

A nap folyamán a „400 tanév. Élő örökség a győri bencés gimnáziumban” c. látványos, interaktív kiállítás megtekintése a rendház és a templom tetőtérében iskolánk alapításának 400. évfordulójára emlékezve.

A Szent Ignác bencés templom szerzetesi kriptája nyitva lesz.

Segítséggel, további kérések: iroda@czuczor.osb.hu

Szeretettel várja Öregdiákjait az Alma Mater! A papokat, szerzeteseket várjuk koncelebrálni!

Szervezők: Szent Mór Bencés Perjelség, Czuczor Gergely Bencés Gimnázium és Kollégium,

Czuczor Gergely Bencés Gimnázium és Kollégium Diákönkormányzata, Bencés Nevelésért Alapítvány

A 400. TANÉV ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSA – 2026. AUGUSZTUS 30. 17.00-19.00

Az 1626-ban a jezsuita rend által alapított győri bencés gimnázium hazánk legrégebbi, folyamatosan működő katolikus középiskolája. Iskolánk 400. tanévét Győr főterén, a Széchenyi téren hálaadó szentmisével és tanévnyitó ünnepséggel kezdjük meg. Szeretettel várjuk minden diákunkat és családjukat, minden öregdiákunkat és családjukat, Győr minden polgárát!

A koncelebráló atyáktól kérjük szépen a bejelentkezést az iroda@czuczor.osb.hu ímélcímen.

